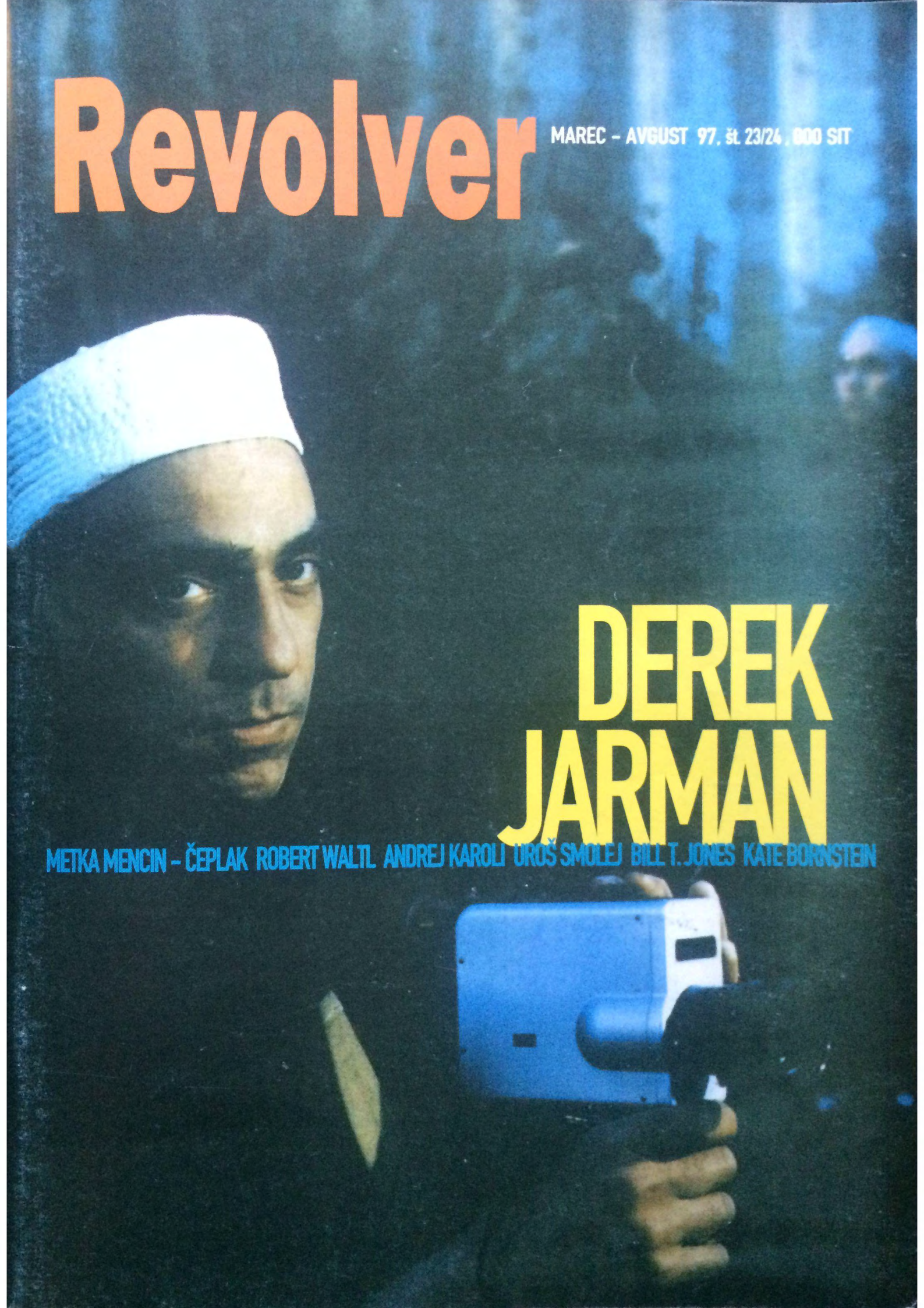

Revolver

MAREC - AVGUST 97. št. 23/24. 000 SIT

A man wearing a white knit cap and a dark jacket is looking off to the side. He is holding a blue handgun in his right hand. The background is dark and blurry, suggesting an outdoor setting at night or in low light.

DEREK
JARMAN

METKA MENCIN - ČEPLAK ROBERT WALT. ANDREJ KAROLI UROŠ SMOLEJ BILL T. JONES KATE BORNSTEIN

živeti z aidsom

> Od 29. 6. do 5. 7. 1997 je v Kölnu potekala 18. svetovna konferenca ILGE. Ob takih srečanjih se kar same vsiljujejo primerjave položaja lezbijk in gejev v različnih delih sveta. Na eni strani t. i. razviti Zahod, na drugi strani od vseh, tudi od Rožnatega boga pozabljeni predeli, kjer je homoseksualnost v najboljšem primeru tabu, v najslabšem pa celo kaznovana s smrtjo. In neke vmes smo mi.

Poglejmo najprej na Zahod, po katerem se tako radi zgledujemo. V marsikaterem oziru je istospolno usmerjeni del prebivalstva tam najboljše zaščiten. Prepovedana je diskriminacija na podlagi spolne usmerjenosti, prepovedano je spolno nadlegovanje lezbijk in gejev s strani strejtov, pa tudi nadlegovanje strejtov s strani homoseksualcev. V številnih državah imajo možnost pravne potrditve življenja v zunajzakonski skupnosti, v nekaterih lahko registrirajo partnerstvo, ki je podobno poroki, v peščici pa lahko partnerji posvojijo otroka drugega partnerja. Stanje torej tudi tam ni idealno, a se še izboljšuje, kljub temu da so že sedaj v veliki prednosti pred ostalimi deli sveta.

Stopimo sedaj v Iran. Tu moškemu, ki ga zalotijo v postelji z drugim moškim, še vedno grozi smrt s kamenjanjem. Resnici na ljubo je treba povedati, da tako drakonske kazni že leta niso uporabili, a zakonska možnost obstaja. Kar pa se žensk tiče - o njih zakon molči.

Ženske pač ne smatrajo za dovolj popolno bitje, da bi lahko imela kakršnokoli seksualnost, torej tako, ki ne bi služila zadovoljevanju potreb moškega. V marsikateri drugi islamski državi homoseksualcem (seveda spet samo moškim) sicer ne grozi smrt, vsekakor pa dovolj visoka zaporna kazen in socialno izobčenje.

Na območju nekdanje Sovjetske zveze in njenih satelitov je stanje različno. Najliberalnejša je Madžarska, kjer imajo homoseksualni pari možnost registriranega partnerstva, najslabše pa je v Romuniji, kjer je istospolna ljubezen še vedno kazniva.

Vrnimo se sedaj v s soncem obsijano deželico pod Alpami (kje hudiča je to toliko reklamirano sonce letos?!). Imamo zakonodajo, ki prepoveduje tudi diskriminacijo na osnovi spolne usmerjenosti. Imeli smo možnost, da bi bili prva država na svetu, ki bi imela to zapisano tudi v ustavi, a so jo v parlamentu zapravili. Sedaj si to prvenstvo lasti Južna Afrika - da, ta ista Južna Afrika, ki je bila pred še ne toliko leti izobčena od skoraj celega sveta zaradi apartheida, ima sedaj z ustavo zagotovljeno tudi enakost istospolno usmerjenih prebivalcev.

Imamo tudi eno najnižjih sporazumnih starosti na svetu. Registriranega partnerstva še nimamo, vendar bo država to morala urediti, če bo hotela stopiti v toliko zaželjeno Evropsko unijo. Kar se tiče posvojitve otrok, pa bo preteklo še mnogo žolča, tako pri nas kot kje drugje, preden bo problem rešen v zadovoljstvo večine - vsi itak ne bodo nikoli zadovoljni. Kakorkoli, kar se tiče zakonodaje, nam niti ni tako hudo. Vsekakor je bolje kot v Avstriji, tam so šele pred približno enim letom ukinili zakon, ki je prepovedoval kakršnokoli dejavnost, ki bi promovirala homoseksualnost. To je bilo zapisano ravno dovolj ohlapno, da so oblasti lahko metale polena pod noge homoseksualnim organizacijam po trenutnih političnih potrebah. Poleg tega imajo še vedno različno sporazumno starost za strejte oz. lezbijke in geje. Katera je višja, ni treba posebej pripovedovati.

Zaprimo sedaj ustavo, zakonike in kar je še podobnih pravnih papirjev, in stopimo ven, na sonce - morda bi bilo bolje reči v grmovje, savne, diskoteke, predvsem pa na ulice. Povprečni Kranjski Janez, pa tudi marsikakšna Kranjska Micka - ženske so na splošno bolj strpne - še vedno misli, da homoseksualni moški ne počne drugega, kot da grabi za vsakim tičem, ki mu pride v bližino ali pa zapeljuje nedolžne fante. Nihče ne pomisli, da ima morda lahko tudi istospolno usmerjeni okus in da se ne zadovolji z vsakim zavaljenim dedcem, ki mu prekriza pot, čeprav se nas ravno ti ponavadi najbolj boje. Kar pa se lezbijk tiče, med tipi še vedno prevladuje miselnost, da vse, kar počno, počno zato, da bi rajcale njih in da se brez njihovega oneta itak ne morejo zadovoljiti. Obstaja pa še drugo mnenje, ki ga zagovarja zlasti Cerkev: "Saj niso sami krivi, da so tako sprevrženi, dajmo jih pomilovati in razumeti, oni pa naj se brzdajo in ne seksajo, kajti to je proti naravi, pa še spočetju ne služi." Hvala lepa!

V najboljšem primeru nas torej pomilujejo, pogosteje pa prezirajo, zmerjajo s suhimi vejami, še najraje pa bi nas kar pribili na križ.

Kaj pa mediji? Novinarji še vedno sprašujejo, ali ni "badminton nekako pedrski šport", "gay-pride" parade bolj ali manj uspešno ignorirajo, ali pa se razpišejo o perverznih pedrih, ki napadajo in posiljujejo mlade fante, kot se je to zgodilo v primeru posilstva 16-letnika pred letom ali dvema. Vsi pa vemo, da če bi tista dva moška vprašali, če sta homoseksualca, bi to odločno zanikala in povedala, da je poba pač peder, ti ga pa itak hočejo imeti že vemo, kje, in da sta mu pravzaprav naredila uslugo.

Malo pogledimo tudi na delovna mesta. Še vedno se lahko zgodi, da mladega geja, ki dela kot natakar, lastnik lokala odpusti, da ne bi v lokal privabil "tistih", Dekle ali ženska, za katero se ve ali vsaj govori, da je lezbijka, bo deležna številnih dvoumnih pripomb in bolj ali manj prikritih seksualnih namigov ali ponudb. V vsakem civiliziranem okolju bi to veljalo za spolno nadlegovanje, pri nas pa obvelja v najboljšem primeru za neposrečeno šalo, pogosteje pa za dobro foro. Kar se tiče spolnega nadlegovanja, smo moški praviloma v malo boljšem položaju, kajti noben pravi slovenski korenjak ne bo spolno nadlegoval pedra, saj bi lahko potem kdo podvomil o njegovih "pravilni" spolni usmerjenosti (čeprav obstajajo tudi izjeme, kot kaže primer z Metelkove). Seveda pa si bo z veseljem vzel minutko ali dve za kakšno pikro pripombo ali zloben namig.

Ob koncu pa je čas, da malo pometemo tudi pred lastnim pragom. Kaj smo, na primer, sami pripravljene storiti za izboljšanje svojega položaja? Klobuk dol pred tisto peščico, ki ji ni bilo žal časa in naporov da nam je izborila to, kar imamo. A drugi? Največ, kar naredimo, je to, da šifmamo vsepovprek, kako je ta scena zanič, kako se nikjer nič ne dogaja in kako so vsepovsod same iste face. Odpeljemo se do Sesljana, Devina ali Gradca, tisti z obilnejšimi denarnicami morda še do Ibize ali Mikonosa, se tam marsikdaj obnašamo kot najbolj prostaške cipe (saj ne, da je s tem kaj narobe), potem pa se vrnemo k svojemu zapečku in vsenaokrog razlagamo, kako je zunaj vse drugače in bolje, kako se tam lezbijkam in gejem cedita med in mleko in je sploh vse mega. Nihče pa ne pomisli, da so si tudi oni to morali izbojevati in jim ni nič padlo z neba. Mi pa še kar pričakujemo, da nam pa bo, in ko nam ne, postanemo sitni in užaljeni. Če nas v službi šikanirajo, se ne pritožimo, ker bi s tem pač javno priznali svojo usmerjenost, to pa bug ne daj. Če nas na štrikplacih preganjajo bande mladih homoparanoikov, se razbežimo kot jata golobov, v katero vržeš kamen, namesto da bi stopili skupaj in tistih nekaj smrkavcev nagnali. Če nas kdo vpraša po spolni usmerjenosti, zardimo, se začnemo jedljaje izmotavati in se sploh obnašamo kot grešnik pred spovednikom. In zakaj vse to? Zato, ker se še vedno sramujemo tega, kar smo, pa čeprav v disku ali v Tiffanyju trdimo drugače. Saj ne mislim, da bi si morali na čelo tetovirati: "Gej/lezbijka sem in sem na to ponosen/a", a vendar, naredimo kdaj še kaj drugega za "našo stvar", kot da samo poskrbimo za svoje mesene potrebe in do nezavesti razpravljamo o tem, kdo je komu koga speljal. Prepričan sem, da se nam potem tudi ta naša mala scena ne bo zdela več tako majhna in tako dolgočasna!

- 3** ŽETA
6 ROZA DISKO
9 DOM IN SVET
16 INTERVJU
 ROBERT WALTL
20 INTERVJU
 ANDREJ KAROLI
22 BENETKE
26 JOHN BOSWELL
28 PORTRET
 UROS SMOLEJ
30 IN MEMORIAM
 BERTA BOJETU - BOETA
31 FOTO
 FRENK FIDLER
35 IN MEMORIAM
 ALLEN GINSBERG

36 TEATER
 NOC S SASHO

40 PLES
 BILL T. JONES

42 DEREK JARMAN

48 BRANJE
 NEDELJE NEKEGA POLETJA, ANGELI

50 INTERVJU
 METKA MENCIN - ČEPLAK

52 KATE BORNSTEIN

54 LAJF
 LEZBIJKA V STISKI

56 SEKS

60 ZGODBE

Foto: Louisa Barry

Roza klub je organizacija, ki skuša pokrivati široko področje homoseksualnosti - tako moške kot ženske. V juniju 1990 so jo ustanovili člani Škucove sekcije Magnus in članice Škucove sekcije LL. Náš naslov je: Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana (IV.nad., soba 404), tel. 061.1324.089 (ob torkih in četrkih med 12. in 13. uro), fax 061.329.185.

Roza disko, K4, Kersnikova 4, vsako nedeljo od 22. do 4. ure,

Revolver, revija s homoerotičnim nabojem

Tiffany - klub v bivši vojašnici na Metelkovi (hiša Lovci); klubsko vzdušje, nastopi, razstave, pogovori... (od srede do nedelje po 20.00)

Kontakt - navodila in obrazec v Revolverju

GALfon - vsak dan od 19.00 do 22.00; pogovori, informacije, nasveti, pomoč, vse o aidsu...

Projekti: zloženska varnejši seks; klubi po Sloveniji; pogovorna srečanja mladih

Magnus - gej sekcija pri ŠKUCu

LL - lezbična sekcija pri ŠKUCu: informator Lesbo, pogovori, srečanja, izleti, rekreacija

Keke© - gratis mesečnik za geje

AIDS FOND - za pomoč seropozitivnim

(prispevke nakažite na ŽR ŠKUCa: 50101-678-52011, s pripisom Aids fond. Hvala.)

Projekt Plus - za pomoč okuženim, obolelim ter njihovim prijateljem...

sorodne organizacije

SOS telefon za ženske in otroke - žrtve nasilja: 061 97.82, 061.441.993 - je prav tako odprt za težave, stiske lezbijk

Ženska svetovalnica - tel. 133 05 89 (14.00 - 16.00)

Kasandra - lezbično feministična skupina (Lovci - levo)

REVOLVER, revija za kulturna in politična vprašanja (revija s homoerotičnim nabojem). ISSN 1318-2668. Izhaja četrtletno. Založnik: ŠKUC, Kersnikova 4, Ljubljana. Odgovorni urednik: Brane Mozetič. Surednica: Suzana Tratnik. Naslov uredništva: Revolver, Kersnikova 4, 1000 Ljubljana, tel.+386.61.1324.089, fax: 329.185. Oblikovanje in postavitve: Boštjan Lisec. Tisk: Grafična delavnica ČUK, Postojna. © Revolver, 1997. Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov revije je dovoljen samo s pismenim privolenjem založnika. Pridržujemo si pravico do objave pism, fotografij ali člankov, prispelih na uredništvo. Mnenja avtorjev v reviji so njihova osebna in ne izražajo vselej stališč uredništva. Objava piscev, fotografov, modelov, reklamirjev ali drugih oseb in organizacij ne izpričuje njihove seksualne usmerjenosti. Prispevki v reviji niso honorirani. Po mnenju Urada za informiranje sodi revija med proizvode, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.

Ta številka je izšla s podporo Zavoda za odprto družbo.

Moje žalostno življenje v homoseksualnosti

The power of love

Živjo! Odločil sem se za to pismo, ker se mi zdi, da geji bolj poredko kaj sami zapišemo. Škoda. Z zanimanjem prebiram razne zgodbe, razmišljanja, dogodivščine. V prejšnji številki Revolverja je bilo več teh pisem.

Mogoče mi danes, ko pišem to pismo, ne bo preveč tekla beseda. Kako znam biti depresiven in pesimističen. Sem mlad in stopam v svet odraslosti, samostojnosti. O moji homoseksualnosti vedo prijateljice in en prijatelj. Ta prijatelj je zelo čudovito bitje z atletske postavo, črnimi lasmi, modrimi očmi. Skratka popolnost, za katero bi se potegovala marsikatera punca. Ta prijatelj ima resno punco. Kje nastane problem? Vzame si čas in gre z mano v night life. Do tukaj še vse o.k. Ampak ko me začne poljubljati, dražiti, rajcati, se komaj zadržujem. Ker se dobro pozna, se ne morem odzivati na njegovo početje. Ko sem naredil coming out pred njim, me je še bolj vzljubil. Mogoče si pa nočem priznati, da sem vanj zaljubljen. Kakšna bi bila cena, če bi se spustil v odnos z mano? Na tem mestu se pojavi vprašanje ljubezni. Cona ljubezni med njim in punco, mano. Težko vprašanje. Upam, da se bo v bližnji prihodnosti zadeva uredila.

Sam pa se sprašujem, kje naj si gej najde pravega partnerja. Je to nedeljski K4, klub Tiffany, mogoče Galerija, ulica, park. Mogoče bližnja okolica. Vendar, živimo v dokaj zaprti družbi. Sebi enake lahko poiščemo samo na točno določenih krajih (ali pa tudi ne). Mislim, da ne bi bilo pametno, če bi prišlo do getoizacije našega življenja. Sicer ima vsaka stvar svoje pozitivne in negativne učinke, posledice. Na to je treba obvezno gledati iz več zornih kotov.

Edino v Ljubljani se kaj dogaja, premika, živi. Res se tukaj srečamo tudi z majhnostjo naše države. Sprašujem se, koliko ljudi je pripravljenih delati na tem področju. Pripravljati tematske večere, organizirati seminarje oziroma delavnice, žure, pisati članke. Potrebno je še več gejevskega aktivizma, akcij, razsvetljevanja, brošur o varnejši spolnosti, aidsu, GALfonu, dogodkih v K4... V nasprotnem primeru se nam slabo piše. Želim si, da bi v prihodnje v Revolverju pisali o modi, glasbi, trendih, turističnih krajih, vse seveda z gejevskega vidika.

With love, peace, tolerance.

SIMON, 20 let, gej

Lep pozdrav vsem, ki berete revijo Revolver in ki imate enake misli kot jaz.

Tudi jaz sem gej in na to sem zelo ponosen. Da sem gej, sem kmalu spoznal in začel sem o vsem tem razmišljati. Ker sem preko oglasov spoznal dva partnerja in tudi kmalu z njima končal, sem se odločil, da ne bom nikoli več na ta način iskal večnega prijatelja. Ker sem bil s prvim partnerjem Andrejem zelo žalosten, sem jokal tri mesece in doživljal hudo stisko v ljubezni, ter se odločil, da ne bo nobenega več. Kmalu sem spoznal, da sem se zelo motil. Pisal mi je še en tip, Miha. On je že prej imel partnerja, in ker je ugotovil, da nista za skupaj, je po parih mesecih pisal meni. Ker sem bil zelo prizadet zaradi Andreja, sem se odločil, da poskusim in ob njem prebolim prvega. Miha me je povabil v Maribor, na Pohorje. To je bil prvi dan najinega srečanja. Nato sva si pisala in se dostikrat videla. Konec avgusta lani sem prespal pri njem in bilo je zelo lepo. Zgodilo se je, kar se pač je. Kmalu zatem je tudi on naredil konec. Zakaj? In res se kar naprej sprašujem: zakaj jaz? Ker sem pri obema hotel pokazati svojo močno in resnično ljubezen, sem bil zato prizadet. Še danes si ne morem zbrisati iz glave ne Andreja, Mihe pa sploh ne, ker se

je pač nekaj malega zgodilo med nama. Še ga ljubim. Torej, ker sem preveč nežen, romantičen in emocionalen, trpim, kot še

foto: Frenk Hilder

nikoli! Ko mi Celine Dion poje o ljubezni (*Because You Loved Me* in pa *Falling Into You*), se mi odprejo vse rane. Že tako zgodaj?

To sem napisal za Revolver, ker se čutim dolžnega, da se izpovem, da govorim o svojem trpljenju v ljubezni, in da obenem povem, da sem ponosen, da sem gej. In da je revija več kot čudovita. Vesel sem, da so ljudje, ki to razumejo. Še nikoli nisem pisal kaj takega v tak časopis.

Zaradi ljubezni, ki sem jo imel, sem se uničeval s tabletami, alkoholom in cigareti. Velikokrat, vsak drugi dan, sem bil pijan, ker nisem vedel, kaj naj storim zaradi svoje homoseksualnosti. Sošolci, prijatelji, starši, vsi moji znani črtijo homoseksualce. Celo moj brat, ki ne ve zame, jih ne prenese. Oče mi je umrl, ko sem imel sedem let, vendar vem, da bi on razumel ta "problem" in me sprejel takega kot sem. Saj sem vendar njegov sin. Sicer pa je on vsakega razumel.

Velikokrat sem razmišljal o besedah v Svetem pismu, ker pač verjamem v nekaj, predvsem pa v atlantidski prstan, ki ga nosim in zato vsi mislijo, da imam punco, vendar ne, nimam je, ker sem ponosen gej. Torej v Svetem pismu, 1. Korinčanom 13, 1-13.

"Ko bi govoril človeške in angelske jezike, ljubezni pa bi ne imel, sem brneč bron in zveneče cimbele. In ko bi imel dar preroštva in ko bi poznal vse skrivnosti in imel vso vednost in ko bi imel vso vero, da bi gore prestavljal, ljubezni pa ne bi imel, nisem nič. In ko bi razdal vse svoje imetje in ko bi žrtvoval svoje telo, da bi zgorel, pa ne bi imel ljubezni, mi nič ne koristi. Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva..."

Ta citat mi je zelo všeč, vendar je kmalu, čez nekaj strani, videli drug citat, ki ga ne razumem, če v cerkvah učijo, da bog ljubi vse ljudi in ni važno, če so lopovi... Pismo Rimljanom 1, 24-32. *"Zato jih (ali nas) je bog prepustil nečistosti, kamor jim je težilo srce, tako da so sami oskrunjali svoja telesa. Božjo resnico so zamenjali z lažjo..."* In naprej pravi, da nas je bog prepustil sramotnim strastem, ženske so občevale z ženskami, moški z moškimi, in zaradi tega smo vredni smrti, imamo blodno pamet, smo polni krivičnosti, zlobnosti, lahkomišelnosti, hudobije, nevoščljivosti, morilci... In to še ni vse. Čeprav se bom cvrl v peklu, vem, da sem, kar sem, in če me bo še kdo zanemarjal zaradi tega, se ne bom zmenil za to, ker sem ponosen, da sem gej. Prepustil se bom svojim čustvom, ne čustvom drugih ljudi, družine... To ni nič svinjskega, ampak je zelo lepo. Lepo je, da sploh lahko koga ljubiš. To je čudovito!

To je moje življenje. Upam, da bodo ljudje kmalu razumeli homoseksualnost in nas bodo pustili živeti v miru, da bomo lahko tudi na javnih mestih hodili z roko v roki. V svojem življenju pa si želim le zvestega partnerja za vse življenje. Upanje, le upanje mi še ostane. Želim biti z osebo, ki mu ne bo vse le seks. Želim fanta s pravo ljubeznijo, ki mu bom lahko pokazal svoja čustva in mu dokazal svojo ljubezen.

ALEŠ, 18 let

Od kje, hudirja, se je vzela in kaj, za vraga, naj z njo???

Kaj sploh je homoseksualnost? Strogo znanstvena definicija pravi, da je to erotično nagnjenje do oseb istega spola. Če želimo prikazati človeka kot sklop nekaj primitivnih nagnjenj, potem je ta definicija verjetno čisto v redu. Vsi tisti pa, ki vemo, da človek ni zgolj to, se seveda s tem suhoparnim stavkom ne moremo strinjati.

Homoseksualnost je bila do nedavnega obravnavana kot duševna bolezen. Svetovna zdravstvena organizacija jo je s seznama boleznih črtala že pred leti, vendar pa se mnogi slovenski (pa tudi tuji) strokovnjaki različnih strok ne morejo otresti starega mišljenja. Tako je še dandanes homoseksualnost marsikje omenjana v sklopu drugih spolnih motenj ali deviacij (posilstvo, incest, sodomija...). Verjetno pa nobena druga tovrstna "motnja" ne zbujata med strokovnjaki (pa tudi v javnosti) toliko skrbi, strahu, odpora, gnusa in celo sovraštva, po drugi strani pa tudi svojevrstne radovednosti, kot ravno homoseksualnost. Vzrok za to je nemara dejstvo, da so bila (ali pa so še) v vsakem izmed nas navzoča tovrstna čustva. Nekateri strokovnjaki, ki so se ukvarjali s temi vprašanji, so namreč ugotovili, da ima le nekaj odstotkov ljudi v svojem življenju izključno heteroseksualne spolne odnose.

K odnosu družbe do homoseksualnosti je verjetno, vsaj pri nas, največ pripomogla katoliška cerkev, ki je ljudem vcepila v glavo, da je tovrstno vedenje grešno. Tako se posameznik v določeni fazi svojega razvoja znajde v primežu lastnih čustev na eni strani in odnosa družbe do teh čustev na drugi strani. Nagnjenost do oseb istega spola je pri večini ljudi prehodne narave in mnogi te občutke pozneje v življenju potisnejo v pozabo in zanikajo, hkrati pa obtožujejo tiste, ki tega bodisi nočejo ali pa ne morejo napraviti.

Pomembni oblikovalci javnega mnenja so prav gotovo tudi mediji. Žal so pri nas še vedno redki primeri, ko bi npr. časopisi ali televizija zavzeli kako pozitivno stališče v zvezi s homoseksualnostjo. Raje lovijo raznorazne "cvetke" (posilstva nad moškimi, pedofilske afere pomembnejših osebnosti...), pri tem pa prikazujejo geje izključno kot sprevržence, kriminalce ipd. Drugi dogodki, ki tudi pritegnejo pozornost medijev, pa so navadno različni gej karnevali, s katerih veselo objavljajo posnetke maskiranih gejev, večinoma brez komentarja, da gre pač za svojevrsten karneval, in tako zopet vsiljujejo javnosti prepričanje, da so geji samo neke histerične afne, ki se oblačijo kot babe.

Nepoznavanje življenja homoseksualcev, hkrati pa neka prapotreha ljudi po modrovanju verjetno botrujeta cvetenju raznoraznih stereotipov in poenostavljenih razlag, ki se tičejo homoseksualnosti. Verjetno je že vsak izmed nas kdaj slišal kakšno bedarijo celo iz ust tistih, od katerih bi to najmanj pričakoval. Neki moj znanec je bil, na primer, svojčas prepričan, da pedri dobesedno skačejo izza grmov in posiljujejo mimoidoče moške. Popolnoma je izključil možnost, da bi tudi pri pedrih lahko obstajala neka pravila privlačnosti. Spet neki

drug znanec pa je mislil, da so pedri sicer čisto o.k., ko le ne bi prenašali aida (zakaj neki pa bi se on moral bati, da ga bo kak peder okužil z aidsom??). Žalostno pa je, da se takim poenostavitvam ne morejo oz. ne znajo upreti niti izobraženci. Tako naprimer zdravniki "učijo" študente, da razvijajoča se svobodomiselnost vodi v homoseksualne odnose. Kot da rabimo nekoga drugega, nek zgled, da se nam posveti, s kom vse lahko seksamo. Bedarija!

Podobno, kot marsikoga skrbi sam obstoj homoseksualnosti, koga drugega predvsem zanima, kako do tovrstnih nagnjenj sploh pride. Teorij je verjetno toliko, kolikor je ljudi, ki so se s to temo ukvarjali, vendar nobena izmed njih ne nudi neke zadovoljive razlage. Z odkritjem genov in z razcvetom znanja o genetiki in dedovanju so se mnogi znanstveniki oklenili teorije, da je homoseksualnost dedna, in v zadnjem času je veliko prizadevanj usmerjenih v odkrivanje gena. (Smešno, kako poskušajo nekateri kompleksnost homoseksualnosti zbanalizirati na neki nagon, za katerega naj bi bil odgovoren en sam gen.) Morebitno odkritje takega gena bi verjetno sprožilo celo revolucijo na področju obravnavanja homoseksualnosti, saj bi z uporabo genske tehnologije nudilo nove možnosti za "zdravljenje". Samo zgrozim se lahko ob misli, da bi nekoč genetiki lahko pri vsakem zarodku iskali ta gen in potem skupaj s starši odločali o usodi še nerojenega otroka.

Drugi strokovnjaki pa menijo, da je nastanek homoseksualnosti pogojen izključno z dejavniki v okolju, kot so na primer, neka travmatska izkušnja v zgodnjem otroštvu ali pa recimo hiperprotektivna mati, mati samohranilka in podobno. Če že mislimo, da je potrebno iskati neki vzrok za nagnjenost k istemu spolu, potem bi bilo najmodreje reči, da gre verjetno za splet enih in drugih okoliščin (npr.: gensko pogojene lastnosti, ki vplivajo na celoten značaj, in tako ali drugačno preoblikovanje teh lastnosti pod vplivom okolja - vzgoja, družba...). Sicer

foto: Frenk Fidler

pa menim, da je kakršnokoli teoretiziranje okrog tega popolnoma odveč. (Zakaj pa se nihče ne spravi iskati vzrokov za heteroseksualnost?) Najbolje bi se bilo enostavno sprijazniti z dejstvom, da je homoseksualnost v taki ali drugačni obliki pač sestavni del vsake civilizacije in da je v bolj ali manj konstantnem odstotku prisotna že od pamtiveka, navidezna nihanja v pojavnosti skozi različna časovna obdobja pa so večinoma posledica spreminjajočega se družbenega odnosa.

Homoseksualcem radi očitajo, da so nemoralni, nenaravni ali pa, da so "suha veja na živem drevesu življenja" (dr. Anton Dolenc).

Kar se tiče suhe veje, ne vem, zakaj se vsi razburjajo okrog tega, ko pa je Zemlja itak prenaseljena. Poleg tega so po tej definiciji suhe veje vsi tisti, ki pri spolnih odnosih uporabljajo kakršnokoli kontracepcijo. Sicer pa mislim, da nobeno drevo ne propade zaradi peščice "suhih vej" - vsaj zdravo drevo ne.

Bili so časi, ko je bila homoseksualnost brezkompromisno greh, in časi, ko je bila celo na neki način čislana. Moralne norme se pač spreminjajo, kakor se spreminja družba. Ne vem, če se sploh kaže vznemirjati, ko nam kdo zabrusi, da smo nemoralni.

Neustrezno je primerjali spolnost človeka s spolnim vedenjem živali. Če pa že hočete: tudi pri živalih je možno opaziti neke vrste homoseksualnost (pred kratkim smo se na televiziji lahko čudili tovrstnim odnosom pri neki vrsti opic). In če bi bilo to tako proti naravi, bi le-ta sama poskrbela za odstranitev po vsem znanem principu naravnega izbora, pa vendar vemo, da se homoseksualnost vedno znova pojavlja. Ko pa že govorimo o nenaravnem, naj povem samo to, da obstaja cel kup drugih stvari, ki so dejansko v nasprotju z naravo. Meni se zdi, na primer, nenaravno to, da stara mama nosi lastnega vnuka, ker njena hčerka pač ne more zanositi. A nikomur niti na kraj pameti ne pade, da bi kritiziral take stvari, ker so pač humane. Res je, da homoseksualnost nima nobene zveze s humanostjo, ni pa to nikakršno nenaravno početje in si prav gotovo ne zasluži tovrstnih očitkov.

Tisti, ki so prepričani o tem, da je homoseksualnost bolezen, bi jo seveda radi tudi zdravili, češ: ti ljudje niso normalni, zdravi, temveč hudo bolni, vendar upravičeni do ustreznega zdravljenja. Preizkušene so bile že številne metode, mnoge so bile tudi precej krute. V opisovanje posameznih se ne bi spuščal, velja pa povedati to, da se nobena od njih ni izkazala za kdove kako uspešno. Nehote se mi na tem mestu postavlja vprašanje o namenu in smislu tovrstnega zdravljenja. Zdravljenje samo naj bi namreč nekemu, ki ima kake težave, te težave olajšalo, predvsem pa se mora potencialni pacient z zdravljenjem strinjati in ga v to ne smemo siliti. In če si zdaj predstavljam recimo neko lezbijko ali geja, pa mu nekdo reče, da zdaj se mora pa zdraviti, se vprašam, komu je tako zdravljenje namenjeno in kdo naj bi se potem bolje počutil - "pacient" ali "terapevt".

Vendar žal nikomur ne pomaga, če taka vprašanja mučijo mene. Zastavljati bi si jih namreč morali vsi tisti, ki nepremišljeno in v skladu z vsemi možnimi stereotipi napadajo homoseksualce. Vsi si želimo, da bi ti ljudje razvili dovolj osebne širine, da bi bili sposobni razmišljati o nas kot o povsem običajnih ljudeh, ki tako kot vsi ostali želijo ljubiti in biti ljubljene. Nobena ljubezen namreč ne zasluži obsojanja, in ko bodo to dojeli vsi ljudje, nam mogoče takole debatiranje ne bo več potrebno.

GREGA

Hej, TIFFANY je tu !!!!

Odprla so se vrata naše nove Tiffany. Ker vsakdo pomisli najprej na pizzerijo, vas obveščam, da sicer pizzerija ni, je pa prenovljen klub za novopečene geje in lezbijke! Ta nova vrata so odprta vsak dan od 21.00 do 24.00, srede so rezervirane za geje, četrtki za lezbijke, petki in sobote se seveda podaljšajo na željo gostov in gostij tudi po 24.00, nedelje pa so bolj ogrevalne zadeve za nedeljski gay time v klubu K4. Kakšni so občutki po približno dvomesečnem obiskovanju naše Tiffany? Dragi moji, nič presunljivega se ni zgodilo.

Otvoritev (19.04.1997) je bila precej mirna; neke v daljavi so se odpirali šampanjci in naš novi prenovitelj je bolj ali manj živčno skakljal od enega do drugega obiskovalca in se trudil, da bi bili prav vsi zadovoljni. Ne rečem, klub je prenovljen z občutkom za prostor in tudi nove prezračevalne naprave nam bodo prišle prav, toda preljubo občinstvo, kaj se bo zgodilo z našim edinim (za enkrat) klubom za lezbijke in geje??

Klubsko vzdušje počasi blede, kakor cigaretni dim zaradi tistih velikih "propelerjev" na stropu. Vprašanje je, ali se lezbijke in geji družimo zaradi skupnih interesov in si vsake toliko časa zaželimo res kaj "našega" v klubu, ali pa da spijemo na mesec kakšno pivo in nas potem ni za kakšen mesec več na sceni? Za reklamo je bilo poskrbljeno, saj smo si privoščili celo majice z napisom Tiffany, ki so bile ročno poslikane (kje ste ljudje z majicami, na plan??!!)

Mislím, da je potrebno takemu občinstvu, kot smo mi, ponuditi kaj pestrejšega in zanimivejšega, kajti to je poleg kluba K4 edini prostor, kjer se lahko pošteno sprostiti, si ogledamo kakšen film, "udarimo" kakšen ping pong in podobne zadeve.

Mogoče se motim in če se, me prosim ustavite v vsem tem nalaganju in teženju. Kot ponavadi se lahko na nas obrnete preko pošte: Revolver, Kersnikova 4, 1000 Ljubljana s pripisom "Tiffany".

Poletje je tukaj in mogoče bomo doživeli večji razcvet dogajanj in pustolovščin v prenovljenem klubu Tiffany na Metelkovi. Srečno Tiffaniji in Tiffanike.

MAVRA

Massarykova - ljubljana

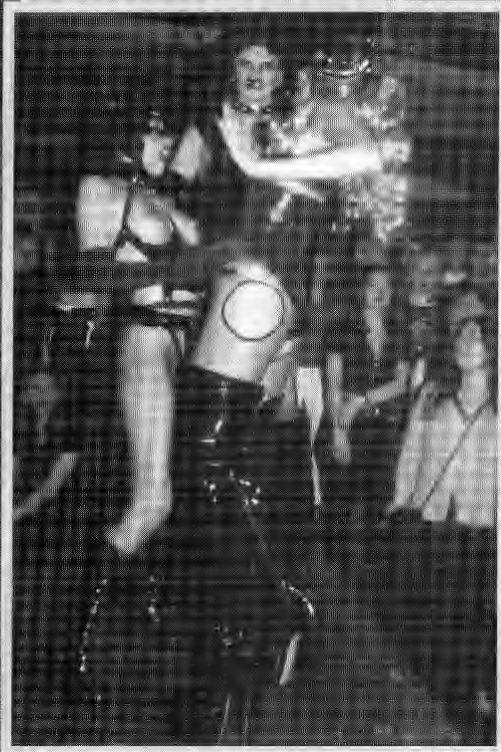
Tiffany

klub za geje in lezbijke

srede: samo za moške
četrtki: samo za ženske

odprto vsak dan od 21h dalje

Informacije dobite tudi na GALERiju 132 40 89 vsak dan od 19-22 ure.

AV House of Style

Pustovanje z zakoncema Peron

Miss Lesbo Slovenije

zmagovalna trojica: Tadeja (prva spremljevalka), Jelka (Miss Lesbo), Maja (druga spremljevalka)

Rozavizija 97

foto: Margareta L.

foto: Jasna K.

LESBO in KEKEC na delavnicah o etičnem in profesionalnem odnosu do

novinarstva v Ankaranu (11.-13.4.1997)

Letos smo v projekt "Enakopravno sodelovanje gejev in lezbijk v slovenski družbi", ki ga omogoča program *Phare and Tacis*, vključili tudi delavnice za sodelavce revije *Lesbo* in biltena *Kekec*. To profesionalno druženje je potekalo v Ankaranu, 11.-13.4.1997, v prijetnem in prijaznem hotelu *Adria Convent*.

Tokrat je odhod iz Ljubljane potekal brez večjih zapletov, tako da smo prispeli pravočasno in zasedli polovico Ankarana. V hotelu je prav tako bila tudi skupina vrstnikov, ki so se izobraževali o aidsu.

Po večerji smo se malo bolje spoznali in se domenili za potek delavnic naslednjega dne. Razdelili smo liste, na katerih je bil načrtan program za naslednja dva dni. Ko bi vi videli tiste zgrožene obraze, ko so zagledali, kaj jih čaka ob 7:45 zjutraj!!

Jutranja telovadba namreč; in kaj se je zgodilo? Nič. Vodja jutranje aerobike je bil/a tisti/a, ki je celotno stvar prespal/a. Seveda so se "obilnega" zajtrka udeležili prav vsi. Naslednja stvar, ki se je ni dalo izpeljati, je bila jutranja vizita. Najbolj razmetana soba naj bi dobila nagrado, vendar so bile sobe tako "umetno" in "nasilno" razmetane, da se je bilo nemogoče odločiti za tisto pravo. Res, nekatere so bile grozne.

Prva delavnica (Grupna dinamika) je uspela, kljub veliki tremi predavatelja, in je zvenela še bolj zanimivo in poučno. Ugotovili smo da je veliko stvari, ki jih lahko počnemo "grupno". Osnove novinarskega pisanja smo izpeljali kar na prostem in uživali predvsem na soncu (nekatere se je bolj prijelo sonce, kot osnove), ampak kljub temu je delavnica komu odprla nova ob-

zorja. Sledilo je težko pričakovano kosilo (če se temu lahko reče kosilo - predjed??). Tretja delavnica (Nastopanje gejev in lezbijk v javnosti) je bila najbolj "plodna", vse potrebne podatke smo dobili kar na papirju in tudi debata je zvenela prav zanimivo in poučno.

Zaradi pomanjkanja časa so odpadle "družabne igrice", žal; malo smo se odpočili v naših sobanah in "firbčno" odhiteli na večerjo. Sledil je "joint" party, ki je nekatere odnesel daleč proč. Kasneje so se "rejverji" popeljali do Izole, "jointarji" smo vztrajali na "pištolah", dokler nas ni vse to popeljalo do postelj. V nedeljo zjutraj bi moral biti nagrajen najbolj "trzajoč/a rejver/ka", vendar so tako prebrisano smuknili v postelje, da nam je ušel vsak njihov trzaj (pa tudi mi nismo bili sposobni ujeti vseh teh začaranih "grimas in "trzov"). Vsekakor je bil nedeljski zajtrk najmanj obiskan in tudi vizita je, logično, odpadla. Nedeljsko delavnico o kreativnem pisanju smo izvedli kar pred hotelom, seveda brez "rejverjev" in nekaterih, ki jih je "joint" odnesel direktno v Ljubljano. Po zadnji delavnici smo stvar profesionalno zaključili in povezali ter podelili pridnim predavateljem skromne nagrade.

Za konec smo svoje rahlo utrujene želodčke nahnarili, se s težkim srcem poslovili in odpeljali proti rodniemu domačemu kraju. Zaključek: miren, topel in zanimiv vikend smo preživeli, mogoče imenu hotelu primerno - *Convent ???*

Lezbično srečanje: pravice lezbijk so človekove pravice

Hočko Pohorje, 24. - 30. junij 1997

Srečanje lezbičnih aktivistk s področja bivše Jugoslavije sta organizirali skupini *Kasandra*, feministično-lezbična skupina iz Ljubljane, in *Labris*, grupa za lezbejska ljudska prava iz Beograda, s finančno podporo organizacije *Frauen-Anstiftung* iz Hamburga (Nemčija).

Jugoslovanskega lezbičnega srečanja se je udeležilo približno štirideset lezbijk iz Slovenije, Srbije (Beograd in Novi Sad), Hrvaške, Makedonije, Italije in nekaj tujk, ki sicer živijo na območju bivše Jugoslavije.

Poleg druženja, zabave, žongliranja, ogleda video projekcij, literarnih večerov in jahalnih ur je bilo poskrbljeno tudi za izmenjavo informacij in razprave na sledečih delavnicah:

- Energija strahu - coming out
- Osebnost je politično
- Pravni vidiki nasilja nad lezbijkami in zakonodajna praksa (Ria Convents)
- Telo in seksualnost
- Matere in otroci; lezbično starševstvo
- Lezbična umetnost (strip, ples, literatura)
- Lezbična identiteta (Ana, Antonia)
- Zgodovina lezbičnega gibanja v Sloveniji
- Lezbijke in zdravje
- Lezbični feminizem

MAVRA

TASMANIJA LEGALIZIRALA SEKS

Po desetletni kampanji gejevskih aktivistov je Tasmanija končno dekriminiralizirala seks med moškimi.

Prav tako je tasmanska vlada milostno dovolila organizacijo festivala gejevskega filma, ki je bil prejšnja leta prepovedan.

STOTISOČI NA MARDI GRASU

Več kot pol milijona ljudi je žuralo na Sydneyskem Mardi Grasu, enemu od treh največjih gejevskih dogodkov na svetu. Med sodelujočimi so bile tudi nune na rolgah, 50 Madonn in stewardi, ki so varnostne napotke, ki jih slišite pred vsakim polem, odplesali.

Mardi Gras Sydneyu prinese 40 milijonov dolarjev letno.

GEJ IGRE 1998

Prihodnje leto bodo gej igre, torej gejevsko-lezbična različica Olimpijskih iger, v Amsterdamu. Organizatorji pričakujejo 15.000 udeležencev in 200.000 gostov. Iger se bo morda udeležila tudi slovenska ekipa. Informacije lahko dobite vsak dan od 18h do 23h na 00-31-20-427-1998.

NOVOZELANDCI SEKSAJO VARNO

85% novozelandskih moških, ki seksajo z moškimi, to vedno počne varno ugotavlja novozelandska AIDS fundacije.

SM GEJI IZGUBILI NA EVROPSKEM SODIŠČU

Evropsko sodišče je zavrnilo tožbo treh britanskih gejev, ki so bili zaprti zaradi sporazumnega sado-mazohističnega seksa. Sodišče pravi: "Država ima nedvomno pravico, da regulira povzročanje telesnih poškodb s kazenskim zakonikom. Določitev sprejemljive stopnje poškodb, kadar jih je žrtev dobila sporazumno, je predvsem stvar državnih organov."

ZLOČINSKI ORALNI SEKS

Oralni seks je zločin, če mu ne sledi vaginalni seks, je odločilo singapursko sodišče. "Le koitus moških in ženskih spolnih organov je naraven, nenaravni akti pa so dovoljeni le kot del predigre," meni sodišče.

ZGODBE IZ KLOZETA

"Ljubimke: Zgodbe iz klozeta" je naslov novega švedskega dokumentarca, ki prikazuje življenje petih lezbijk, starih od 60 do 80 let.

PROTEAZNIH INHIBITORJEV NE PLAČA ZAVAROVANJE

Obvezno zdravstveno zavarovanje le v nekaterih državah plačuje proteazne inhibitorje - na primer na Danskem, v Franciji, Nemčiji, na Nizozemskem, Norveškem, Švedskem, ne pa v Belgiji, Italiji in Veliki Britaniji.

"Ocenjujemo, da bi lahko preprečili 11.830 smrti v teh štirih državah, če bi nova zdravila plačalo zdravstveno zavarovanje," pravi Philipppo von Schloesser iz European AIDS Treatment Group.

Novozelandsko zdravstveno zavarovanje je pred kratkim začelo plačevati le za Saquinavir, ki je najmanj učinkovito zdravilo med proteaznimi inhibitorji.

EMK - Ljubljana 1997

Ljubljana, kot slovenska kulturna prestolnica, je v preteklem mesecu in pol, zaživela v duhu evropske kulturne ustvarjalnosti. Kot se spodobi, smo "Nastanek sveta", Andreja Morovića, v izvedbi Metelkovec doživeli že kmalu po startu EMK-ja. Od začetne skepse zaradi prostorske omejenosti na obrežju Ljubljani v centru mesta, se je stvar končala navdušujoče in v splošno zadovoljstvo številnih gledalcev, ki so, za Ljubljano tudi ob evropskem mesecu kulture ob relativno pozni uri, dočakali in doživeli "Nastanek sveta (človeka)".

Foto: Frank Joller

AIDS NE POZNA MEJA

V avli Kliničnega centra je bila vzgojnoizobraževalna razstava o aidsu, ki so jo pripravili študentje Medicinske fakultete na Inštitutu za zgodovino medicine, avtorica dr. Zvonka Zupanič-Slavec v sodelovanju z dr. Evito Leskovšek z Inštituta za varovanje zdravja.

NOV PRISTOP K ENAKIM SPORAZUMNIM STAROSTIM

Nov pristop je iznašla Portugalska, ki je sporazumno starost za raznospolni seks dvignila s 14 na 16 let, kot je tudi sporazumna starost za geje.

PREPOVED DISKRIMINACIJE POZITIVNIH

Zimbabvejska tiskovna agencija PANA poroča, da je parlament prepovedal diskriminacijo HIV pozitivnih ljudi. Kar 9% prebivalcev te države naj bi bilo HIV pozitivnih.

LEZBIJKI OB PODPORO

Dvema britanskima lezbijkama bodo znižali socialno podporo, ker nočeta povedati, kdo je doniral spermno za njuna otroka. Britanski zakoni zahtevajo, da brezposelne mame podpirajo očete, razen kadar je bila umetna oploditev opravljena v bolnišnici v skladu z zakonom in s spermno anonimnega darovalca.

ŠPANCJI OSTAJO BREZ POROK

Španski parlament je zavrnil predlog zakona o registriranih partnerstvih z 163 : 161 glasovi (po dvakratnem nedoločnem izidu 161 : 161). Kljub temu pa je parlament ustanovil komisijo, ki bo preučila istospolna razmerja.

NA OTOKU SPET SEKSAJO

En teden po tem, ko je sedaj že bivši britanski premier John Major začel z novo serijo retorike o "družinskih vrednotah", je neki tabloid sporočil, da je imel poslanec in član konzervativne stranke Jerry Hayes 16-mesečno razmerje s fantom, ki je bil v tistem času še najstnik.

BIVŠI PREDSEDNIK ZIMBABVEJA - POSILJEVALEC?

Bivši predsednik Zimbabveja Canaan Banana naj bi prisilil policaja Jefto Duba v spolne odnose. Za zgodbo so mediji izvedeli potem, ko je sodišče dovolilo javnosti prisostvovati na obravnavi zoper posiljevanega policaja, ki je svojega kolega ubil, ker ga je dražil zaradi tega "razmerja". Duba je za umor dobil 10 let, njegovo "razmerje" z Banano pa se je končalo, ko ga je prijavil predpostavljenim in bil premeščen. Banana, 60, je poročen in ima štiri otroke. Je metodistični pridigar, profesor teologije in je bil predsednik Zimbabveja v letih 1980-1987, ko je bil izrazito protigejevski Mugabe, sedanjí predsednik, predsednik vlade. Za Dubo se je oglasilo še nekaj Bananinih sodelavcev s svojimi tožbami - Banana očitno ni bil monogamen.

EUROPRIDE ZAHTEVA

Europride, ki bo letos v Parizu, je objavil svoje zahteve: vse evropske države naj prepovedo diskriminacijo zaradi spolne usmerjenosti, legalizirajo istospolne skupnosti, legalizirajo posvojitve za geje in lezbijke in poskrbijo za zdravstveno skrb za vse, predvsem pa za ljudi z aidsom.

Svet Evrope naj spremeni Evropsko konvencijo za zaščito človekovih pravic in temeljnih svoboščin tako, da imajo geji in lezbijke enake pravice kot heteroseksualci in naj zavrne članstvo držav, ki kriminalizirajo homoseksualnost.

KOMBINACIJSKA NETERAPIJA

Reakcija med zdravilom proti HIVu Ritonaviru in ecstasyjem lahko povzroči smrt, ugotavlja proizvajalec zdravila. To kombinacijo namreč krivijo za smrt nekega Angleža.

Krvna analiza je namreč pokazala, da naj bi preminuli zaužil 22 tabletk E-ja. Ritonavir namreč blokira učinke raznih encimov v jetrih, ki razgrajujejo zdravila in droge. Ker se droga ni razgradila, je krvna analiza pokazala tako veliko koncentracijo ecstasyja.

ANGLIJA NA EVROPSKEM SODIŠČU

Terry Perkins, ki so ga vrgli iz britanske mornarice zaradi spolne usmerjenosti, bo Veliko Britanijo tožil na Evropskem sodišču. Sodišče naj bi odločilo v naslednjih 18 mesecih.

Če Perkins dobi tožbo, bo v vseh 15-ih državah Evropske unije diskriminacija zaradi spolne usmerjenosti protizakonita, vsi geji in lezbijke, ki jih je odpustila britanska vojska, pa bodo lahko zahtevali odškodnino.

Ste videli lezbijke v Prijateljih? Le kakšna lezbična poroka je to? Vse tisto cvetje? Potrebovali bi gručo debelih lezbač v rožnatih pasovih. To je lezbična poroka.
Komičarka **Lea DeLaria**

Sem oseba iz Disneyevih stripov. Moja preobleka je čisti Miki Miška ali Zajček Dolgoušček.
RuPaul

Praviloma transvestiti izgledajo bolj fino, računajo več in imajo več klientov kot ženske.
Iz članka o prostituciji v Mehiki

Sovražim povsem nežaljive in brezpomenske slogane svetovnega dneva boja proti aidsu. Tako nejasni so, da ne moreš stati za njimi, niti ne moreš biti proti njim. Občutek imam, da si jih izmišljujejo skrbno izbrani preveč plačani birokrati nekje v Ženevi.
Bill Evans, kolumnist *Adelaide Gay Times*. Lanski slogan je bil "En svet, eno upanje"

Ideal moškega telesa pri gejih - nemogoče široka ramena, ozek pas, nič telesne maščobe, ogromne prsne bradavice, trd mišičast trebuh - je enako težko doseči kot ideal ženskega telesa. Zdi se, da povzroča enako škodo. Več kot 90% moških, ki so bulimični ali anoreksični, je gejev.
Dan Savage, časopisni svetovalec

V ribji mreži in perju je uniseks razvalina. Modni kritik **Blackwell**, ki je Dennisu Rodmanu podelil naslov najslabše oblečene ženske

Ko moški govori kosmate besede ženski, je to spolno nadlegovanje. Ko moški govori kosmate besede moškemu, je to 3,95 dolarjev na minuto.
Najdeno na Internetu

Evita je masovna overdoza stylea - oblečena za ubijanje, bi lahko rekli. Ne vem, kdo je dobil bistro idejo, da naredi film o Evi Peron brez dialoga. Izgleda kot neskončen in grozen pop video. Po nekaj minutah že začneš moliti: "Prosim, ne še ene pesmi. Ne še ene scene z demonstracij."
Boy George

Imamo celo homoseksualne kenguruje in lezbične pingvinke.
Jane Tollini, upravnica živalskega vrta San Francisca, ki je tudi vodička po vrtnem "R-Rated Sex Tour".

Ljubljenje je veliko boljše od seksanja, kar ve vsakdo, ki je to že poskusil. In čeprav je poželenje včasih družica ljubezni, je vsaj tolikokrat tudi njen sovražnik. Tisočletja filozofov, duhovnih vodij, avtorjev in umetnikov so nas učila to enostavno resnico, pa jo kljub temu ignoriramo.
Dan Perreten, urednik *Windy City Timesa*

KAZNOVANA KUVAJTSKA PROFESORICA

Kuvajtska univerza je odpustila profesorico Alio Shoaib, ker je rekla, da so med studentkami tudi lezbijke in da je dve od njiju zalotila med seksom na veceju. Rektorica univerze je v predlogu za odpustitev Shoaibove zapisala, da homoseksualnost v Kuvajtu ne obstaja: "Naša družba je muslimanska, homoseksualnost pa je proti Islamu." Kuvajtska pisateljica Leila Otham pa se bo znašla pred sodiščem, ker je v svoji knjigi *Odhod* objavila tudi dve noveli s homoseksualno tematiko: prva govori o dveh dekletih v lezbičnem razmerju, druga pa o homoseksualnosti med imigranti.

PEDRI SO SLAB VZOR!

Na Tajskem so gejem prepovedali izobraževanje na univerzah, ker so "homoseksualci slab vzor in so prehitre jeze".

SPODRSLJAJ PRI OBRAZCIH

Junija lani je Islandija sprejela zakon o registriranih partnerskih, ki parom omogoča tudi skupne davčne napovedi. Vendar pa so pri tem pozabili spremeniti obrazce za napoved: geji in lezbijke so tako v roke dobili obrazce, kjer je ena rubrika "ime moškega", druga pa "ime ženske".

TV PRENOS PRIDEA

Novozelandska vlada je namenila 56.000 dolarjev za TV prenos letošnjega gej pridea v Aucklandu. "Naj cela država vidi, kako izgleda ena od največjih parad pri nas," utemeljujejo odločitev.

JITTERBUGS na METELKOVI

Po dveh letih je italijanska glasbena skupina Jitterbugs, ki prihaja iz Udin in Benetk, zopet gostovala pri nas in to kar dvakrat zapored, najprej znova v Channel Zero marca, aprila pa še v Gala dvorani. Navdušili nas niso le s specifično in težko opredeljivo glasbo, ampak tudi z neposredno pojavnostjo. Upajmo, da jih bomo lahko kmalu zopet pozdravili na Metelkovi.

Foto: Frenk Full

GOODBYE TO BERLIN?

V Berlinu poteka razstava o stoletnici gejevskega gibanja. Na razstavi je preko 1400 eksponatov iz raznih držav in tudi precej iz zasebnih zbirk.

Samo razstavo, ki je v Gejevskem muzeju, spremljajo razne spremljevalne prireditve, filmi, performansi, pogovori, predavanja, konference, na Akademiji za umetnost.

NESTRPNI ANGLEŽI

MTVjeva anketa je ugotovila, da so Britanci med 16. in 24. letom bolj nestrpni do gejev kot njihovi evropski vrstniki. Le 64% jih "sprejema" geje in lezbijke, medtem ko jih v ostalih zahodnoevropskih državah sprejema kar 72%.

BRITANCI PA NE

V letu 1996 so v Veliki Britaniji zabeležili več novih okužb z virusom HIV med geji kot v kateremkoli letu prej.

Vendar pa je statistika lahko varljiva, saj je razlog za povečanje lahko ta, da se je več ljudi odločilo za testiranje, ker vedo za nova zdravila.

Nekateri pa menijo, da geji prav zaradi kombinacijske terapije zanemarjajo varnejši seks.

GLAXO WELLCOME SE BOGATI

Britanska farmacevtska družba Glaxo Wellcome, ki izdeluje 3TC, AZT in druga zdravila proti aidsu, nadzoruje več kot 50% trga s tovrstnimi zdravili.

Glaxo Wellcome je lani samo z AZT-jem zaslužil 400 milijonov dolarjev, s 3TC-jem pa 260 milijonov.

Večina HIV pozitivnih ljudi na svetu si ne more privoščiti dragih zdravil omenjene družbe, in celo v ZDA so zaradi stroškov s temi zdravili bankrotirale nekatere vladne zdravstvene zavarovalnice. Medtem pa ima glavni direktor Glaxo Wellcomea letno plačo 2,3 milijona dolarjev.

EVRO LESBUS-TOUR

Lezbijke so se 17. maja z avtobusom odpravile iz Amsterdama in so sedem tednov osrečevale kolegice po Irskem, Angliji, Franciji, Belgiji in Nemčiji z lezbično glasbo, gledališčem in vizualnimi umetnostmi.

"Naš namen je, da izboljšujemo povezave med evropskimi lezbijkami in da izboljšamo življenje lezbijk," pravi Dutch Lesbians Unlimited Foundation. "Pokazale bomo, da je mogoče biti lezbijka, dovoljeno in celo zelo zabavno."

KASTRACIJSKA KAMPANJA

Zimbamvejski naci voditelj Michael Mawema je pozval vlado, naj kaznuje homoseksualnost s kastracijo.

OBLETNICA

Najstarejša evropska gejevska in lezbična organizacija, holandski COC, je pred kratkim praznovala svoj 50. rojstni dan z gala večerom v amsterdamskem Kraljevskem gledališču.

OCVIRKI

Če je Amerika zabava, potem je živeti v San Franciscu kot biti v kuhinji z najbolj kul ljudmi.

Phil Julian, urednik *San Francisco Frontiers Newsmagazine*

Najboljši gej karakter v svetovni literaturi je Hamlet.

Dramatik Terrence McNally

Hetiji so bili vedno potihem ljubosumni na nas pedre. Očitno je, da seksamo več kot oni, vendar je glavni razlog za njihovo zavist ta, da se v gej zvezah obema partnerjema zdijo prdci smešni.

Graham Norton, kolumnist *Pink Paperja*

To je zaradi vpliva okolja. Barbra je dobila s krbništvo po najini ločitvi. Samega sem ga pustil v tistem okolju. Mislim, da je nanj vplivalo to, da ni imel ljubezni v pomembnem času svojega življenja. Barbra je bila zaposlena s kariero, pa ni bilo tam.

Igralec **Elliot Gould** o tem, zakaj je sin Barbare Streisand gej.

Spala sem z dvema moškima, ja. Ni mi bilo všeč. Ni mi bilo všeč. Pesem Peggy Lee "Is that all there is?" mi je ves čas igrala v glavi po prvem poskusu. Zato sem poskusila še enkrat, ker sem mislila, da prvi pač ni bil pravi, vendar ni šlo.

Ellen DeGeneres

Geji so za protigejevske licemerce to, kar je česen za Drakulo.

Rick Garcia, Federacija za človekove pravice iz Illinoisa

Ne nocoj, dragi. Imam modem.
Najdeno na Internetu

Ljubezen in poroka, kot pravi pesem, gresta skupaj kot konj in kočija, toda ali ni nihče opazil odsotnosti vozil na konjski pogon na sodobnih cestah?

Suzanne Moore, kolumnistka *Pink Paperja*, na Valentinovo

Uprl se bom zakonom, ki delijo, ne spoštujejo ali ponižujejo našo človečnost. Naš glavni princip bi moral biti promocija civilnosti, vzajemnega spoštovanja in enotnosti. Ta zakonodaja na tem testu pade. Guverner Washingtona **Gary Locke** v obrazložitvi veta, ki ga je dal na zakon, ki prepoveduje istospolne poroke

"Policajeva zgodba o gejevski *Banana* preizkušnji"
Naslov iz južnoafriškega časopisa.

Bivši predsednik Zimbabveja **Canaan Banana** je bojda posiljeval nekega policajca v letih 1983-1986.

Borimo se za raziskave in branimo reproduktivne pravice ljudi. Zavedam se, da bi bil moj klon moj identični dvojček, in moj identični dvojček ima pravico do rojstva.

Randolfe Wicker iz novoustanovljene gejevske organizacije *Clone Rights United Front*

REŽISER BREZ POTNEGA LISTA

Kitajska vlada režiserju filma "Vzhodna palača, zahodna palača" Zhangu Yuanu ni dala vizuma, da bi se lahko udeležil filmskega festivala v Cannesu. Kopijo filma je festivalu priskrbelo francosko podjetje, ki je koproducent. Prikazovanje tega filma je na Kitajskem prepovedano, v Francijo pa so ga pretihotapili.

Film, ki ima ime po dobro obiskanih javnih straniščih na Trgu nebeškega miru, je pionirski prikaz sodobnega kitajskega gejevskega življenja. Govori o odnosih med policajem in mladim gejevskim pisateljem, katerega policaj nadleguje in aretira.

Besede "homoseksualec" na Kitajskem niso izrekli od leta 1949, pravi Zhang. Presenečen sem bil, da pekinški geji poznajo parke, kjer so najlepši policaji. Uniforme so jim všeč. Odkril sem, da obstaja zelo direktna povezava med seksom in močjo. In o tem govori film.

Foto: Catherine Oprie

RON ATHLEY

se nam je predstavil v Kapelici na Kersnikovi 4.

KORAK NAZAJ

Na Danskem bo 1. oktobra začel veljati zakon, ki bo umetno oploditev dovoljeval le poročenim ženskam in ženskam, ki živijo v zunajzakonskih skupnostih z moškimi.

Zakon bo prizadel tako danske kot tudi švedske lezbijke, ki si želijo otroke, saj so slednje pogosto uporabljale tovrstne usluge na Danskem.

FILM O WILDEU

Londonskemu Društvu Oscarja Wildea ni všeč, da bo Wildea v filmu igral Liam Neeson, ker je le-ta "preveč heteroseksualen". Hugh Grant, ki naj bi igral njegovega ljubimca, pa je po mnenju društva "prestar".

HOKEJSKI SEKS ŠKANDAL

Agencije poročajo, da so uslužbenci stadiona Maple Leaf Gardens v Torontu dečkom dajali vstopnice na tekme in avtograme igralcev v zameno za seks.

VOHLJAŠKI BRITANCI

Britanski gej, ki je bil obtožen zaradi skupinskega seksa na svojem domu, bo Veliko Britanijo tožil na Evropskem sodišču za človekove pravice.

Ko je Anglija leta 1967 dekriminalizirala spolne odnose med moškimi, je v zakon zapisala, da mora seks potekati v zasebnosti, "zasebnost" pa definirala tako, da sta lahko navzoča le dva moška. I heteroseksualci in lezbijke lahko v Angliji seksajo v poljubno velikih skupinah.

AKTIVISTOV LJUBIMEC LAHKO OSTANE

Ljubimec predsednika Stonewall Immigration Group, ki je državljani Brazilije, lahko ostane v Veliki Britaniji, je odločilo sodišče.

Brazilec Ander da Silva bi moral zapustiti Veliko Britanijo januarja 1994, njegov ljubimec Mark Watson pa je ponaredil vizum v njegovem potnem listu, kar mu je prineslo pol leta zapora. Po prihodu na prostost je ustanovil Stonewall Immigration Group, organizacijo, ki se ukvarja izključno s problemi imigrantov, ki si v Angliji ustvarijo zvezo in je ne želijo zapustiti.

Ta odločitev sodišča je že 19. zaporedna odločitev v korist Stonewall Immigration Group.

POLJSKA USTAVA SPREJETA

Predlog poljske ustave, ki je zbudil veliko zanimanja med gejevsko skupnostjo, ker je vključeval prepoved diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti, se je sfižil.

Diskriminacija ni več prepovedana, gejevske poroke so, predlog ustave pa ni več le predlog, saj je bila ustava sprejeta z veliko večino glasov.

ZAPRLI ODDELEK ZA HIV POZITIVNE

Londonska bolnišnica (London's Chelsea and Westminster Hospital) se je odločila zaprti oddelek za HIV pozitivne - potem, ko so začeli HIV pozitivne paciente zdraviti s kombinacijsko terapijo, se je število pomoči potrebnih drastično zmanjšalo.

Slabše je v Bristolu, saj so bolnišnice nekaterim pacientom odrekle dostop do novih zdravil. Aids aktivisti so zgroženi, saj je dovolj, da pacient le en dan ne vzame zdravil, da virus mutira in postane odporen na zdravila.

GEJI TOŽIJO ŽUPANA

Geji v New Brunswicku tožijo svojega župana, ker ni hotel razglasiti, da je v mestu Gay Pride Week, kar je tudi edina zavrnitev tovrstne razglasitve v mestni zgodovini.

Župan pravi, da spolna usmerjenost spada v spalnične prostore in ne v prostore mestnega sveta.

POROKE NA NIZOZEMSKEM

Nizozemski geji in lezbijke se bodo lahko začeli poročati s 1. januarjem 1998. Imeli bodo enake pravice kot poročeni hetiji, razen pravice do posvojitve.

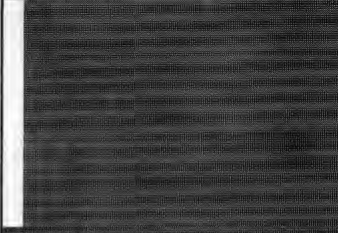
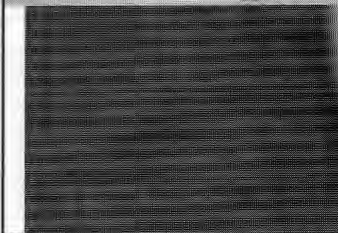
PROTIGEJEVSKI PROTEST

Približno 120 grških ortodoksnih menihov, duhovnikov in njihovih privrženec je protestiralo pred ciprskim parlamentom, ki namerava preklicati prepoved "sodomije".

"Le neodgovorna ali zavedena družba lahko legalizira nemoralna dejanja, ki žaljijo svetost zakonske zveze in družine. Tisti, ki sodelujejo pri takšnih dejanjih, imajo občutke bede, krivde in dobijo nalezljive bolezni," zmotno misli organizator.

Ciper se je k spremembi zakonodaje sprivil zaradi pritiskov Sveta Evrope - geji so leta 1993 namreč dobili bitko proti Cipru na Evropskem sodišču za človekove pravice.

zipper store

zipperstore ... 283 Camden
High Street ... Camden
Town London NW1 7BX ...

tel. 0171 264 0577 ...

fax. 0171 428 0962

... mail order tel. 0171 267 0021

ROBERT WALT:

foto: T. Vojt

**GLEDALISCE
JE UMETNOST
ŽIVLJENJA Z DRUGI**

MI

V Slovenj Gradec, kjer je shodil in tako zakoračil na življenjsko pot, se rad vrača, a ne prepogosto.

Domačini ga, kot pravi lokalni patrioti, vsake toliko radi povabijo s kako novo predstavo in takrat dvorana ni samo razprodana, ampak nabito polna. V teh obiskih ne išče mladosti niti kakšnega oddaljene-ga sveta, ki je še vedno v njem. Že res, da ima do Slovenj Gradca poseben odnos, res pa je tudi, da je bilo vse preveč žalostnih dogodkov v mladosti, da bi imel pretirano nostalgijo po njem.

Ljubljana je zdaj njegov pravi dom in zavetišče. Stanovanje in telefonska številka. In matično gledališče z dovolj trdnimi odrskimi deskami, ki igralcu (in posredno tudi nam gledalcem) pomenijo življenje. Ima pa srečo, da je lastnik še ene deske, ki ji pravimo odskočna za svet. S pridom jo uporablja, pri tem pa ima zavidljivo lastnost, da se počuti domače, pa naj pride na katerikoli konec sveta že. To zna biti zasluga njegovega karakterja: prilagodljiv je, simpatično radoveden in neposreden, zmeraj odprt za iskanje novega in drugačnega; hitro si najde družbo iz gledaliških krogov kot tudi zunaj gledališča.

Čeprav nevsiljivo ambiciozen, venomer energično išče nove možnosti. Rad uresničuje svoje umetniške sanje, ne, mora jih uresničevati. Želi preseči doseženo, zato se iz Lutkovnega gledališča vedno znova odpravlja na neinstitucionalne stranpoti. Energija, ki tako opazno žari iz njega, kakor duh išče pot do svoje uresničitve, potrditve, predvsem pa izpolnitve.

Še dolgo boš veljal za mladega igralca, si upam trditi. Mladost ti je pisana na kožo, na obraz. Vendar ne gre prezreti, da že leta sooblikuješ slovensko gledališko sceno, čeprav te usoda vanjo ni pripeljala naravnost.

Žal ne morem začeti s tistim znamenitim stavkom, da sem že od mladosti želel postati igralec. To ne bi bilo res, ker sem se veliko bolj navduševal nad pisanjem in kmetovanjem. Že v osnovni šoli sem se šel dopisnika za Večer, doma pa kmetoval in planinaril. Šele v gimnaziji na Ravnah sem zašel v gledališki krožek, se zastrupil in... Res pa je, da je bil moj stari oče zelo znan režiser in igralec ljudskega odra, tako da sem neke 'predispozicije' v familiji vendarle že imel. Potem se je bilo treba vpisati na fakulteto in doma sem naletel na velik odpor in neodobravanje. Oče je bil namreč mnenja, da igralstvo ne more biti 'resen' poklic; če pa se človek že ukvarja s tem, lahko to počne tudi v svojem prostem času ob nekem 'pravem' delu. Vztrajal je, da moram najprej študirati nekaj drugega, po možnosti naj bi to bilo pravo. Tako sem se pač vpisal na pravo v Mariboru. Bil sem priden študent in lahko se pohvalim, da sem bil med boljšimi v letniku. Je pa res, da sem si na izpitih izdatno pomagal tudi s svojimi igralskimi talenti. V drugem letniku sem se, po uspešno opravljenih sprejemnih izpitih na AGRFT, ki sem jih seveda delal brez vednosti domačih, sočasno vpisal na študij dramske igre in umetniške besede.

V Dramskem studiju, ki ga je pri mariborski Drami vodil Peter Ternovšek in katerega član sem bil, so mi pomagali priskrbeti štipendijo in tako sem se lahko finančno osamosvojil, saj je oče seveda revoltiran zaprl svojo 'pipico'. Veliko pa so mi pomagali tudi 'paketi' s stričeve kmetije in borni prihodki moje stare tete, ki jih je žrtvovala zame. Poleg tega pa sem ves čas delal, na začetku študija predvsem kot turistični vodič in animator. Vsak petek sem po študiju šel na avion, na pot. In se vrnil v nedeljo.

Matere so že po tradiciji sinovim odločitvam bolj naklonjene, očetje pa so mnogo bolj trdosrčni in neizprosni. Prepričan sem, da se ne motim, če domnevam, da se je s tvojo odločitvijo čez leta sprijaznil tudi on.

Mama mi je bila vedno naklonjena. Nikoli se ni vtikala v moje odločitve, vse mi je prepuščala in me tako v bistvu ves čas tudi podpirala. Žal mi je le, da ni dočakala nobene moje predstave. Še zdaj si je potihem želim med gledalci... Oče pa, če pogledam nazaj, želel je le, da bi si našel dobro delo. Takrat v njegovih očeh, zaradi nepoznavanja razmer v gledališču, igralstvo pač ni bilo področje, kjer si človek lahko dostojno uredi svojo eksistenco. Mislim, da je danes ponosen name, čeprav mi tega nikoli ne reče. Govori pa o tem drugim. Midva se o tem ne pogovarjava. Vidi, da sem zadovoljen in da se da v mojem poklicu čisto normalno živeti.

In uspeti!

Sem človek, ki ni nikoli zadovoljen s sabo. Sem pa, ko sem se odpravil na sprejemni izpit, resnično verjel, da bom sprejet.

Pravzaprav sem bil o tem prepričan. Mogoče sem bil tudi manj obremenjen od drugih, saj nisem v Ljubljani nikogar poznal. Še tega, kje je Akademija, nisem vedel. Tudi z imeni članov komisije nisem bil obremenjen, ker jih večino nisem poznal in zaradi tega tudi nisem imel nobenega strahu. Bil sem iskren, poln energije in strasti. Gledališče je bilo pred mano predvsem kot nov izziv, najprej kot velika igra.

Nisem mogel skriti presenečenja, ko si mi omenil, da si se že kmalu po diplomi na Akademiji vpisal še na Teološko fakulteto.

Še kot otroka me je na nekem romanju duhovnik nežno pobožal po obrazu in rekel: 'Ko boš velik, boš pa župnik.' Moje otroštvo je bilo zaznamovano z dvema tokovoma. Oče je bil tip poštenega komunisti, ki so ga že v šestdesetih vrgli iz partije, mamina družina pa je bila religiozna. Vznemirjale so me biblijske zgodbe in glede na to, da je imel verouk prizvok nečesa prepovedanega (tako doma kot v družbi), me je vse to še dodatno privlačilo. Po Akademiji se mi je zdelo, da bi se lahko še veliko naučil pri tem študiju, ki nudi izredna humanistična znanja. Leto dni sem intenzivno spremljal predavanja in delal izpite, žal pa zaradi vse večjih obveznosti nisem uspel nadaljevati. Še zmeraj vzdržujem vezi, pridobljene na teologiji, pogosto pa grem tudi v cerkev.

Sam sem vedno trdil, da so tudi cerkveni obredi nekakšen svojevrsten teater.

Vsekakor. S tem ponavljava pravzaprav staro stvar. Spomniva se samo Genetove obsedenosti s katoliškim ritualom, pa Baconovih slik...

Meni so posebno pri srcu jezuiti, duhovno so mi nekako najbližji. Anthony de Mello, ki je ob nenehnem stiku z vzhodno duhovnostjo razvil metodo duhovnih vaj, v katerih je zelo večje v meditacijskem procesu včlenjeval telo, čustva, razum in domišljijo v razvoj človekove vernosti, je postal pravi guru današnjega časa. Ne gre pa seveda pozabiti, da so na Slovenskem prav jezuiti začeli z visokim šolstvom (op.p.: že leta 1596 so poskrbeli za začetek slovenskega visokega šolstva), v okviru kolegija pa uprizarjali prve gledališke predstave (op.p.: neizogibno potrebno je omeniti pomen jezuitskega gledališča iz prve polovice 17. stoletja). Sam z velikim užitekrom berem mašna berila, dve leti pa sem bil tudi ljubljanski Miklavž. Takrat sem jim na teologiji v šali govoril, da pravzaprav zdaj, ko sem itak že 'svetnik', moj študij nima več smisla.

Redno si zaposlen v Lutkovnem gledališču, ki med igralci - bom kar rekel - nima pretirane cene. Imam občutek, da novepečeni igralci ne čakajo ravno v vrsti na sprejem vanj.

Vsako gledališče, ki je živo, dinamično, pogumno in kritično, ima svojo publiko, ki spremlja in podpira njegov razvoj in umetniške napore. Seveda pa se zastavlja vprašanje, ali gledališče izpolnjuje svoje naloge ali pa hromo zaostaja za svojim časom. Brook je zapisal, da je danes čas, ko bi prav lutkarstvo s svojimi številnimi možnostmi moglo in moralo napraviti največji razvoj. Čeprav je lutkarstvo stara umetnost, mislim, da vendarle še ni toliko preizkušena, da bi se postarala ali zaprasila. Prav vse poti v estetsko, v vse človeško so odprte. Je pa res, da je v določenem obdobju, ki je nastalo po izjemnih dosežkih pionirjev slovenskega lutkarstva Milana Klemenčiča, Jožeta Pengova in ne nazadnje Edija Majarona, v lutkarstvo zašlo vse preveč ljudi, ki te vrste gledališča bodisi ne marajo bodisi ne razumejo.

Tudi sam sem k lutkam prišel po naključju kot mlad študent dramske igre. Nekaj malega sem takrat že delal v Drami in v Slovenskem mladinskem gledališču. V LGL, kjer je režiral beloruski režiser Leļavski eksperimentalno lutkovno predstavo, sva poleg ogromnih jesenih kipov - lutk v živo - nastopala tudi Vesna Jevnikar in jaz. Šlo je za izredno zanimiv prenos energije na objekte, žal pa predstava, ki je sicer med kritiki naletela na navdušenje, ni našla pravega mesta med lutkovno publiko. Lutk do takrat nisem poznal, pa tudi posebne afinite do njih nisem gojil. Me je pa vse skupaj začelo izredno zanimati, že sama obsojenost na gledališko margino se mi je zdela vznemirljiva. Moja prva zahtevna lutkovna predstava (če ne štejem številnih pred tem, kjer sem igral v živo kot igralec) je bila Pravljica o kralju Saltanu, ki jo je po Puškinu in s Kraljevimi lutkami postavil in za kongres in svetovni festival UNIMA obnovil Edi Majaron. Majaron mi je zaupal animacijo ene

glavnih vlog (marioneta na dolgi navezavi) in vsi so bili skeptični, ker sem bil prisiljen v zelo kratkem času napraviti skok v že narejeno predstavo. Na srečo se je skepsa pokazala za popolnoma odvečno.

Torej za tvoje drugovanje z lutkami ne nosi odgovornosti kak Ostržek.

Ne, kje pa! Šele ko sem videl Klemenčičevega Fausta, sem spoznal, da so tudi lutke umetnost. To je predstava, ki me je dobesedno začarala z visokim artizmom, sugestivnostjo in duhovnostjo, ki so jih izžarevale lutke. Moja velika sreča pa so bila tudi številna gostovanja na svetovnih festivalih, tako z LGL kot tudi s Freyer teatrom, katerega soustanovitelj sem, na katerih sem imel priložnost videti še veliko izjemnih lutkovnih predstav. Spoznal sem Iran, Pakistan, Venezuelo in skoraj vse evropske države ter seveda številne prijatelje in vrhunske umetnike iz vsega sveta. Gledališče je tudi umetnost življenja z drugimi. V prvi vrsti je to publika in pa seveda tisto Drugo, lik, ki ga interpretiram, ali lutka, ki jo oživljam. Tisto Drugo so tudi prijatelji iz drugih dežel. Julia Kristeva na nekem mestu govori o tem velikem hrepenenju po tujcu, ki je dobesedno pa tudi metafora za gledališče... Moja velika želja je povabiti v naše gledališče mlade režiserje in likovne umetnike iz tujine in seveda pokazati naše stvari pri njih. Prepričan sem, da bi s takšnim delom privabili v lutkovno gledališče tudi najboljše slovenske gledališke ustvarjalce. Poglej samo koliko lutkovnih elementov je v predstavah Vita Tauferja in Matjaža Pograjca.

Oprosti, če ti delam krivico, ampak zdi se mi, da ste igralci na splošno precej narcisoidni. Radi se (po)kažete. Pri lutkah pa stas ni več za okras, važen je samo še glas.

Narcizem je prisoten tudi v glasu. Ego zmeraj deluje, govori tudi skozi lutko, konec koncev ona brez mene sploh ne obstaja. Frazo, da moraš umreti, da oživiš lutko, so si gotovo izmislili tisti igralci, ki z lutkami niso radi delali. Lutkarstvo je v osnovi minimalistična umetnost in zaradi tega blizu abstrakciji, sodobnemu plesu. Po takšni logiki bi bili plesalci flamanskega vala izključno figure, kar pa seveda ni res. Glas je v lutkovnih predstavah enako pomemben kot telesna veščina upravljanja. Verjamem, da mi je izkušnja glasu 'izza lutke', pomagala, da -glede na komplimente velikih hrvaških igralcev-, v 'Fedri' govorim hrvaško brez akcenta.

Življenje večne marginalke Alje Tkačeve, legende slovenskega alternativnega teatra, se je tudi izteklo, čeprav bolj ali manj prisiljeno, v družbi lutk. Pred kratkim pa se je nepričakovano sesul še en nosilni steber Lutkovnega gledališča: v knjigo mrtvih se je namreč vpisala Berta Bojetu - Boeta. Tudi ona bo verjetno za vedno zapisana v tvojem spominu.

Ko odidejo ženske, kot sta bili Alja in Berta, se začne človek intenzivno spraševati o lastnem življenju in poskuša urediti svoj inventar, ki je nasproti njenemu tako skromen in neznaten. Alja in Berta sta bili kolegici iz teatra, to pa pomeni, da smo skupaj preživeli veliko lepih pa tudi težkih trenutkov. Z Aljo sva se zblížala že na Akademiji, kjer je predavala. Druženja in številine predstave, ki sva jih delala skupaj, tako v LGL kot zunaj njega, pa so rodili neko posebno vrsto prijateljstva. Usodno pa naju je povezal dan in noč Aljine smrti, ko mi je, čeprav že mrtva, v samotni njenega stano-

vanja poskušala odkrivati neke večne skrivnosti življenja in smrti, ko bomo vsi prišli v stik s tistim simbolom Odrešitve, ki smo ga ponotranjili še kot otroci. Prepričan sem, da se v tistem trenutku budisti srečujejo z Budo, muslimani z Mohamedom, kristjani s Kristusom. Z Berto je bilo drugače. Spoznala sva se pri njej doma, ko mi je brez vnaprejšnjih vprašanj odstopila svojo posteljo, kjer sem prespal, sama pa je prespala na tleh v kuhinji. Berta je bila umetnica, ki je neprestano ustvarjala umetnost. Trenutek, ko mi je po predstavi 'Ime na koncu jezika' vsa objokana pristopila in povedala svojo zgodbo o materi in sinovih, ki jo gledajo kako umira, je bila zame potrditev prepoznavanja velike pisateljice, prepričanje o vrednosti tistega, kar počnemo. Normalno, da danes iz perspektive njene fizične odsotnosti drugače gledam na neke prizore iz 'Imena', smrt, ki lahko pomeni izpolnitev življenja, njegovo stalno navzočnost.

Predlagam, da se zdaj sprehodiva med tvojimi najodličnejšimi, najodmevnejšimi, nenazadnje pa tudi tvojimi najbolj osebnimi predstavami. Zadnja je bila 'Osel Nazarenski', ki je imela precej trnovo pot na oder, zato pa je pri kritikih in gledalcih doživela toliko toplejši sprejem.

Predstavo sem najprej ponudil umetniškemu vodstvu domače hiše, ki pa me je s hladnim tušem postavilo pred vrata. Tako smo jo dokončali z lastnimi sredstvi v okviru teatra Freyer, ki ga vodi režiser Edi Majaron in je predstavo tudi režiral. Predstavo smo ustvarjali iskreno, z veseljem do sebe in lutk. Prepričan sem, da jo je ravno zaradi tega publika tako toplo sprejela. Tekst za predstavo sem napisal po koledniških motivih. Ni mi šlo za neko pripovedovanje znane biblijske zgodbe, ampak skozi njo zgolj pokazati tedanjo in današnjo hipokrizijo. Tekst je poln humorja, ironije in samoironije. Že sam naslov ti pove, da ne gre samo za tistega oslička iz Nazareta - 'osel nazarenski' sem pravzaprav jaz sam. Likovno je predstavo po freskah Vincenta iz Kastva (1474) zasnovala Agata Freyer - Majaron. Poleg mene pa v predstavi sodelujeta še dva pevca, tako da je tudi zvočna podoba predstave zelo zanimiva. S predstavo smo že povabljeni na več festivalov v tujini.

Tvoje ambicije pa še zdaleč niso zavezane samo lutkam. Zde se, da poleg filma, svoj talent še s posebno radostjo in radoživostjo 'posojaš' predstavam, ki zahtevajo tudi ples, mim in gib.

'Ime na koncu jezika' si izrekel, ko si spoznal Ivico Buljana.

Z Ivico sva prijateljevala seveda že veliko prej. Zelo dobro sem poznal Ivičino delo v gledališču. Njegova razmišljanja so se mi zdela tudi kot možne skice za predstave. Sam je bil zaradi same organizacije dela zelo skeptičen, ker je do takrat sicer bil član avtorskih ekip, ne pa tudi režiser. V ta projekt sva povabila tudi najina prijatelja iz

Ime na koncu jezika

Pariza, arhitekta Gregoryja Niela in Laetitia Delafontaine (za radovedneže: potomca slavnega francoskega basnopisca), ki sta napravila sijajno likovno interpretacijo romana Pascala Quignarda. Avtor nam je velikodušno odstopil avtorske pravice.

Že dolgo sem sanjal o tunelu pod gradom in v Lutkovnem gledališču so bili pripravljene priskočiti na pomoč. Na vhodu je bil izobešen neonski napis 'Le Bar', iz tunela pa se je slišal glas Jeanne Moreau iz 'Querella'. Fassbinderjev film je bil eden izmed ključev za naše čitanje Quignarda. S posebnim veseljem se spominjam

dela s sijajno Olgo Kacjan, Gorazdom Logarjem in Nešom Tokaličem. Delo je bilo naporno, v mrazu in vlagi, predstava pa je prikazovala odnose moško - žensko in moško - moško. Ime ali govor je posedovala mati. Mi sinovi, utopljeni v ženskem oceanu vode, pa smo iskali izgubljeno prapočelo, sliko matere - Meduze. S koreografinjo Mare Sesardić smo naredili močne fizične scene, s predstavo pa smo nastopili tudi na zagrebškem Evrokazu in v Lizboni, kjer smo doživeli velik uspeh.

Na festivalu v Lizboni pa si spoznal tudi Rona Atheya, ki je v času lanskega FAF-a v Kapelici izvedel svoj kratki rezalni in prebadajoči 'spiritualni' ritual (glej *Revolver 22*).

V Lizboni smo srečali krasne ljudi, pozneje prijatelje, ki na radikalen način raziskujejo telo v gledališču. Moj odnos do dela se je nekako spremenil po srečanju s skupino Rona Atheya. Njihovo življenje z virusom HIV je v gledališče dobesedno vneslo smrt, zavest o omejenem času.

Njihova predstava ni bila igra, predstavljanje, temveč življenje. Razlika med zasebnim in 'scenskim' življenjem je popolnoma izginila, oni pa so kljub temu pokazali, da je gledališče v svoji duhovnosti močnejše od življenja. Pirsing in rane so pri Ronu izpraševanje meja vzdržljivosti, meja bolečine, oziroma poskus nadvlade, ironiziranja smrti. Sam se fizične bolečine bojim in ne bi mogel sodelovati v takih predstavah, jih pa zelo visoko cenim, tako kot imam rad tiste, ki so te predstave naredili.

Stanislas Nordey, ki si ga spoznal na festivalu v Avignonu, je tudi znan režiser. In prav tako je gostoval pri nas.

Nordey je seveda popolnoma drug tip režiserja, ki dela igralski, frontalni tip gledališča. Ta tip gledališča me kot igralka veliko bolj privlači. Njegova predstava 'Vole mon dragon', ki sem jo videl v Avignonu, kjer sva se tudi spoznala, je trajala približno devet ur. V predstavi so poleg članov njegove grupe, ki so v Ljubljani lani nastopili s predstavo '14 pieces piegees' (za njih sem del teksta posnel v slovenščini), nastopili tudi gluho-nemi igralci, ki smo jih nedavno tega lahko videli v SMG s predstavo 'Antigona'. Stan me je že takrat povabil v svojo grupo, v ljubljanskem 'Francoskem kulturnem centru' pa so mi obljubili tudi štipendijo. Upam, da bom še letos odpotoval v Francijo, ker če letos ne grem, potem...

Najin pogovor, če odmislim tistega nekdanjega, ponesrečenega, ki mu ni bila dana uredništvo oziroma ubeseditve, se odvija neposredno po predstavi 'Fedra', ki jo je na odru CD uprizoril zagrebški Teater ITD. Ponovno je bil oživiljen starogrški mit o ženski - mitološki hčeri Minosa in Pasifae, ki je, nesrečno zaljubljena vanj, povzročila smrt pastorka Hipolita, nato pa se obesila - le da je bil tokrat cepljen na senzibilnost devetdesetih. Pogubna strast na propad obsojene ženske je bila zato toliko dojemljivejša, čeprav tekstov Evripida in Seneke, predvsem pa Racina in Cvetajeva nikakor ne gre odmisлити. Tudi uglasbitev - sloneča na večglasnem petju značilnih zvokov hrvaške (istrske) etno glasbe - je bila današnja, saj je LET 3 vlogo antičnega zbora nadgradil in jo spremenil v rock koncert. In četudi ne bi bili opozorjeni, bi z lahkoto prepoznali

scene, ki jih je s svojim zgledom pomagal oblikovati Derek Jarman. O intenzivnem igralskem deležu pa vse najboljše, iz srca in duše. Poleg Senke Bulić je še zlasti blestela Ana Karić, ki sem jo okronal z ikono že v času, ko je (pred davnimi leti) predstavljala vodilno zvezdo dramskega programa hrvaške televizije. Pet slik, pet stanj: značilna oziroma tipična odrska govornica Ivica Buljana, ki je predstavo podpisal kot avtor in režiser. Tudi ta predstava je nastala na

osnovi vajinega prijateljevanja, saj si v njej nastopil kot Hipolit. 'Fedra' seveda ni bila vzrok za pogovor s teboj, prav gotovo pa je dala vsaj povod zanj. Samo zato, da bi tvoja podoba zaživela kar najbolj celovito, zastavljam zdaj še svojo ugotovitev: v tvojih in Ivicinih predstavah, tako v 'Imenu na koncu jezika' kot tudi v 'Fedri' lahko prepoznam gejevsko senzibilnost kot nujno dramaturško zasnovano predstavo. Koliko sta jo zavestno uporabljala?

V obeh predstavah je beseda o osebni interpretaciji velikih tem. V prvi je pomemben ženski mit o Meduzi, mazohistična fantazma, ki jo je konec koncev raziskoval tudi sam avtor Quignard. Uporabili smo tudi Guibertov kratki tekst 'Slika fantom' in Genetov 'Querelle'. Primerjava z Russellom, Jarmanom, Fassbinderjem se lahko razume kot pretirana, ampak beseda je o avtorjih, katerih erotična in etična opredelitev pogojuje tudi estetsko.

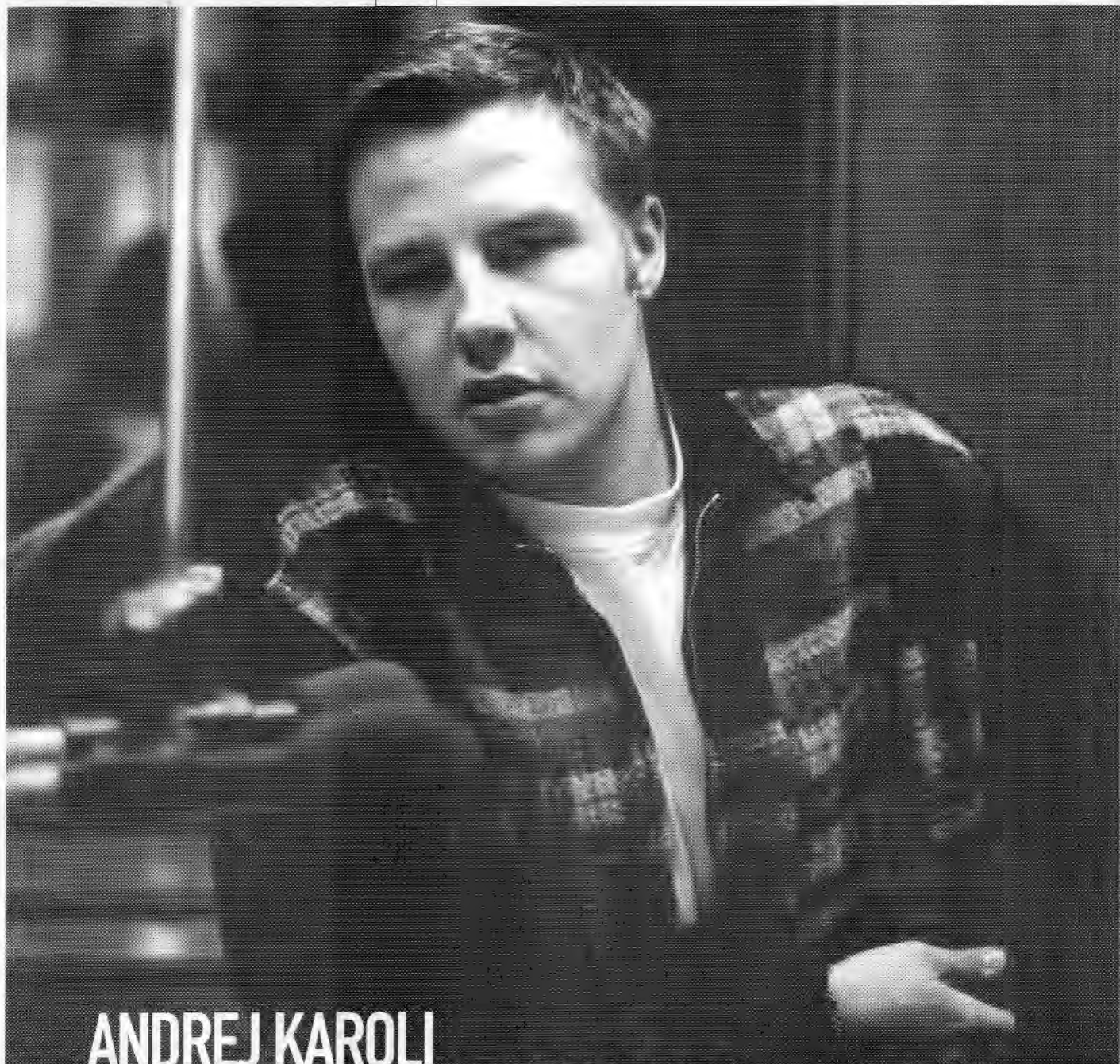
Najino doživetje 'Imena na koncu jezika' in 'Fedre' je najprej popolnoma osebno. Predstavi sta narejeni iz lastnega in pridobljenega izkustva (kjer je zagotovo odločilen izbor navedenih avtorjev). Nisem torej karakteriziral likov sina ali Hipolita v 'Fedri, temveč prenašal del sebe, del svoje čustvenosti.

In zdaj za konec še tisto klasično vprašanje o načrtih. Vem, da v LGL pripravljate težko, pa zato toliko bolj zanimivo vlogo v Kogojevih 'Črnih maskah'. Seveda me pa še bolj zanima, kaj se dogaja s Pasolinijevim 'Piladom' ter s Shakespeareovim 'Macbethom'.

Premiera Črnih mask bo v okviru meseca evropske kulture, gre pa za zanimiv pristop k tej operi z lutkovnimi sredstvi. Pasolini in Macbeth pa sta projekta v nastajanju. Trenutno ne vem niti tega, v kakšnem redosledu ju bomo delali, vem le, da morajo biti teme okoli Pasolinija odprte. Gre za pri nas neznane dramske tekste in za avtorjevo življenje, ki je eden izmed motivov. Macbeth pa je za nas zanimiva zgodba o paru brez naslednika, paru, ki uničuje vse okoli sebe in to vse zaradi zavedanja o nezmožnosti absolutne ljubezni. V osnovi je seveda freudovska interpretacija in pa osrednji motiv literature in gledališča našega stoletja.

Robert, ne samo za intervju, predvsem za poštene odgovore, iskrena hvala. In vso srečo tudi v prihodnje ti želim.

GUSTI LEBEN

ANDREJ KAROLI

ORTODOKSNI HETERO-SEKSUALEC

Dober glas seže v deveto vas, lep pa prav v vsako, celo mojo, ki ni ne Dolnja ne Gorenja, ampak nekaj vmesnega, torej Srednja vas. Ko sem ga prvič zaslišal, se mi je že 'ugnezdil' v uho. Njegov zametni glas, namreč. Baržunast. Poln, mehkec in karizmatičen je. Ko me zjutraj prebuja, se mi resnično ni težko postaviti pokonci. Vstati, mislim, in pričeti dan z njegovimi nasveti: imejte se radi, ljubite se varno, predvsem pa, carpe diem. Kot glas de profundis te prepriča in primora, da svoje (o)sive(le) celice nemudoma postaviš v vrsto zbor. Mi je pa ob tem nemalokrat žal, ker radijska škatla ne premore ekrana, kajti Andrej ima tudi nadvse zavidljiv

stas, sex appeal kakega nadobudnega holivudskega zvezdnika, vreden (p)ogleda. To je trditev, ki ji ne dovolim ugovora. Res, prav žal mi je, ker se ne pojavlja na televiziji. Kamera bi ga vzljubila, o tem sem definitivno prepričan.

Na Radiu Slovenija, točneje na Valu 202, je zaenkrat zaposlen še honorarno in sicer kot svobodni novinar in voditelj ter glasbeni urednik, čeprav se med njihove 'prostozidarje' ni ravno z lahkoto 'urinił'. Njegova hit oddaja je Popevka tedna, ker pa je še mlad in poln entuziazma, energije in načrtov, lahko od njega pričakujemo še marsikatero in marsikakšno presenečenje. Če mene vprašate, bi si nadvse želel, da bi od časa do časa krajšal urice nočnega programa. Z malo potrpljenja tudi to še pride, saj je ta del programa pri nas vse premalo cenjen. Če s kom, potem bo prav z Andrejem njegova cena nedvomno zrasla.

Andrej, kot glasbeni urednik se moraš prilagajati kar najširšemu okusu poslušalcev radijskega avditorija. Kaj pa

poslušaj takrat, ko si za lastno zabavo svoj privatni didžej? Imel sem srečo z osemnajst mesecev starejšim bratom, z njegovo pomočjo sem namreč dojemal vso muziko, ki jo je poslušal. Skratka, absolutno sem jo, čeprav z zamikom. Je pa zanimivo, če že ne kuriozitetno, da sem pri šestnajstih letih postal DJ v takratni top diskoteki Super Li v Bizoviku, čeprav je bila zakonska osnova za obiskovalce šele 18 let. Moj 'moment', ob katerem sem rasel in se glasbeno kalil, pa je bila nova romantika: Spandau Ballet, Duran Duran, Classique Nouveau, Talk Talk, Flock of Seagulls... To še danes z veseljem poslušam. To ostane za večno, nenazadnje tudi kot spomin na mladost, ko smo kot mulci kopirali njihov imidž. Moja sedanja 'privatna' pa je črna glasba. Ameriška, seveda. Hip-hop, rap in predvsem novi soul oziroma rhythm'n'blues. Barry White pa je zakon in to lahko tudi podpisem.

Mhm, tudi on ima zametni glas.

On ima triple zametni glas. Preprosto povedano, Barry White je 180 kil seksa oziroma kolikor že tehta. Ampak on je umetnik, blazno dober avtor muzike je.

Kaj pa 50 kilogramov seksa Michaela Jacksona?

Seks je pa prav gotovo zadnja stvar, na katero bi pri Michaelu Jacksonu pomislil. Če odmisliš vse njegove kvazi pedofilske afere in čeprav zna glasbo podajati tudi čustveno, je v primerjavi s senzualnim Barryjem povsem druga fora.

Nekateri filmski režiserji se Kinoteke na daleč izogibajo. Se tudi ti kot glasbeni urednik izogibaš diskotek?

Saj grem, vendar zares občasno. Diskotek sem imel vrh glave že v času, ko sem bil še didžej. Grem pa pogledat, še posebej takrat, ko si zaželim divjati ob hip hopu, ki ga trenutno plešem. Običajno grem v Central, ker vem, da bom tam dobil tisto dozo glasbe, ki si jo želim. Parkrat sem bil v Dakoti, v redu pa sem se počutil tudi v radomljskem Špornu, pa ne zato, ker je vas, ampak ker ti tam preprosto ni potrebno furati nikakešnega stila. Central je noblesa, Dakota pa prestiž. Tudi v K4 sem že bil in prav fajn sem se počutil, ker je dober štimung.

Ampak v nedeljskem Roza disku pa prav gotovo nisi bil.

To je ena od stvari, za katero vem, da jo bom enkrat moral izkusiti. Tako kot skok s padalom, ki me še čaka, me čaka tudi obisk Roza diska. Tudi to je namreč ena od stvari, ki jo moram še doživeti. O ničemer nočem govoriti, česar sam ne probam, ker se sicer ne čutim kompetentnega. Enostavno enkrat bom moral pogledati tja, že zato, da bom videl kakšen filing je tam. Se pa resnično počutim blazno neobremenjenega pri stvarih, ki so za največjo možno maso ljudi precej delikatne oziroma vprašljive. Zaradi specifične estetike, okej, večnih tabujev. Zame ni ne seksizma ne tabujev; s seksom povezani tabuji bi morali biti že zdavnaj (pra)zgodovina. Res pa je, da so stvari, ki jih ne bi smelo biti. Pedofilija in suženjstvo, na primer. In prostitucija, vendar ne v smislu javnih hiš, kjer so ponudniki uslug zavarovani in pod zdravniškim nadzorstvom, ampak kot izkoriščanje. Saj veš: Vzhod, Tajsko... To so stvari, ki jih ne bi smelo biti. V primeru K4 oziroma Roza diska bi pa moral potegniti še vzporednico, ki je zmeraj tanka linija med dobronamernim firbcom - firbcom kot pozitivno lastnostjo človeka - in firbcom, ki gre na gejevski večer zato, da bi okrog govoril, kakšne kreature so ti pedri in se med heterosi delal norca iz njih ter se na kakšni večurni pivski debati nad njimi, najbolj milo rečeno, zgražal.

Jaz pa se bojim, da bi bil tudi ti, čeprav dobronamerni firbec, označen s strani latentnih, homofobičnih in strahopetnih 'gejev', pardon, zlonamernih firbcev, ki se bodo morda s svojo pravo identiteto soočali šele v enem izmed naslednjih življenj, za pedra.

Ja, to je pa res prva stvar, ki jo človek lahko faše.

Med tvojimi dobrimi prijatelji pa sta tudi gej in lezbijka.

Pa kaj, on in ona vesta, da jaz vem, in to je še najmanj, kar bi lahko prepričilo, da ne bi bili kul frendi. Ni nujno, da se o tem pogovarjamo, pa nam je vseeno super. To je čisto dovolj za normalen odnos dveh znancev oziroma prijateljev. Če hočeš pa globlje raziskovati, pa na obeh straneh zelo hitro naletiš na točko,

če si kolikor toliko normalen človek - normalen v smislu razvitih čustev - ko veš, da je tukaj zanj ali zanjo konec, ker o tem nočeta govoriti. Ali pa jaz nočem govoriti o tem. Če se na tej točki srečaš in če natančno veš, kje je meja, si lahko totalno dober prijatelj, ne glede na seksualno usmerjenost.

Oprosti, naj ne zveni provokativno (ali pa naj), vendar me zanima, kaj bi se zgodilo, če bi ti jaz izpovedal ljubezen, ki pa je (skoraj) nujno povezana tudi s (homo)seksualnim interesom.

Po usmerjenosti sem heteroseksualec. Čisto na človeški način bi ti povedal, da nimam niti interesa niti firbca, da bi ti probal ugoditi. Ne bi ti pa zameril, bog ne daj, le zakaj. Če jaz žensko ogovorim s seksualnim namenom, me lahko sklofta, lahko mi reče, naj se speljem, lahko pa mi lepo reče, da ni zainteresirana in mir. Predvidevam, da so tukaj relacije iste. O tisti filozofski varianti, da se neke v vsakem človeku skriva košček biseksualnosti, pa raje ne bi razpravljaj. Pri svojih šestindvajsetih letih bi verjetno že vedel, če bi se kje skrival, čeprav ni nujno.

Kaj pa, če bi se te kakšen peder lotil nasilno, izključno za svojo lastno trenutno potrebno mimobežno potešitev?

Dopuščam možnost, da bi mi kakšen gej zatežil v slabem pomenu besede. Nasilno... Žal bi lahko zaradi takega incidenta zasovražil vse geje. Verjetno se isto zgodi pri spolno nadlegovanih otrocih, ki lahko seks za vekomaj zasovražijo. Človek sam po sebi, če nima vsaj malo vedenja o tem, še nima pravice nikogar obsojati. Mislim, da tega ljudje nimajo v naravi, da bi avtomatično obsojali drugačnost. Če je nekdo dober do tebe, ga imaš rad. Pika! Če ni nič do tebe, nimaš pravice, da bi te motil. Čutim, da nimam pravice homoseksualcev gledati postrani oziroma jih obsojati samo zato, ker to so. Včasih se sprašujem, kaj pripravi človeka, da začne gojiti negativna čustva do nekoga, do množice, do marginalnih skupin... Se ti pa mora zares zgoditi nekaj slabega, da do nekoga čutiš strah oziroma sovraštvo.

Lepo si povedal, zares. Vendar jaz ne bi bil jaz, če bi bil z odgovorom povsem zadovoljen. Si za to, da iz duhovnega leporečja preideva na telesni libido?

Vsak človek mora nekaj doživeti, da lahko začne o tem razmišljati in si tako ustvari svoje lastno mnenje. Nejeverni Tomaž sploh ni tako slaba oseba, če gledaš svetopisemsko. Če gledaš na to tako, da praviš, najprej probaj, potem pa ocenjuj ali obsojaj ali karkoli. Samo zato, ker si človek, ti še ni dano vedeti vseh stvari. In dokler ne probaš...

Ampak ti homoseksualnega kontakta očitno za nobeno ceno ne boš probal. Jebes zarečeni kruh...

Prepričan sem, da se že toliko poznam, da lahko z vso gotovostjo potrdim, da je moja seksualna usmerjenost kristalno čista. Sploh se ne sprašujem o tem, ker to preprosto čutim. O tem tudi nisem nikoli razmišljal, kar najbrž tudi nekaj pomeni. Preprosto živim, kot živim. To je, mislim, zelo korekten in argumentiran odgovor na to vprašanje.

Andrej Karoli pravi, da je njegov zametni glas podoben zametnim vrtnicam, ker takšnih pač ni. Poslušalci se seveda s tem ne strinjajo, mikrofonski glas, kot se mu pravi oficialno, zveni namreč tako uradno. Andrej je samozavesten človek, zaveda se, da morajo biti njegove oddaje po profesionalni plati dobro zasnovane in prav tako dobro narejene oziroma izvedene. Zaveda se tudi, da je bila mukotrpana pot do tiste 'skorje', ko mu vsakodnevni odzivi ali kliči ne pridejo več do živoga; pa naj ga hvalijo ali pa pošiljajo v kurac. Prepričan je da se določen odstotek poslušalcev z njim ne bo nikoli strinjal, jim pa daje za to vso pravico. Ampak bistveno je, da je s svojimi oddajami zadovoljen sam. Sicer pa sprejema samo argumentirano kritiko, subjektivno pa brez pomisleka zavrne. In še nekaj: njegove velike in večne oboževalke so ženske srednjih let. In to preprosto zato, ker se z njimi pogovarja kot z najstniki. Andrej se sploh pogovarja z vsemi enako, fanti in dekleti, mladimi in stari, ženskam 'zrelim' let pa tako omogoča, da se vsaj za kratke trenutke spet počutijo mlade. In malce tudi zaljubljene.

GUSTI LEBEN

pride v
benetkah
14. 6. 97

Čeprav se v angleščini in številnih drugih modernih jezikih¹ beseda "gay" redno uporablja za označevanje oseb, ki dajejo prednost erotičnemu stiku z osebami lastnega spola, se v humanističnih znanstvenih krogih njeni uporabi izogibajo. Razlogi za to niso razumljivi, saj izraz "homoseksualen" ni ravno zadovoljiva alternativa. Sestavljen je makaronsko - iz grške predpone in latinskega korena - in njegov najbolj očiten pomen je "enega spola" (kot "homogen" "ene vrste"). Ta opredelitev je ustrezna, ko se nanaša na zvezo ali spolno dejanje: spolni odnos, v katerem sodelujeta dve osebi "enega spola", je v resnici homoseksualen. Toda kaj je "homoseksualna" oseba? Je to oseba "enega spola"? Po analogiji bi domnevali, da je "homoseksualna" oseba tista, ki je nagnjena k "homoseksualnim" dejanjem. Toda pri koliko takih dejanjih mora oseba sodelovati, da postane "homoseksualna" - pri enem, dveh, desetih, štiristotih? Kaj pa oseba, ki o takem dejanju samo sanjari, pa želje nikoli ne uresniči? Je tudi ona "homoseksualna"?

Alfred Kinsey² je izdelal sedemstopenjsko lestvico, na kateri oseba z izključno heteroseksualno izkušnjo predstavlja vrednost 0, oseba z izključno homoseksualno izkušnjo 6, oseba z enakovredno izkušnjo obeh vrst 3 in tako dalje. Čeprav je Kinsey skušal poleg vedenja upoštevati tudi fantazije, lestvica ni uporabna za označevanje oseb, za katere nimamo trdne zgodovine primera.

Razmerja med homoseksualno in heteroseksualno izkušnjo pri večini zgodovinskih oseb ne moremo izmeriti, in taka analiza bi, tudi če bi bila mogoča, pokazala bore malo. Če je, na primer, Aleksander Veliki imel spolne odnose s stotinami žensk in samo z dvema moškima, vendar je bil eden od njiju (Bagoas) nedvomno središče njegovega erotičnega interesa, nam daje statistika močno zavajajočo podobo. Če je Tiberij na orgije na Capri povabil več moških kot žensk, iz tega ne moremo domnevati, da je bil njegov erotični interes bolj homoseksualen kot heteroseksualen.

Družbeni dejavniki lahko igrajo odločilno vlogo pri seksualnem izkustvu, o čemer priča primer velikanskega števila gej oseb, ki v visoko represivnih kulturah sploh nikoli ne izrazijo svojih seksualnih občutij.³

Glede na te težave - mnoge od njih so za raziskovalce precej nevšečne - se zdi verjetno, da odpor akademikov do izraza "gay" ne izhaja toliko iz navdušenja nad izrazom "homoseksualen", kot iz njihove splošne nenaklonjenosti do uporabe razširjenih neologizmov. Kakor koli upravičena je ta težnja na splošno, je v tem primeru zgrešena. Kljub zgodovinski starosti je izraz "homoseksualen" relativno nov; skovali so ga nemški psihologi v drugi polovici preteklega stoletja. V angleščino je bil sprejet v začetku tega stoletja⁴ in še nekaj desetletij po nastanku so mu ognjevit nasprotovali ravno zaradi bastardnega izvora in nejasnih konotacij.⁵

Nasprotno pa je izraz "gay" (v obravnavanem pomenu) nekaj stoletij starejši⁶ od izraza "homoseksualen" in se na splošno uporablja veliko bolj natančno: večina govorcev ga uporablja za opisovanje oseb, ki se zavedajo erotičnih preferenc do lastnega spola. Z oblikovanjem samodoločevalne kategorije se izogone najresnejši hibi izraza "homoseksualen" (tj. kdo je in kdo ni). V zaporu, na primer, veliko ljudi sodeluje pri homoseksualnih dejanjih ali celo v zvezah, ne da bi se imeli za "geje". Več kot ena tretjina odraslih moških v ZDA je imela homoseksualno izkušnjo,⁷ kar pa ne pomeni, da bi se jih enak odstotek označil za geje.⁸

V pričujoči študiji zato uporabljamo pridevnik "homoseksualen" v izvornem pomenu tj. "enega spola" (kot v "homoseksualen zakon") ali eliptično v pomenu "oseba s pretežno homoseksualnim erotičnim interesom" ("homoseksualna oseba"). Izraz "homoseksualnost" se nanaša na splošni pojav istospolne erotike in je najširša od uporabljenih kategorij; vključuje vse seksualne pojave med osebami istega spola, bodisi da

gre za rezultat zavestne preference, sublimirano željo ali posledico okoliščin. V nasprotju s tem se izraz "gej/gejevski" v smislu razločevalne značilnosti nanaša na osebe, ki se zavedajo erotičnega nagnjenja do lastnega spola, ali, bolj ohlapno, na stvari, povezane s takimi ljudmi, kot recimo "gejevska poezija". "Gejevska seksualnost" se nanaša samo na erotiko z zavestno preferenco. Ta knjiga prvenstveno obravnava gej ljudi in gejevsko seksualnost, vendar se mora nujno podrobno ukvarjati tudi z drugimi oblikami homoseksualnosti, saj je v takih zadevah pogosto nemogoče potegniti jasne ločnice, pa tudi ker mnoge družbe razlik sploh niso priznavale.

Nasprotje od "homoseksualen" je "heteroseksualen" in v naši študiji ga uporabljamo kot njegovo nasprotje: "heteroseksualnost" vključuje vse seksualne pojave med osebami različnih spolov, naj gre za zavestno preferenco, posledico okoliščin ali sublimirano željo. Nasprotje izraza "gej" v vsakdanjem izražanju je "straight". Njegovo uporabo je težje zagovarjati kot uporabo izraza "gej" v skoraj vseh ozirih: nima dokazljive zgodovine,⁹ njegove konotacije so še manj natančne kot konotacije izraza "heteroseksualen" (lahko se nanaša tudi na osebe, ki so na splošno konzervativne ali ne uživajo drog itd.) in vzbuja negativne implikacije z zvezi z nasprotnim izrazom.¹⁰ Zato je nasprotje izraza "gej" v tej študiji "negej", izraz, ki utegne začuditi nekatere bralce, ki pa ni nič manj upravičen kot so izrazi "nejud", "nekatolik", "nenemec" ali podobno.

Ta terminologija ima prednosti, ki presegajo semantično natančnost. Beseda "homoseksualen" implicitno namiguje, da je osnovna razločevalna značilnost gej ljudi njihova seksualnost. Ni dokaza za to, da bi bili gej ljudje kaj bolj ali manj seksualni od drugih, in s stališča zgodovinarja je tako tiho namigovanje neopravičeno. Izraz "gej" dopušča bralcu, da naredi svoje zaključke o relativni pomembnosti ljubezni, naklonjenosti, predanosti, romantike, erotike ali spolnosti v življenju tako označenih oseb.

Seksualni interes in njegovo izražanje med človeško populacijo se izredno razlikujeta, in seksualni interes neke osebe je lahko šibek kljub temu, da se zaveda, da jo privlačijo osebe istega spola, in se zato na nek način razlikuje od večine.

Razen tega se beseda "homoseksualec" bolj uporablja za moške kot za ženske. V medijih se pogosto pojavlja zveza "lezbičke in homoseksualci", zato izraz "gej ljudje" v tej študiji bolj jasno vključuje oba spola. (Naj v tem kontekstu pripomnimo, da sploh ni zanesljivo, da mladostniki nimajo jasno opredeljenih erotičnih preferenc, in izraz "gej ljudje" bolj vključuje to spoznanje kot izraz "homoseksualci", ki na splošno evocira mentalne podobe odraslih.)

Tudi samim gej ljudem je očitno ljubši izraz "gej", ki so si ga nadedli sami, kot pa "homoseksualen", ki je bil skovan in razširjen v kontekstu patologije. Uporaba označbe, ki je gej ljudje ne odobravajo, ni nič bolj opravičljiva kot uporaba izraza "črnc" po tistem, ko za temnopolte ni bil več sprejemljiv. Vseh seveda ne moremo zadovoljiti, vendar se zdi, da bi znanstveniki lahko brez velike škode zase pristali na razumno spremembo v terminologiji.¹¹

Sorodno, vendar manj specifično romantično težavo predstavlja domnevna dihotomija med "prijateljstvom" in "ljubeznijo". V intelektualni tradiciji, za katero je značilna polarizirajoča logika in medsebojno izključujoče se kategorije, se zdi nerazlikovanje med tema dvema področjema človeških čustev precej resna zadeva, s stališča znanstvenika pa je vsaka razlika med "prijateljstvom" in "ljubeznijo" skrajno poljubna. Nihče še ni predlagal načina za razlikovanje med njima, in težko si predstavljamo preskus, s katerim bi ugotovili, ali je bila ljubezen neke osebe do druge prijateljska ali erotična. S fenomenološkega stališča se zdi verjetno, da sta "prijateljstvo" in "ljubezen" samo različni točki na lestvici za merjenje psiholoških in fizioloških odzivov na druge ljudi.

Z zgodovinskega stališča se zdi brezupno, da bi sploh lahko izvedli tako ločevanje, saj zmeda in dvom ne obstajata le v zgodovinarjevem lastnem referenčnem okviru ampak tudi v referenčnem okviru virov, ki jih uporablja. Razširjena predstava, da so antični Grki z izrazi *φιλία*, *εραως* in *αγάπη* dosledno izražali ločene kategorije čustev, je napačna; uporaba vseh treh je bila precej dvoumna in se je prekrivala. Glagol *φιλέω* se lahko nanaša tako na brezstrastno ljubezen kot na strasten poljub. Le na podlagi konteksta in preudarnega sklepanja lahko ugotovimo, kaj je mišljeno v določenem primeru.

V latinščini je dvoumnost bolj enostavna in bolj skrajna. Besedi "amicus" ("prijatelj") in "amans" ("ljubimec") sta izpeljani iz istega glagola - "amo" ("ljubiti") - in sta v veliki meri zamenljivi. Osebna intuicija ali prevladujoče mnenje navedejo prevajalce, da "amica" v heteroseksualnem kontekstu prevajajo kot "dekle" ali "ljubljenca", "amicus" v homoseksualnem kontekstu pa kot "prijatelj" ali "tovariš", vendar tako razlikovanje ni vnaprej upravičeno.¹² "Amicitia" ("prijateljstvo") se zanesljivo nanaša na kategorijo, ki se na nek način razlikuje od "amor" ("ljubezen"), vendar ni generično določljivo točno v kakšnem smislu in v kakšnem razmerju do sodobnih predstav o "prijateljstvu" v nasprotju z "ljubeznijo". Posebno pri latinskih piscah, ki so bili pod vplivom grških idealov, je pravzaprav lahko bližje "romanci" v sodobnem kontekstu kot pa "prijateljstvu".

Zato je velikokrat nemogoče samo na osnovi besed razločiti, ali je neka oseba v grških ali latinskih virih drugo osebo "ljubila" ali pa je bila vanjo "zaljubljena". Ta zmešnjava verjetno ni naključna. Pravzaprav je verjetno, da so antične družbe poznale manj ločnic med "prijateljstvom" in "romanco" kot moderne; in anahronistično in netočno je, če raziskovalec namiguje, da je obstajala jasna dihotomija, ali če določen odnos umesti na eno ali drugo stran. Zunanji dokazi o erotični naravi od-

nosov se zelo razlikujejo glede na kulturo in čas, pri čemer so najpomembnejši predvideni odzivi sodobnikov na izražanje ali opisovanje ljubezni. V klasični antiški literaturi ni bilo treba posebej omenjati erotične vsebine globokega odnosa med dvema moškima: domnevalo se je, da gre za ljubezenski odnos. (Ajshines pripomni, da Homer ni posebej omenil erotične narave prijateljstva med Ahilom in Patroklom, "ker je verjel, da bo globina njune medsebojne naklonjenosti razgledanim v njegovem občinstvu očitna" (Proti Timarhu 142). Prav nasprotno: odsotnost erotike bi vzbudila presenečenje; veliko bralcev ne dojame tega kot bistvo Alkibijadove zgodbe (Simpozionu, 216C-219) o preživetju noči s Sokratom, po kateri je vstal, "kot da sem preživel noč pri očetu ali starejšem bratu". Sokrat se očitno ni vedel tako, kot bi poslušalci pričakovali, in jih osupne z nenavadno zadržanostjo, ki je ni pričakoval niti Alkibijad.

Ker je grška tradicija močno vplivala na rimsko pisanje, je verjetno, da so mnogi cesarski pisci pričakovali, da bodo opisi globoke ljubezni med moškimi dojeti več kot samo prijateljstvo. Po izginotju te tradicije na Zahodu in vzponu sovraštva do istospolne erotike moramo biti mnogo bolj previdni pri ocenjevanju prekipevaločih romantičnih izlivov med osebami istega spola, ki so lahko hiperboličen izraz izrazito neerotičnega prijateljstva ali celo samo usmiljenja.

O takih negotovih primerih naj presodi bralec sam: ob pomoči podanega konteksta in opisov obravnavanega odnosa lahko pride do neodvisne osebne sodbe. Kjer je bilo mogoče, smo navajali opise lastnih čustev ljudi, ki jih obravnavamo. Zaključki o odnosih, o katerih se je ohranilo malo neposrednih dokazov, so bili narejeni prvenstveno glede na zgodovinski kontekst in ne na sodobna pričakovanja. V nekaterih primerih smo potegnili vzporednice med romantičnimi literarnimi izpovedmi piscev, ki se verjetno niso imeli za geje, in tistimi, ki so verjetno se. Pri tem nismo želeli vzbujati mnenja, da so bili prvi "latentno

homoseksualni", temveč smo skušali razjasniti čustveni referenčni okvir, v katerem so bila presojana homoseksualna čustva slednjih. Primerjava literarnih opisov čustev Janeza iz Salisburyja do papeža Hadrijana IV in ljubezni Riharda Levjesrčnega do Filipa Francoskega, na primer, noče namigovati, da je bil prvi odnos gejevski, zato ker je bil tak drugi, marveč pokazati, da bi se Janez in Hadrijan, ki sta o svoji ljubezni pisala z izrazi, zelo podobnimi tistim, s katerimi je opisana strast med obema kraljema, odzvala na homoseksualno čustvovanje drugače kot sodobni kleriki, ki svojega prijateljstva z moškimi ne bi opisovali na tak način. Trditi, da kljub literarnim vzporednicam med obema odnosoma ni nobene podobnosti, ker sta bila Janez in Hadrijan duhovnika, bi bilo prav tako sprevračanje, kot če bi take podobnosti pograbili za dokaz, da sta bila odnosa enaka.

Prav tako ne smemo pozabiti na omejitve vestne znanosti. Od zgodovinskih virov ne moremo pričakovati in ne smemo zahtevati "dokazov" o čustvenih stanjih. Glede na to, da niti posamezniki sami pogosto niso brezpogojno gotovi, ali je njihov odnos erotičen ali ne, je nestvarno pričakovati, da bodo antična in srednjeveška pričevanja nudila zanesljiv način za razločevanje med prijatelji in ljubimci. Celo za tako izmerljive zadeve kot je prebivalstvo antičnih mest, se morajo zgodovinarji zadovoljiti s približnimi ocenami; ni pošteno, da bi zahtevali več, ko gre za čustvena stanja, ki jih niti sodobna humanistična znanost ne more izmeriti ali razlikovati med njimi.

Opombe:

¹ Izraz "gay" (ali "gai") se v istem pomenu kot v angleščini uporablja tudi v francoščini, nizozemščini, danščini, japonsščini, švedščini in katalonščini. Vedno bolj je razširjen tudi v Nemčiji in med angleško govorečimi zgornjimi sloji v mnogih kozmopolitskih področjih drugih držav. Zelo malo jezikov pozna enakovreden izraz. Kastiljski "entendido" je verjetno najbližji nesramotilni oznaki,

ki jo uporabljajo gej ljudje sami. Nemška "Warmbruder" in "schwul" sta manj poniževalna kot francoski "tante" ali "comme ça", nista pa povsem enakovredna izrazu "gej". Ker je ideja dihotomije homoseksualno/heteroseksualno relativno nepogosta, ima le malo drugih jezikov ustrezen izraz za "homoseksualen". Hebrejska beseda "miščav zahur", ki se uporablja v pomenu "homoseksualen", se etimološko popolnoma razlikuje od psiholoških implikacij slednje. Arabci uporabljajo izraz "luti" (privrženec Lota? Glej poglavje 7, op. 95), ki pa ima zgolj implikacije besede "sodomit": tj. izrecno seksualno, ne emocionalno in ne nujno homoseksualno; tudi mož in žena lahko storita "sodomijo". Moderni grški izraz *ομοφυλοφιλος* je nova beseda, skovana kot posnemanje izraza "homoseksualen", in je klasična ali patristična grščina ne poznata.

² Kinsey in sod., *Sexual Behaviour in the Human Male*, str. 638-641. 1 je "pretežno heteroseksualen, samo priložnostno homoseksualen"; 2 "pretežno heteroseksualen, vendar več kot priložnostno homoseksualen"; 4 in 5 nasprotno.

³ Resničnost dihotomije homoseksualno/heteroseksualno bi lahko spodbijali in tako bi se odzvala tudi večina antičnih piscev. V najboljšem primeru se ti kategoriji uvrščata skupaj glede na samovoljno izbran vidik seksualnih dejanj - spol udeležencev -, znotraj katerih so si različice spolnega vedenja bolj različne kot podobne. "Heteroseksualnost" obsega vse od vročičnih orgij Markiza de Sada do zadržanosti Kraljice Viktorije, od fetišiziranja škornjev do ljubezni med Browningovima. Poleg tega ni zanesljivo, da je za večino ljudi spol drugega udeleženca tisti, zaradi katerega je neko spolno dejanje zaželeno ali ne; veliko ljudi bolj vzburi vrsta dejanja (penetracija, oralna stimulacija itd.) kot pa oseba, ki v njem sodeluje, in nekateri ljudje se odzovejo samo na svetlolase ali modrooke partnerje. Taki ugovori so tehtni, vendar služijo zgolj za dokazovanje neizogibne šibkosti

klasificiranja človeškega vedenja: dihotomija homoseksualno/heteroseksualno je površna in nenatančna in pogosto več zakriva kot pojasnjuje; vendar se kljub temu ujema z vrstami dejanj in občutkov, ki jih razlikujemo po tem kriteriju, in dejstvo, da so lahko klasificirani tudi drugače, ne izniči omejene veljavnosti delitve.

⁴ John Addington Symonds omenja "homoseksualne nagone" v delu *A Problem in Modern Ethics* leta 1891, šest let prej, kot prvo objavo navaja Oxford English Dictionary. Izvleček razprave je vključen v Reade, str. 248-85. Marca 1899, ko je bil objavljen zvezek OED, ki je obsegal črko H, beseda "homoseksualen" še ni bila dovolj znana, da bi bila vključena v slovar. Prvič se je pojavila v dodatku (str. 407) kakih 40 let kasneje. Pred tem je angleščina za opis tistih, ki so sodelovali v homoseksualnih dejanjih, uporabljala izraz "sodomite", vendar ta beseda ni vključevala erotične preference, saj je bil ta koncept v času, ko je nastala, večinoma nepoznan. Proti koncu 19. stol. sta bila med moškimi gejevskimi pisatelji in tistimi, ki so jim bili naklonjeni, priljubljena izraza "Uranian" in "urning". Prvi je izhajal iz Faidrovega govora v Platonovem Simpozionu, v katerem opiše gejevsko ljubezen kot "nebeško" *ουρανιος* heteroseksualne strasti pa kot "prostaške", medtem ko je bil "urning" verjetno popačenka. Izrazi kot so "inverzija", "vmesni spol", "tretji spol", "homogena ljubezen" itd. so se uporabljali za "homoseksualnost", preden je bila ta sprejeta v angleščino, in je do tridesetih let našega stoletja nadomestila vso predhodno terminologijo.

⁵ Havelock Ellis je leta 1897 izraz "homoseksualnost" sicer uporabil (*Studies in the Psychology of Sex*, 1.1), vendar s pripombo, da je beseda barbarsko hibridna in da zanjo ne prevzema nobene odgovornosti.

⁶ Izvora izraza "gay" v obravnavanem smislu ni še nihče poskusil raziskati in raznolikost uporabe zapleta njegovo

zgodovino. Provansalsko besedo "gai" so v 13. in 14. stol. uporabljali v zvezi z viteško ljubeznijo in literaturo in se je ohranila v katalonščini - provansalsščini najbolj sorodnem živem jeziku - kot označba za "umetnost poezije" ("gai saber"), za "ljubimca" ("gaiol") in za odkrito homoseksualno osebo. Ni izključeno, da ni slednja raba izposojena iz angleščine, vendar to ne dokazuje, da "gai" ni pomenil "homoseksualen" že kdaj prej. Kult viteške ljubezni je bil najbolj razširjen na jugu Francije, področju, ki je bilo znano po gej seksualnosti, in del trubadurske lirike je bil odkrito homoseksualen. Poleg tega sta bila tako trubadurska lirika kot viteška ljubezen tesno povezani s heretičnimi gibanji na jugu Francije, še posebej z Albižani, za katere je veljalo, da so bolj naklonjeni homoseksualnosti. Mogoče je, da je izraz "gai" pridobil homoseksualne konotacije tudi izven področij, kjer so poznali celoten razpon trubadurske erotike. Bruce Rodgers v *The Queen's Vernacular* (San Francisco 1972), pod "gay" pravi, da gre za izpeljavo iz "francoske besede gaie iz 16. stol., ki pomeni homoseksualnega moškega", vendar ne poda nobene podkrepitve in tudi sam nisem odkril nobene. Številni evropski jeziki uporabljajo izraz "gay" ali analogne besede v zvezi s seksualno razvrtnostjo. Grimm, *Deutsches Wörterbuch* (Leipzig 1878) ima pod "gñhe" (4) "iracionalen" ali "nepremišljen", kar spominja na srednjeveško rabo izraza $\alpha\lambda\omicron\gamma\epsilon\nu\sigma\alpha\mu\epsilon\nu\omicron\iota$ ("iracionalen") za gej ljudi. Ustreznejše vzporednice lahko najdemo v kastiljski "gaya" in starejšem angleškem izrazu "gay", ki sta označevala prostitutke oziroma življenjski stil moških, ki so zahajali k njim (za angleško rabo glej OED, pod "gay", A.2.a,b). Čeprav je razširjeno povezovanje prostitucije s homoseksualnostjo neutemeljeno (glej npr. Paul Gebhard, "Misconceptions about Female Prostitutes", v *Medical Aspects of Human Sexuality* 3, šte. 3 (1969): 24-30), je staro in razširjeno. Zlahka si predstavljamo, da se je predstava o seksualni razvrtnosti prostitucije prenesla na nemoralnost, ki so jo v sovražnih

okoljih pripisovali homoseksualnim osobam. V začetku 20. stoletja je bil izraz "gay" običajen v angleški homoseksualni subkulturi kot vrsta gesla ali šifre. V ZDA je bil izven pornografskega konteksta prvič javno uporabljen leta 1939 v filmu *Bringing up Baby*, ko Cary Grant oblečen v žensko obleko vzklikne, da je "šel med geje".

7 Najboljša statistika v zvezi s homoseksualnim vedenjem je bila objavljena v študijah Kinseyja in sodelavcev (*Sexual Behaviour in the Human Male, Sexual Behaviour in the Human Female*). Bralce vabim, da si v obeh ogledajo poglavji z naslovom "Homosexual Outlet". Na žalost ljudje ti študiji večkrat citirajo kot berejo: da bi statistične podatke pravilno razumeli, jih je treba brati v izvirnem kontekstu. V pričujoči študiji uporabljamo številke, kot jih je interpretiral Paul Gebhard v "Incidence of Overt Homosexuality in the United States and Western Europe", v: *National Institute of Mental Health Task Force on Homosexuality: Final Report and Background Papers*, DHEW Publications šte. 72-9116 (Washington, DC: Government Printing Office, 1972), str. 22-30.

8 Marsiko bi bil nedvomno negotov, ali je gej ali ne, oziroma bi zanikal, da je eno ali drugo. To ne odpravi prednosti dihotomije. Dejstvo, da mnogo oseb ne moremo strogo razvrstiti med svetlolase ali temnolase, ne dokazuje, da "svetlolasci" in "temnolasci" ne bi obstajali, ampak zgolj utemeljuje modrost dojemanja vsakršne klasifikacije živih bitij kot nepopolne. Kinsey verjame (tako kot Freud), da so se ljudje sposobni erotično odzvati na oba spola in da pod vplivom družbenih dejavnikov večina da prednost enemu ali drugemu (glej npr. njegov članek "Homosexuality: A Criteria for a Hormonal Explanation of the Homosexual", *Journal of Clinical Endocrinology* 1, šte. 5 (1941): 424-28; ali "The Causes of Homosexuality: A Symposium", *Sexology* 21, šte. 9 (1955): 558-62). S tega stališča homoseksualne in heteroseksualne osebe niso predstavniki značilnih tipov, ampak

samo skrajne točke na drseči lestvici med izključno heteroseksualnostjo in izključno homoseksualnostjo, pri čemer se večina ljudi nahaja na sredini in se je zmožna odzvati na oba spola (vendar jih okoliščine često prisilijo k temu, da večino življenja svoj odziv omejijo na enega samega partnerja). Če to drži, so "gej" ljudje tisti, ki so na Kinseyevi lestvici dovolj blizu homoseksualnega konca, da se imajo za predvsem homoseksualne.

9 Izraz "straight" je verjetno izpeljan iz zveze "straight arrow" (slov.: ravna puščica), slangovskega izraza, ki kaže na privrženost konvencionalnim vrednotam.

10 V smislu, da "ne straight" implicira namerno zasmehovanje tistih vrednot, ki jih zagovarjajo "straight" osebe, in ne seksualne preference.

11 Bralce, ki poznajo moderno gejevsko terminologijo, bo v knjigi, ki obravnava predsodke proti gejem, presenetila odsotnost splošno sprejetega izraza "homofobija". Z izrazom poimenujemo iracionalni strah pred gej ljudmi in njihovo seksualnostjo. Za razliko od izraza "homoseksualen" je "homofobija" pravilno izpeljana iz grščine po natančni analogiji z mnogimi drugimi besedami. Glede na način izpeljave in zvezo med obema deloma besede, bi moral pomeniti "strah pred podobnim", ne pa "strah pred homoseksualnostjo" (kar bi pomenila "homoseksofobija"). Prvi pomen ni tuj trenutni uporabi izraza "homofobija", ker vključuje strah pred spolnim stikom z lastnim spolom, kakor tudi strah pred tistimi, ki so naklonjeni takemu stiku. Vendar ostaja odnos med obema pomenoma dvoumen in splošna privlačnost izraza "homofobija" temelji na površni podobnosti s "homoseksualnostjo".

12 Prim. grško moško obliko "ταίρος", ki je prevajana kot "tovariš", ženska oblika "εταίρα" pa kot kurtizana ali prostitutka.

Kako čudno nenavaden in izrazito neizrazit je narod slovenski. Kot da bi bili za vedno radi dolgočasni, nevedni, zapostavljeni in osamljeni. Tako nam še ni uspelo v orbito lansirati niti ene same filmske zvezde. Kaj v svetovno, niti v lastno ne. Že res, da bi tako majhna nacionalna kinematografija - za katero se včasih vprašamo, ali sploh obstaja - lahko imela le okrnjen filmski sistem, a je v narodu slovenskem nekaj, kar bi jo sklatilo, še preden bi jo rodilo. Saj, radi se pohvalimo z internacionalno starleto Ito Rino, poznamo pa jo le iz križank. In radi se pohvalimo, da je bila Mira Sardoč objavljena v Hollywood in da je Fassbinder za svojo Mario Braun najprej izbral Mileno Zupančič. Na srečo sta se obe raje odločili za teatru zapisano življenje. Tako ju ni bilo potrebno sesuvati, odpadlo je vihanje nosov nad njunimi igralskimi bravurami. Ne, filmski igralec ne more biti vsak, najprej mora biti velik igralec. Imamo jih, vendar jim tega ne bomo nikoli priznali. Slovenski film res ni bil nikoli Hollywood, a to ga še ne opravičuje, da ne bi na svoj ekran naselil zvezde, ki bi bila lepa kot je božanski Brad Pitt. Ali nadarjena kot je fantomski Ewan McGregor. Ali pa oboje, kar s psihološkim

niansiranjem in elementi performansa zna in zmore združevati Ralph Fiennes. Pa kaj, filmske igralce res ne gre ceniti. Nekoč davno je celo sam mojster Hitchcock izjavil, da je najboljši filmski igralec tisti človek, ki ni sposoben ničesar narediti zelo dobro. Ampak mi filmskih sploh nikoli nismo imeli, na filmu so vedno gostovali le gledališki igralci in to za njih v nobenem primeru ne bi moglo in smelo veljati. Na gledaliških deskah je potrebno nujno živeti v igri lik, vsako distanciranje od njega bi bila čista šmira. Ponosni smo na nekatere velike teatre, a da bi se jim dame klanjale in gospodje odkrivali, kot se je to dogajalo nekoč, ko se je po promenadi sprehajal veliki Anton Cerar - Danilo, tega jim pač nikoli več ne bomo privoščili. Tudi plačevali jih ne bomo nikoli več tako dobro, da bi se s taksiji vozili v Dramo, kot si je to dovoljevala Mihaela Šaričeva, čeprav je stanovala na Gradišču. Tudi oboževali ne bomo nikoli več nikogar tako zelo, kot smo Marijo Nablocko, ko je cela Ljubljana klečala pred njo. Nikoli več ne bomo nikogar tako zelo ovenčali s slavo kot smo Marijo Vero, katere so igralci na deskah velikih evropskih mest so bili velikani kot

Paul Wegener, Marlene Dietrich in Josef Kainz, ljubljenec Ludwiga II., Bavarskega. A čemu vam vse to pripovedujem? Zato, ker ne razumem zakaj, takole kot sedaj pred menoj, še ni stal pred filmsko kamero. Prepričan sem namreč, da se med njima ne bi vzpostavil samo neki prividni čustveni odnos, ampak pravo in zaresno ljubezensko razmerje. Okej, morda že jutri, morda nekoč. Saj je vendar še tako mlad in dobri igralci se nikoli ne postarajo. Do takrat pa bo njegov dom gledališče in mi gledalci bomo njegovi gostje. Pri odhodu se mu sicer ne bomo hinavsko in narejeno zahvaljevali za prigrizek, ampak mu bomo iskreno in odkritosrčno ploskali za umetniško hrano. In radi se bomo vračali, vedno znova se bomo povabljali. Nikoli nas ne bo zavrnil, nikoli nam ne bo odrekel. Mi pa bomo v spomin zapisovali naša srečanja in jih pripovedovali svojim nečakom, da jih bodo pripovedovali svojim vnukom.

za roza

UROŠ SMOLEJ

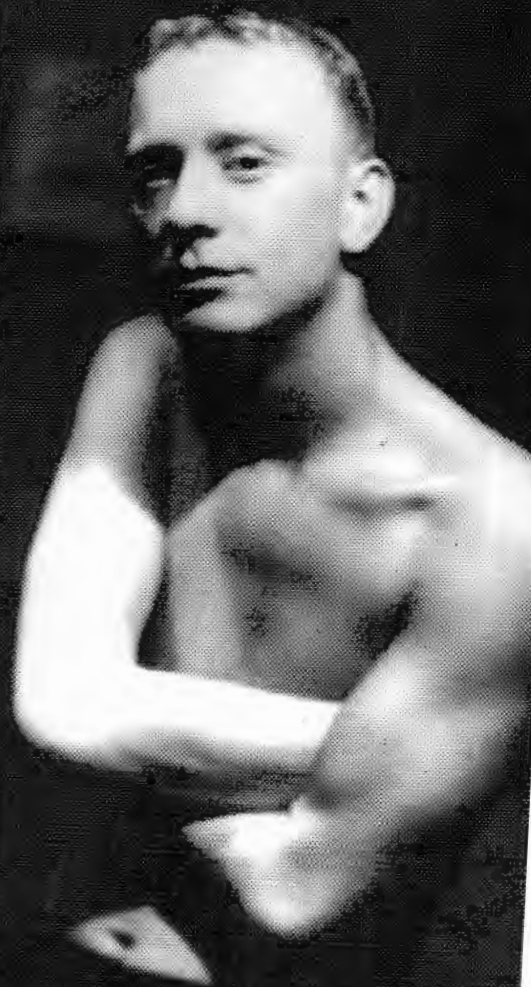
Uroš Smolej prihaja z Jesenic, ki so precej sivo in klavstrofobično mesto. Nimajo sonca, ki vznemirja, ne vode, ki pomirja, imajo pa enega najboljših ljubiteljskih gledališč pri nas, amatersko gledališče "Tone Čufar". Tu je torej usoda izrekla svoj da še enemu, teatru od otroštva zapisanemu imenu. Levji delež "krivde" za to nosi Igor Škrli, sicer tudi sam dolgoletni uspešni gledališki zanesenjak, ki je bil njegov učitelj in mentor, še danes pa s ponosom spremlja vsak njegov odrski korak. Drugih opcij sploh nikoli ni bilo, postati igralec je bila njegova prva in zadnja želja. Z blaznim respektom je planil pred gledališko smetano, ki je presojala o njegovem talentu. Velik stres, malo treme in veliko pozitivne energije; dokazal ga je. Zdaj ko Akademijo počasi že zapušča, je kar nekam nostalgičen za študentskimi leti, razgibanim urnikom in pestrim tempom življenja. Ne pa tudi za šolo samo, ki - čeprav v centru in poleg gledališča - ne daje pravih ustvarjalnih možnosti. Ni prostorov, ni luči in ni pravih ljudi. Mu bo pa žal za sošolci, krasen letnik so. Eden za drugega živijo, uspeha drugega se veselijo kot svojega lastnega. Ljubljano obvladuje, našel si je nov krog prijateljev. Tudi zaposlil se bo tukaj, če bo le mogoče, še raje bi ostal v svobodnem poklicu, a razmere zanj niso najbolj ugodne. Pa saj nikoli niso bile, igralcev pa je vsako leto več. V naslednjih treh letih bo štirideset novih. Preveč za slovensko majhnost in za dejstvo, da samo najboljši ostanejo. Zaradi vseh uspehov, ki jih je že dosegel, njegova pot ne bi smela biti s kamenjem tlakovana. Kljub vsemu sam vase ni

tako zelo prepričan, še danes ne. Če danes nekaj narediš zelo dobro, pravi, to še ni nobena garancija za naprej. Mogoče bo čez leta, ko se bo ozri nazaj, razmišljal drugače. Opazil bo, da so bili sedanji uspehi garancija za vse naslednje, ki se mu v prihodnosti šele obetajo.

Tri nagrade je že prejel, več kot marsikateri igralec v vsem svojem življenju. Najbolj nenavadna je prav gotovo *Zlatolaska*, ki so se jo v okviru študentskega sveta izmislili študentje AGRFT sami. V Molièrovem *Zlahtnem meščanu* je zaigral Markizo in jo osvojil, nagrado namreč. Letnik združuje dvanajst študentov igre, in tekste, ki vsebujejo ravno toliko nastopajočih in so povrh vsega še predpisani, je pravzaprav zelo težko izbrati. Tako je ženska postal. Takšna vloga je hvaležen šlof in če je narejena s pravo mero, se rado zgodi, da izpade komično in se vtisne v spomin. Tudi Severjevo nagrado je prejel za študentsko vlogo.

lišča. Že mogoče, da mu kdaj kaj ne bo všeč, vsaj poskusil pa bi se rad v vseh. Klic iz Koreodrame je zato prišel kot naročen. Malce v dvomu je prišel na prvi pogovor, saj se marsikateri njegov kolega ali prijatelj ne bi drznil spustiti se po brzicah koreodramskih voda. Čakala ga je velika vloga, a tudi veliko dela. Dvakrat je premislil in sprejel. Frey je velik perfekcionista, iz igralca izva bi natanko tisto, kar si želi in hoče. Če pristajaš na njegovo poetiko, mu moraš brezpogojno zaupati in verjeti. Igralec mora svojo fasado podreti in v vlogo vložiti sebe, kar ni fizična podoba, ampak njegov notranji svet. Tako se je pripravljaj Rimbaud na *Beg iz pekla*. Energija je špricala na vse strani. Huda bolečina duševnega trpljenja njegovega junaka je zahtevala tudi močan odziv fizisa. Ni atlet in tudi z veliko kondicijo se ne more pohvaliti, a gledališki oder je kraj, kjer so čudeži vsakdanja stvar. Zgodil se je tudi takrat, ko si je med predstavo

onma in izven

Za zgodovinskega in že tolikokrat preigranega *Othella*, ki je njegovo čisto nasprotje. Tudi fizično, saj se je kot droben svetlo-lasec moral preleviti v črnega mačota. Rad ima takšne transformacije, pomenijo mu napor v dobrem smislu besede. Sebe prodajati na odru je najlažje, vendar to ni njegov namen. Ustvariti psihofizični lik, ki ni

izpahnil ramo in jo s poslednjimi atomčki moči že naslednji trenutek namestil na svoje mesto. To mu doma ali na cesti brez krika in brez tuje pomoči nikoli ne bi uspelo. Bo pa Rimbaudu večno hvaležen, saj je bil zanj poplačan z največjo nagrado, Borštnikovo, ki si jo mlad igralec lahko le poželi. Zelo srečen in zadovoljen je bil v tistem trenutku. In še danes je lahko, kajti

Foto: Goran Bertok

on sam, to je zanj največji izziv. Profesionalno pot je z vlogo Leslieja v bulvarki *To imamo v družini* zastavil v PG Kranj. Odlična šola: spoznavanje profesionalnega teatra; ne preveč zahtevna, zato pa toliko bolj uspešna in neštetokrat ponovljena predstava. Umanjkanje umetniškega zadovoljstva je nadomestil z izjemnim odzivom publike. Zanima ga pravzaprav vse in še zdaleč ni osredotočen na en sam tip gleda-

spanje na lovorikah ni v njegovi domeni. Nerad govori o vlogah. Ne da noče, ne more. Igra jih in pokaže, drugi naj sodijo o njih. Tudi njegova življenjska vloga geja mu predstavlja problem v izpovedovanju. Ne da bi jo prikrival, v čemer bi bil kot igralec lahko izjemno uspešen, ampak preprosto težko najde besede za življenje, ki ga v tej zatohli majhnosti ne osrečuje do te mere, kot si želi. Ali bolje, kot bi si zaslužil.

O zvezdnstvu pa... Že res, da je super, če je nekomu všeč kot igralec, vsaj tako, če ne še bolj pomembno, pa se mu zdi, da je nekomu všeč kot Uroš, kot človek. Če pa si že želi zvezdnstva, potem si ga izključno v smislu, popolnoma iskreno pove, da bi bil dobro materialno preskrbljen. Ne bi bil rad zvezda v slabšalnem pomenu te besede, kajti včasih se zdi, da je pri nas le takšno zvezdnstvo mogoče. Zato nikoli ne bi pristal na to, da bi z izpostavljanjem očem javnosti postal ljudska last.

.....
Sem na poti v Freyeva Koreodramo zgrešil Genetov *Balkan*? Saj sem se vendar povsem odkrito zabaval, povsem sproščeno smejal! Okej, igra se dogaja v kupleraju, v svojih užitkih pa ni hinavec nihče. Niti publika, ki so jo sestavljali škojfe, sodniki, generali in šefi policije, niti igralci, ki so postali dolgolase in dolgonoge kurbe, vredne svoje... No ja, vredne naše vstopnine. Uroš Smolej je tokrat Carmen, kurba v klasičnem smislu besede. Njegova/njena lepota je zaslepljujoča, lepota s presežkom. Ko je Brane Grubar, šefica bordela Irma, zapela "Piensa en mi" (Misli namc, ko boš trpel...), je pristopila publiku na dotik in izrekla sveto resnico: Zdaj morate domov, kjer bo vse, bodite prepričani, še bolj lažno kot tukaj. Res, bolj lažno in še bolj žalostno, saj doma lepše od Uroša bilo ni nobene.

GUSTI LEBEN

berta bojetu - boeta

Lansko poletje je bilo. Oba sva rada posedala pred Mestno galerijo. Če nisem jaz k njej, je prisedla ona k meni. Rad sem se pogovarjal z njo, ona nič manj z mano. S posebnim spoštovanjem mi je govorila o samotnem morskem kraju, kjer je vsako leto našla svoj prepotrební mir. Z veliko ljubeznijo mi je pripovedovala o sinu in bila vsa nesrečna, če mi ni vsaj vsak drugi dan telefonirala v Izrael. Z izjemno spoštljivostjo mi je razlagala o predstavah cenjenega gospoda Freya, v katerih se je lahko igralško resnično do popolnosti razživila. Ko je naročila svoj običajni škropec (Štajerka pač, okej, tudi Zidinja) in jaz svoj obvezni kapučin, sva zašla tudi v "intimnejša" vprašanja. Ko sem ji omenil, da v življenju še nikoli nisem spal z žensko (pravzaprav je to sama ugotovila), mi je preprosto zagotovila, da bi bil prav zato lahko eden najboljših gledaliških režiserjev. Ker sem jo včasih kar precejkrat videval v Roza disku, zdaj pa že dolgo ne več, mi je brez sprenevedanja dejala, oh, ljubček, takrat sem bila vendar zaljubljena v žensko. In o njeni veliki prijateljici Alji Tkačevi mi je tudi natresla prenekatero dobronamerne anekdote. Žal ji je bilo le, ker jo slovenski film ni dovolj izkoristil, sem jo pa potolažil s tem, da bo tokrat Kresnika zares dobila. Ne vem, če mi je povsem verjela, prepričan pa sem, da si ga je močno želela.

To je bilo lansko poletje, tudi z Berto Bojetu. Tudi letos bo poletje, vendar brez Berte.

GUSTI GORAN L.

P.S.: Kako preroške znajo biti besede, ki jih v svojih številnih dramskih tekstih izrečejo igralci, med drugim potrjujejo tudi sledeče misli iz ene od vlog Berte Bojetu: "Najbolj pomenljivo je bilo najbrž že to, da smo se naučili, da bolezen ni nekaj, kar nas ne zadeva. Zase že lahko rečem, da je to delovalo name kot popolna demistifikacija. Nič več nisem tako preplašena in pres-trašena, kot sem bila."

Berta Bojetu: Filio ni doma

(odlomek iz romana, ki ga je izdala Založba Wieser, Celovec - Salzburg, 1990)

Zgodilo se je tisto jutro, ko si zaspal. Nihče vas ni budil. Klic dežurnega je zadostoval, da ste vstajali. Tisto jutro si klic presanjali. Po spolzkih skalah si plezal v hrib. Dvigoval si se in visoko gori ti je spodrsnilo. Kotalil si se po ozki kotanji in nenadoma te je nekaj močno udarilo v bok. Ko te je udarilo drugič, si odprl oči. Pri postelji je stal dežurni in dvigal palico, da bi te še udaril. Še ves mehak si planil na kolena in se z vso močjo zaletel fantu v trebuh. Skočil si nazaj in se z glavo ponovno zaril vanj. Padal je proti podu in se lovil za kaj, kar bi ga ustavilo. Tresnil je po tleh, in ko se je dvigoval, si videl, da se mu je v kratkih lasih kazala kri. Bil je večji, zato te je brez težav zvlekel v izbičo pod stopnicami. V nadstropje je klical na pomoč. Pritekla sta dva fanta in te prijela za ramena. Stiskala

sta te in te prisilila, da si pokleknil. Dežurni je sedel na zaboju in si odpiral gumbe na hlačah. Nasmihal se je in si, v pasu potegnjen nazaj, iz hlač vlekel mehak in zmečkan ud. Ko mu je ležal v roki, je rekel:

"Drgnil ga boš, dokler ne špricne."

Segel je po tvoji roki in jo nesel med svoje noge. Nisi dobro vedel, kaj hoče od tebe, zato si pustil, da ti je pokazal.

Opravil si. Moker in lepljiv od nečesa, kar mu je res špricnilo iz telesa, si se obrnil v njihove obraze in se dvignil s tal.

Na pragu ti je eden podstavil nogo. Z vsem telesom si padel med dečke, ki so hodili sem in tja po veži in se delali, kakor da se nič ne dogaja. Stopali so čezte ali pa se te tesno ob zidu izogibali. Zaslišal si dežurnega:

"Vsako jutro, pred zajtrkom, se dobiva tukaj. Ne zamujaj!"

Nikoli več nisi zaspal.

Neko noč si se prithotapil do vrat izbe pod stopnicami. Nekdo je po njej premetaval dežurnega. Zjutraj ti je iz žepa padla kreda. Sklonjen k njegovemu mednožju, si slisal, da se ti je skotalila nekam stran. Prisel si jo iskat. Slisal si pike udarcev in znani piskajoči glas dežurnega, zato si narahlo odškrunil vrata in videl, kako se nag in ves v solzah preriva z močnejšim, mladim moškim. Bil je ves rdeče marogast in popraskan. Naga sta se obračala pred teboj. Zastal si za trenutek in videl, da se pretepa-ta. Lovila sta si spolovila in ju vlekla k ustom. Iskala sta si mesnata mesta in se udarjala, da je pokalo. Več je udarjal starejši in s tem dosegal trenutke, ko si je jemal, kar je želel. Zameglilo se ti je in obrnil si se od vrat. Nenadoma je dežurni jeknil. Zadržanje, kar si videl, je bilo, da je starejši mlajšega s hrbtom zvil podse in mu v naglici nekaj iskal med ritnicama.

Dolgo si si od daleč ogledoval svoje mednožje in se spraševal, kaj nosiš.

Težko si živel med fanti, čeprav si z onimi v šoli dobro shajal. Navadili so se, da veliko znaš. Toda vsega ti zares niso nikoli odpustili. Težko so prenašali tvoje spretnosti v hlevu, v delavnici in z mrežami ob morju. Povsod si opravil prvi. Bil si jim napoti v njihovi lenobi in nezavzetosti, kyaril si jim utečen red in igro, kjer nihče nikogar ne prehitava. Billi so taki, da drugače niso mogli in ne znali. Billi so drugačni. Strmel si in zastal nad njihovimi življenji. Med seboj so igrali umazane igre, igrali tudi s starejšimi, kar zate ni imelo pomena. Nisi imel časa za to. Druge reči so te zanimale, drugače si mislil in živel. Druge reči, vedno kaj. In spal si, veliko spal, vedno kadar si smel.

foto
frenk fidler

Ne, tudi "pesimistični mladi boemi", ki so v San Franciscu ustanovili gibanje "Renesansa" - in se pozneje označili za bitniško generacijo - niso večni. Jack Keruac (1922 - 1969), je že leta iskal svoj mir "Na cesti", Ginsberg (1926) je odšel v nebesa letošnjega petega aprila, edino William Burroughs (1914) bo očitno še dolgo užival svoj "Goli obed".

Kot preostala dva je bil tudi Ginsberg homoseksualec, a to sploh ni pomembno, če navedem, da je bil nedvomno največji pesnik svoje generacije. Bil pa je tudi vsakovrstni ekscentrik, ki ni dovolil, da bi mu življenje polzelo skozi prste, glavo in srce. Bil je štopar, kjer so ga čakale skale homoseksualnosti, alpsko zašiljeni kurci in kraško vrtačaste ritnie lukenje. Bil je bitnik, ki je zavračal racionalno življenje, in v lovu za flower power iskal vrnitev k naravi. Bil je poet, ki je svojo poezijo najraje bral nag. Bil je guru, ki je odšel na drugi svet zato, da bi tam nadomestil že nekoliko (z)dolgočas(e)nega boga. Je eden redkih, ki je v svojem življenju izkusil vse: od ozkih kolovozov do širokih avtocest, od mehke marihuane do trdega heroína, od piva do špirita. In čeprav ni bil lep kot Lord Byron, se mu v postelji ni mogel upreti noben fant. In ne samo petdeseta in šestdeseta, njegova leta so vsa.

Ginsberg pa seveda še zdaleč ni bil samo bitnik, budist, homoseksualec ali neteistični Žid, kot se je sam označil; ampak tudi izražito protestniška in politično profilirana osebnost, ki je imela zaradi izražanja preveč liberalnih in radikalnih stališč neprestane probleme z vladajočimi strukturami. Prav tako pa tudi z založniki, saj so med drugim z njegovo pesniško zbirko "Howl" sprožili pravi škandal zaradi domnevnega pohujšanja in homoseksualnega podtona. Znamenita zbirka "Kaddish and Other Poems" je naletela že na dovolj zmeren oziroma sprejemljiv odziv. Končno so tudi puritanski Američani spoznali, s kakšnim umetnikom imajo čast opraviti in tako so mu leta 1972 podelili najvišjo ameriško nagrado za literaturo, National Book Award.

No, zdaj ga v zvezde kujejo vsi, nemara samo zato, ker se je med zvezde resnično in dokončno preselil sam. **GUSTI GORAN L.**

P.S. Kako zanimivo, le kak teden pred njegovo smrtjo smo končno tudi Slovenci dobili Ginsberga v prvi samostojni knjigi izbrane poezije, ki jo je izdajatelj KUD France Prešeren dovolj pomenljivo poimenoval "Blebetanje neskončnosti". Previde je "zakrivil" Primož Kuštrin, obsežno in zanimivo spremno besedo pa je oskrbel Uroš Mozetič. Prepričljivo priporočljivo!

Allen Ginsberg: Dečko sladki, daj mi svojo rit
(pesem je izšla v antologiji Drobci stekla v ustih, Aleph 89,
prevedel pa jo je Zdravko Duša)

Dečko sladki, daj mi svojo rit
naj te cmoknem na obraz, ti vrat polížem
se tvojih ustnic dotaknem, ti jezik podražim vršiček jezika
z nosom ob nos, tiho tipam
si že kdaj z moškim spal?
prst počasi drsi po presredku
dol do mokrote iz danke na svetlih dlakah med hlebčema
iz oči v oči, zameglitev, solza muke ob tem pogledu -

Le daj, dečko, s prsti skoz moje lase
Pocukaj mi brado, me poljubi na lice, z jezikom mi pojdi v uho,
ustnice mi pritisni na čelo
- na ulici sem te spoznal nosil si mi prtljago -
Z roko mi pojdi dol med nogé
in potipaj, ali ga imam, klinca tička finega
vročega v stisku tvoje dlani, z nežnim prstom na glavici -
Daj no le daj našobi se in me poljubi, z mokrim jezikom, odprtih
oči -
zver v živalskem vrtu, ki zre iz lobanjske kletke -
Nasmeh, tu sem in tukaj si ti, z dlanjo ti drsim ob boku
od bradavice vzdolž prsnega koša mehkokožnega mimo
trebušnih žil, po mišici v tvojo svilnosijočo koračo
prek dolgega kurca dol do desnega stegna
po voljni poti mišične stene nazaj gor do bradavičke -
Daj zdaj skloni se dol noter do grla
pogoltni mi klino do korena jezika
kurca čvrstega. kurca -
bom jaz tebe ravno tako po nežni kurčevi kožici, rit ti polížem -
Daj no Daj, razpri se, noge vsaksebi ná tale vzglavnik
pod rit
Ná vzemi tu je vazelin in erekcija tu je
tvoja rituška ljubko privzdignjena - tu je
vroč kurac pred nežnimi usteci tvoje danke - sprosti se naj ti gre
not -
ja ja samo sprosti se Carlos ej daj mi ga not, ljubim te, ja pa kako
si se sploh znašel tu razen tega poljuba tega objema teh ust tega
para oči, ki zreta gor vame, teh čvrstih počasnih sunkov te
mehkobe tega slastnega vzdihla olajšanja?

POSEBNI OGLEDI

NOČ S SASHO MGL - 30.1.97

Gospa Desa Muck je že leta 1992 ugotovila: "Pravega gentlemana odlikuje nenasilnost, obzirnost in širina. V filmih sem videla veliko takšnih moških, v živo pa nobenega. Če pa je vendarle kje najti kakšnega, se pokaže, da je homoseksualec..." (Mladina št.5, 1997). Vsi geji tega sveta bi morali strniti svoje vrste in se ji zahvaliti za tako nezaslišan kompliment. Žal pa je neresničen tako zelo, kot je neresničen tudi tak gejevski gentleman. Je namreč tudi in samo človek. Vem, ve ženske si boste še naprej vse življenje prizadevale pecati gentlemane, pa čeprav boste pri tem kar naprej trkale ob moške z napako. Z napako, ki se imenuje homoseksualnost. Res, udarile ste mimo, morda še bolj kot se zavedate, kajti dvomim, da ste pomislile na nas geje, ki iz dneva v dan živimo s temi "homoseksualnimi gentlemani", ki jih ve, ženske, niti na filmu ne morete dosanjati. Kakšno noč v Krotendorfu bi vam prav rad predstavil naše "roznato" življenje. In čeprav bi ležala skupaj, bi se lahko počutili

povsem mirno, skratka, kot da počivate v "no-man's-bed". Ne bi se vas niti dotaknil, lahko pa bi naredila intervju za *Revolver*, kar je že dolgo časa moja skrita želja. In če boste takšno noč res pripravljene deliti z mano, je najmanj, kar vam lahko obljubim - in verjemite, to sploh ni tako malo, kot zveni na prvi pogled - povsem varna bo! Saj res, o varnosti sem hotel govoriti oziroma o nevarnosti, če preživiš noč s Sasho. Pa od mene vendar ne morete pričakovati pridigarsko moralističnih in še manj zdravstveno preventivnih napotkov. Za to je na tiskovki poskrbela **dr. Evita Leskovšek** z "zaščitno akcijo" v obliki brošure "Pogovarjamo se... AIDS", na premieri pa so celo radodarno delili rdeče pentlje. Vse skupaj je v meni zbudilo komaj zadržano besnilo. Eno je ozaveščanje v vrtcih, šolah, cerkvah in družinah (?), drugo pa teater, ki mora skrbeti samo za svoje umetniško poslanstvo (!). In če tega izpolnjuje dovolj kvalitetno, je to povsem dovolj, četudi gre za gejevsko dramo, ki se je nobeno resno gledališče ne more oziroma ne sme izogniti. Samo za primer, pa naj ne zveni ironično, naj vprašam, kaj bi se zgodilo, če bi ob

premieri Partljičeve komedije "Politika, ljubezen moja," vse mogoče in nemožne stranke delile svoje politične pamflete.

--- intermezzo ---

Le dva dni pred premiero v MGL je RS1 (28.1.97) predvajal radijsko igro "*Tako kot zdaj živimo*", ki jo je napisala znana ameriška esejistka **Susan Sontag**. Delo je prejelo najvišje priznanje, prix futura '91, na istoimenskem festivalu v Berlinu, zgodba pa govori o človekovi popolni nemoči v boju proti aidsu. Avtorica nam tenkočutno razkrije razmišljanja in doživetja skupine oseb, povezanih s prijateljsko družino, ki se mora nenadoma soočiti in živeti z umirajočim prijateljem, obolelim za aidsom. Njegovo bolezen in zdravljenje spremljajo po eni strani z moralnimi predsodki ter očitki v stilu mestnih govoric, po drugi strani pa kot bolnikovi iskreni prijatelji svoj lastni nemir, strah in obup. Preostane jim le, da kot neme priče vztrajajo pri postelji umirajočega prijatelja, ki iz življenja odhaja brez besed. ...in Max in Ellen in Greg in Tanya in Orson

je? Sem kaj narobe rekel? - Ne, ne, samo začeli smo o njem govoriti na tak način. V retrospektivi. Kot da ga ni več, kot da je že zgodovina.

- Včasih pomislim, da je ta naveda, da se vsak dan ali vsaj vsak drugi dan oglasimo v bolnici, sarno način, kako se poskušamo trdneje definirati. Nismo bolni, z nami je vse okej, ne bomo zboleli. - Dejansko pa je kar najbolj verjetno, da bo kateri od nas slejko prej pristal tam kot on.

- Rekel sem mu, da je glavno, da ostane v formi. Ti si vendar borec, sem mu rekel. In ti ne bi bil ti, če ne bi bil, kajne? In je rekel: To pa to! Še dobro, da ga ni staknil predlanskim. Zdaj je že toliko znanstvenikov, toliko timov, ki se ukvarjajo s tem. Vsi se pehajo za Nobelovo nagrado. Rekel sem mu to, pa je samo suho pribil: Ja, moj tajnik je bil pa kar v redu...

- Ampak strinjal se je že, da se bo obrnil na Victorjevega vizualizacijskega terapevta. - Sploh ne razumem. Kako bi lahko? - Bistvo vizualizacijske terapije je... - ...da gledaš na bolezen kot na entiteto... - ...ki ima obliko, obris, nekaj, kar lahko začasno vzameš pod streho. - In se potem tega tudi znebiš. Ampak to, kar ima on, je tako totalno... - Oziroma bo v nekem trenutku prav gotovo

postalo.

- Louis je rekel, da govori samo s tistimi, ki pogosto prihajajo na obisk. - Ampak, saj to se samo po sebi razume. - Mislim, da celo šteje. - Čisto odkrito ti rečem, da mi gre na živce vse to rivalstvo, vse to prerivanje za položaje okrog postelje človeka, ki je vendar resno bolan. Edina beseda za to je vulgarost. - Ampak, saj vendar smo rivali, ali ne? Vsak je v tekmi z vsakim. Za najmanjši namig z njegove strani, češ, tvoj obisk mi je bil v posebno zadovoljstvo. Vsakdo bi se rad počutil resnično zaželenega. Resnično najbližji in najdražji. - Ob nekom, ki nima otrok, niti ni poročen niti nima uradnega ljubimca, je to neizogibno. Mi smo njegova družina. In vsi ji pripadamo: njegovi bivši ljubimci, prijatelji, znanci.

- Skupna usoda, nekaj povsem naravnega kot... - Kot smrt. Če samo pomislim na vse tiste zares pomembne in dragocene ljudi... - ...ki ne bodo dosegli svojih osemdesetih. - Kaj to pomeni za kulturo kot celoto? - Ampak, saj to ne more večno trajati. Ne more! Enkrat bodo morali priti na dan z...

- Pa si se kdaj zamislil o položaju ljudi, ki ne umirajo. Tistih, ki se jim jih je posrečilo obdržati pri življenju. Ostanejo prenašalci za vse življenje. To se pravi, če ima sploh kaj vesti, ne bo šel nikdar z nobenim spat. Mislim, zares spat. Z užitek, tako kot bi rad. Ampak to je še vedno bolje kot smrt. - Govorila sva o tem na neki zabavi. Bila sva že precej okajena in počutila sem se rahlo

trapasto. Mislim, ni ravno lahko zahtevati od starega razvratnika, naj odneha. Ni mi bilo ravno veliko do tega, da bi mu igrala starejšo sestro. - Res je, zmeraj je ženske potiskal v takšno vlogo. - No, ja, kakor že, rekla sem mu, upam, da boš malo bolj pazil. Pa je rekel: Ne, ne bom, na kraj pameti mi ne pade. Ne morem, seks je zame preveč pomemben. Zmeraj je bil in če jo skupim, jo pač skupim.

- Zdaj ne bi več tako govoril. - Kaj ne misliš, da bi bilo z njim še slabše, če bi nehal že pred tremi leti, pa bi ga zdaj ravno tako imel. - Kaj misliš, koliko časa bo še? - Ja, precej premišlujem o tem. In kdo ve, vem, kaj boš rekel, koliko med nami jih bo še...

...in Donny in Paula in Ira in Tony in Wesley in Victor in Betsy in Kate in Quentin in Jenny in Frank in Steven in Orson in Tanya in Greg in Ellen in Max...

Delo, v katerem Roberta, umirajočega (in umrlega) zaradi aidsa, nismo slišali, je za radio priredila **Valerija Štigelc**, režirala pa **Elza Rituper**. Glasove njegovih ljubimcev, prijateljev in prijateljic pa so prispevali **Zvone Hribar, Sandi Pavlin, Slavko Cerjak, Marko Simčič, Olga Kacjan, Marinka Štern, Berta Bojetu, Milena Janežič in Ivan Rupnik**. Igra je bila posneta v studiu RS, novembra 1992. S presunljivim glasom Freddieja Mercuryja pa se je pomenljivo pričela in končala, s skladbo "The Show Must Go On."

NOČ S SASHO (nadaljevanje)

Režiser predstave **Dušan Mlakar** je na tiskovni konferenci pred premiero med drugim povedal: "Ja, vsi režiserji smo pred vsako premiero pod stresom, kajti vso energijo vložimo v predstavo. Veliko razlagati vnaprej se mi ne zdi ne smotno niti pametno, sem pa zelo vesel, da mi je MGL ponudilo ta tekst v režijo. Prav tako pa sem vesel tudi, da sem imel možnost in čast delati z izvrstnimi igralci, ki so z vso svojo profesionalno energijo zagrizli v problem predstave. Problematika seveda ni vesela, to je današnja žalost. Gre namreč za to, da pokažemo izsek iz delčka življenja nekih žalostnih usod, ki so naključno povezane s tragično osebo, ki pa v predstavi ne nastopi. Igra ima svoj humor, svojo poezijo in resnično v užitek mi jo je bilo delati, kajti fantje so delo resnično resno zagrabili. Imel sem še dva odlična sodelavca, scenografa **Klavdija Palčiča** in kostumografko **Marijo Vidau**, posebej pa moraj omeniti še **Aljo Predan**, ki je okrog tega projekta zbrala ves referenčni material."

Alja Predan pa je bila tudi dramaturginja predstave, zato je prav, da prepustim nekaj tehtnih besed tudi njej: "Torej igra, ki jo prikazujemo, spregovarja s pozicije homoseksualne populacije. Govori o problemih te populacije. To je segment družbe, ki je relativno številčen. V zahodnih državah mogoče še manj marginaliziran kot pri nas, čeprav je tudi pri nas relativno dosti aktiven, vendar na neki način kljub vsemu odrinjen in tretiran kot nekaj ekscesnega, bi človek rekel. Usode teh šestih ljudi, ki so vsi geji, so seveda usode ljudi sploh, s tem, da so seveda njihova življenja zaznamovana s kugo 20. stoletja, to je z aidsom, in da se je v njih naselili panični

in Steven in Frank in Jenny in Quentin in Kate in Betsy in Victor in Wesley in Tony in Ira in Paula in Donny...

- Ampak, kaj ti ne misliš, da bi bil zdaj res že zadnji čas, da gre k zdravniku? - Zakaj vedno pomisliš na najslabše. Ljudje še zmeraj obolevajo za navadnimi boleznimi, groznimi boleznimi, veš. Zakaj misliš, da ima prav tisto? - Hočem samo, da bi razumel, kakšne možnosti ima. Večina jih tega ne razume in zato ne grejo k zdravniku in ne opravijo testov. Prepričani so, da tu ni mogoče ničesar storiti. Ampak, ali je zares mogoče kaj storiti? - Odkar je v bolnici, se mi zdi, da se počuti bolje... Ko je zvedel najhujše, je to prišlo skoraj... - Kot olajšanje, udarec?... Glavno je, da noče biti sam. - Prvi teden je bilo veliko ljudi. Ljudje se ne bojijo več. - Včasih so jih celo ločevali v bolnici in na vratih je bilo opozorilo za nalezljive bolezni.

- V nobenem primeru mu ni treba več nositi rož. Zadušil se bo od njih. Niti ene same ni več mogoče spraviti v tisto sobo.

- Saj veš, Quentin je bil pred kratkim v njegovem stanovanju in veš kaj je rekel. Bizantinska ikona nad njegovo posteljo je izginila. In dve ruski šatulji iz lakiranega lesa tudi. - To je že vedel. Prepričan je, da jih je vzel fant, ki se ga je pred kratkim znebil. Videti je bilo, kot da se sploh ne sekira. - Zmeraj je bil tako radodaren. - Čeprav ima rad lepe stvari, ni navezan na nobeno. - Kar je za zbiralca precej nenavadno. Kate, kaj pa

strah: Kako zdaj preživeti to življenje in kako se obnašati v zvezi s to boleznijo. Sicer pa so to ljudje, ki fenomenalno čustvujejo, ki imajo zelo zelo velik spekter intenzivnih čustev, mogoče intenzivnejših kot heteroseksualni ljudje. Tu pa je seveda velika posesivnost do partnerja na eni strani, na drugi pa še veliko nagnjenje do promiskuitete. Kar je seveda večno povezano s tveganjem okužbe ali pa kakršnekoli možnosti, ki pripelje do razkritja izdajstva. Skratka, to je igra o ljubezni in strahu. In boleznijo, ki povzroča ta strah."

ERIC: Pa ti? (Pavza.)

GUY: Nekoga sem spoznal... oh, skoraj petnajst let je že tega - na univerzi. Od takrat sva se videla samo nekajkrat in ga tudi ne poznam več dobro. Ampak skorajda ne mine dan, da ne bi pomislil nanj. On pa... saj ne, da me ne mara. Dobra prijateljica sva, ampak prijateljev imam tako ali tako kar nekaj. Včasih si želim, da bi bili vsi ti prijatelji več kot prijatelji.

ERIC: Ne vem, če bi se to obneslo.

GUY: Vsaj priložnost, da to sam ugotovim, bi rad.

ERIC: Je ta prijatelj John?

GUY: Ja.

ERIC: Se mi je zdelo. Do njega si čisto drugačen.

GUY: Je tako očitno, kaj?

ERIC: Ne. Samo tak občutek sem imel.

GUY: Prvič sem ga videl v vrsti univerzitetne samopostrežne restavracije. Oblečen je bil v majico za rugby in kavbojke, na nogah pa je imel umazane telovadne copate. Naročil je hrenovke, grah in dvojno porcijo ocvrtega krompirja, čežano iz kosmulj, sladole in liter mleka. Bil je z dvema prijateljema in bili so precej glasni. Ampak vseeno je bilo na njem nekaj čisto posebnega - način, kako je vzel pribor, kako se je nasmehnil blagajničarki... tako sem bil zmešan, da sem na pito dal gorčico. To je bilo vse. Čez nekaj časa pa sva z Danielom postala prijatelja in Daniel mi je rekel, da ga je videl v gejevskem baru. Od veselja sem bil ves histeričen. John je bil povsem neverjeten, razumeš?

Videti je bilo, kot da mu je čisto vseeno. Pet minut prej je igral rugby, pet minut kasneje pa v stranišču podiral bruce. Bil je s podeželja in povrhu še gej, kar ga je večkrat spravilo v težave, ampak vedno se je znal obraniti. Do vsega je imel distanco, nekaj, zaradi česar mu nisi mogel do živenga. (Pavza.) On je edini. Si predstavljaš? Daniel misli, da sem malo trčen in včasih se sprašujem, če sem res zaljubljen, ali si samo domišljam. Ampak po vseh teh letih še vedno čutim isto, kot sem takrat in to je najboljši dokaz, da sem res zaljubljen. Trapasto se sliši, ne? Misliš, da je trapasto?

ERIC: Si mu kdaj povedal?

GUY: Ne.

ERIC: Pa mu moraš! Kaj če te jutri zbije avtobus?

GUY: To pa ni preveč verjetno, ne? Razen če bi ga vozil Benny.

ERIC: Tukaj počakaj. (Odide na vrt.)

GUY: Eric, kaj se pa greš? Eric! (napravi požirek.) O moj bog! (Napravi še en požirek. John vstopi.)

JOHN: Eric je rekel, da bi se rad nekaj

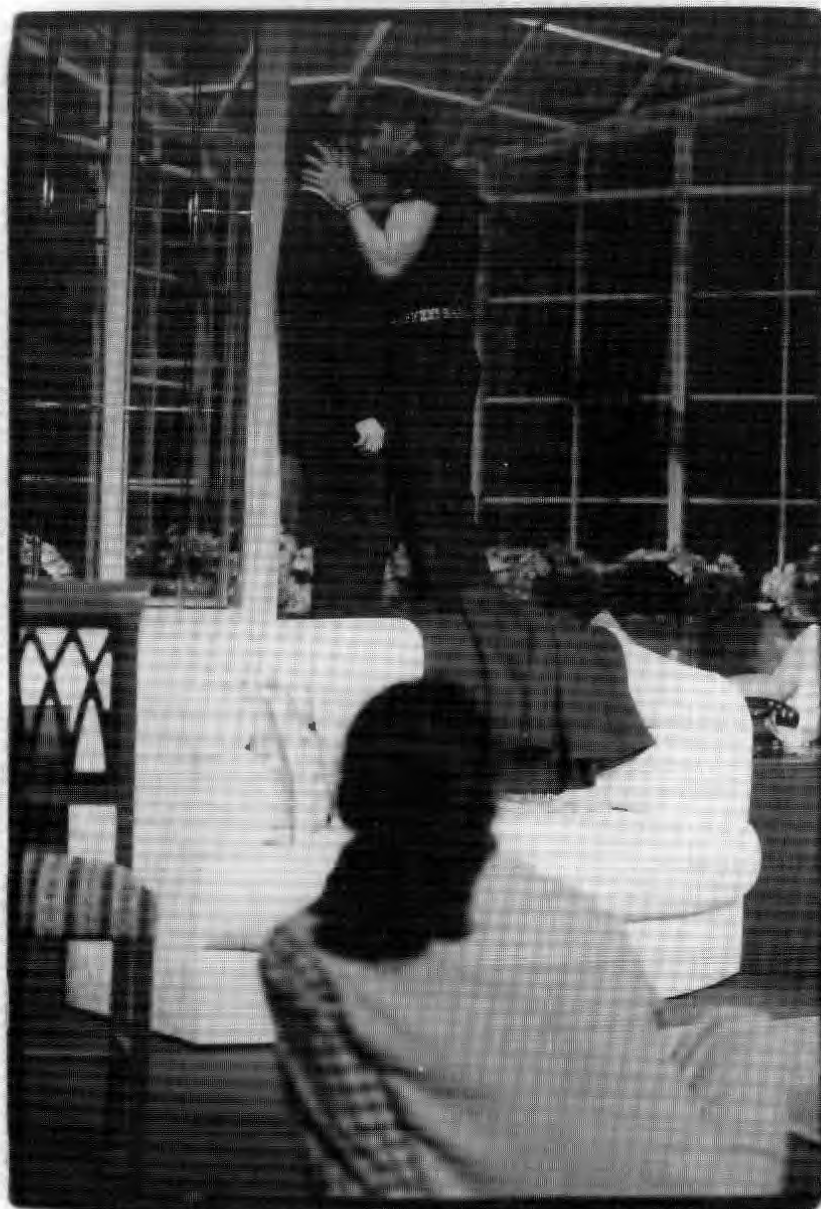

foto: Tone Stojko

pogovoril z mano.

GUY: Ja? Je s tabo vse v redu?

JOHN: Ja, je. (Si prižge cigareto.) Lušten je.

GUY: Ja, ja, res je.

JOHN: Kaj si hotel?

GUY: Nič. Kar tako.

JOHN: Sem do vratu v dreku, a?

GUY: Če si boš kdaj zaželel malo družbe, če bi hotel ostati nekaj časa pri meni, si vedno dobrodošel.

JOHN: Hvala. Nikoli mi ni bilo jasno, kako da te še nihče ni pograbil.

GUY: Res?

JOHN: Ja. Mislim, dober si, prijazen... Nobene pravice ni na tem svetu, kaj? No, enkrat boš gotovo srečal pavega.

Angleški dramatik Kevin Elyot je za to delo (mimogrede, pred kratkim ga je na filmski trak prenesel režiser Roger Michell) prejel kar štiri nagrade za najboljšo komedijo. Pri nas seveda ne more biti izvedena kot komedija v pravem smislu, pa ne zgolj zaradi "moraliziranja" vsebine, ampak zato,

ker je tovrstni izvirnik (prevod je oskrbel Jakob Jaka Kenda) v naš prostor zelo težko prenesti na ustrezen način, saj je ta segment gejevske populacije in sploh mikrosveta znotraj samih sebe jezikovno še dokaj nerazvit, še manj pa uveljavljen. Sleng razpuščenih gejevskih žurk za zaprtimi vrati pa lahko tudi zaradi vulgarizmov v tem primeru povsem prezremo. Seveda pa dejstvo, da se domači avtorji s predstavo resnično niso mogli soočiti kot s čistokrvno komedijo, ostaja (zamujeni) problem. Zahodnjaki se že dolgo zavedajo (*Rent...* na Broadwayu, *Jeffrey...* v Hollywoodu), da je svet farsa in da se solze lahko priključijo samo še skozi smeh.

--- intermezzo ---

Teden dni po premieri v MGL pa je RS3 (7.2.97) premierno predvajal igro "Na sončni strani", ki si jo je avtor Vinko

Möderndorfer zamislil kot en sam in dolg obračun med dvema človekoma, ki teče nezadržno, surovo, napeto, živčno... Misli in konflikti se menjavajo hitro, skoraj brez prehoda. Čustvena stanja prav tako. Nobene krinke ni. Nobene mehkoše. Edine "zareze", premori... so inserti radijske

Mislimo nase in samo nase. Vedno bolj smo sami s sabo in prepadi med nami so vedno globlji...

BERNARDA: (vzročni) Zakaj mi zdaj vse to pripoveduješ! Čisto nič se nisi spremenil! Samo leporečiš in filozofiraš! Kaj pa jaz? Jaz nisem kriva, če si počel svinjarije in imaš zdaj slabo vest! Zadeva je zelo preprosta in enostavna! Prav nobene prispodobe ni. Si ali nisi! Samo to je! Če si, potem bova umrla, če nisi,

foto: Tone Stojko

glasbe in radijskih novic, ki vsake toliko časa zarežejo v dialog. Prav ti radijski "inserti" pa še bolj stopnjujejo neizprosno obračun med možem in ženo, hkrati pa ga tudi (kot element zunanjega sveta) komentirajo in včasih tudi ironizirajo. Psihološka drama govori o človeški (ne)zvestobi in posledicah, ki jih povzroči "rizično" življenje.

ROK: Zelo malo verjetno je, da bi bil tisti tvoj "mladi učitelj smučanja" zares okužen... Toda, kljub vsemu... Verina skrivnostna smrt me je nenadoma razsvetlila s smrtnim strahom... Nenadoma mi je postalo jasno: Okuženi smo! Vsi smo okuženi! Brezobzirni! Hladni! Preračunljivi! Vse, kar nam pride naproti, pohodimo, prestopimo... Koliko let že nisem prebral nobene knjige! Ko smo šli na počitnice, nisem bil z vami... Sedel sem na terasi hotela, pa vendar nisem bil tam. V glavi sem sešteval in odšteval... Tako se je vse nenadoma čudno napletlo... Možnost smrti mi je odprla oči... Zahrbtna in neznana bolezen je nenadoma postala prispodoba. Nenadoma sem razumel. Ležimo na sončni strani in loteva se nas zahrbtna bolezen.

bova pa še malo rinila skazi ta najin skupni pekel.

Igra, ki se dogaja zelo danes, je na anonimnem natečaju, ki ga je razpisal Radio Slovenija, prejela prvo nagrado, kot najboljša igra v konkurenci radijskih iger za odrasle v letu 1996. V studiu RS jo je režiral Grega Tozon, glavni vlogi pa sta odigrala Ivo Ban in Jerca Mrzel.

NOČ S SASHO (in konec)

Ne, zaradi čisto osebnih zadržkov recenzije predstave od mene ne morete pričakovati. Kaj torej? Nemara ravno listo, kar sem od predstave dobil sam. Nič! Torej ravno dovolj za razmišljanje. Začne se že v tistem hipu, ko se po koncu zagrne zavesa. Takrat sem se zavedel; če bi imela predstava eno samo dejanje še, ne bi bilo nikogar več, ki bi se lahko poklonil pred gledalci. Kot se je pred (davnimi) leti v Kmeclovi predstavi "Marjetica ali Smrt dolgo po umiranju" na odru taistega teatra že zgodilo. Zavesa se je odgnila v prazen odrski prostor; ploskali

smo smrti. (Kako ironično, za razliko od te predstave, v kateri so nastopali samo moški, pardon, geji, so v omenjeni nastopale same ženske.) Čeprav je bil tukaj dramatikov rez življenja narejen prej, pa smo vendar tudi tokrat ploskali smrti. Na srečo pa tudi fantastičnim igralcem, vsem po vrsti zavidljivo prepričljivim: Jožef Ropoša je bil od sramežljivosti zavrti in nesrečno zaljubljeni John, Boris Ostan prekipevajoči frivolnež na začetku in popolnoma sesuti obupanec na koncu, Milan Štefe vzvišen in zato vedno spolno nezadovoljni lcpotec, sitno pedantni Bernie in njegov cinični seksaški partner Benny pa sta bila Ivan Jezernik in Boris Kerč. Za konec pa naj bo omenjen še moj omiljeni (kaj bi se pretvarjal?) Gašper Tič, mladi naivnež Eric, ki pa se je kmalu in z lahkoto znašel med vso to "gosposko" družčino. Jasno, venomer med pogrebi in sedminami.

Sicer pa sem prepričan, da predstava ni opravila lekcije iz fasciniranosti umiranja. Škoda, zakaj tudi radost je v grozi tej!

GUSTI LEBEN

multimedijsko obogatil z video posnetki za aidsom obolelih in bolnih, nastali pa so na številnih plesnih "delavnicah preživetja". Hvalnico lepoti življenja lahko zapojejo samo ljudje z roba smrti. Občudovana in spoštovana **Arlene Croce**, baletna kritičarka časopisa *New Yorker*, tega ni mogla razumeti. Telefoni in faksi so kot nori zabrnili po ameriških kulturniških koridor-

foto: Michael Mazzeo

BILL T. JONES IZ DELAVNICE PREZIVETJA

> **Umeščen** med nastope **Lloyda Newsona** in **Nigela Charnocka**, nekdanja ljubimca in soustanovitelja skupine DV8, je Ljubljano osvojil še en enfant terrible sodobnega plesa, **Bill T. Jones**. Na njegovo srečo ni bil tisto, kar smo pričakovali, saj nas je presenetil z mladostnostjo, svežino in dinamičnostjo. Spregovoril je brez sprenevedanja in cinizma, s svojo zrelo ekspresivnostjo pa v plesu ponudil gledalcem iskrena čustva. Črna barva, homoseksualnost in aids so njegova dela zaznamovali v preteklosti. Danes je preprosto drugačen. Če se je mogoče nekoč skrival za abstrakcijo, danes ponuja svoje nežne emocije na odprti dlani pred vami. Toliko koreografij je že za njim kot let, ki jih je preživel. Več kot štirideset. Za vsa priznanja, tudi mednarodna, ki jih je v tem času prejel, bi bila stran premalo. Vendar njegovo izrazito atletsko telo na

prvi pogled ni bilo ustvarjeno za balet. Dokler ni usmeril pogleda v misterij **Marthe Graham**. In ko je na njega vrgel oko še **Arnie Zane**, prav tako velikan sodobnega plesa, je bila njegova usoda zapečatenata. Leta 1973 sta ustanovila *American Dance Asylum*, devet let kasneje pa formirala skupino *Bill T. Jones / Arnie Zane Dance Company*, ki to ime nosi še danes, čeprav je Zane leta 1988 umrl za aidsom. Po sedemnajstih letih vsiljeno tragično slovo ni omajalo Jonesove vere v poslanstvo prave umetnosti, tam nekje na meji med religijo in magijo. Njegovi projekti so naleteli na različne, dostikrat prav škandalozne odmeve. V predstavi *Last Supper at Tom's Cabin / The Promised Land* se je spopadel s družbenimi, političnimi in duhovnimi problemi, ki jih pogojuje črna barva kože. Na najbolj ostra kritiška peresa pa je naletel s predstavo *Still / Here*, ki jo je

jih. Pričela se je še ena intelektualna vojna za in proti, podobna tisti obsceni debati o obscenosti fotografij, ki jih je posnel **Robert Maplethorpe**.

Zanimalo me je, kako se te nesporno, a ne namerno provokativne predstave Bill spominja danes: "Nekateri so se na predstavo *Still / Here* zelo burno odzvali. Neka ženska je v *New Yorkerju* napisala članek, v katerem je odklanjala, da bi to delo sploh videla. Ni hotela na predstavo, ker je čutila, da se bo tam razkrilo resnično življenje, ki po njenem mnenju ne more biti del umetnosti, saj naj bi avtor želel, da občinstvo občuti sočutje in sožalje z njim. Že vnaprej je z odklonila, da bi si predstavo splah ogledala. Problem seveda ni v tem, da predstave ni videla, ampak v tem, da ni bilo res, kar si je o bolnih ljudeh mislila. Veliko kritikov pa je delo ocenjevalo z estetskimi komponentami in ideje predstave ni bojkotiralo. Razen že omenjene, ki je nekatere vspodbudila, da si predstave niso ogledali. Bila je namreč zelo slavna kritičarka in o predstavi, ki je ni videla, je napisala kar dvanajst strani. Zato ker je v Ameriki klima, ki postaja vse bolj konservativna, se je zaradi tega dogodka dvignilo veliko prahu. Drugi kritiki, ki so predstavo ocenjevali na podlagi estetskih stališč, so imeli o njej zelo dobra in naklonjena mnenja. Tudi na televiziji so jo predstavili kot zelo uspešno delo. Je pa vspodbudila zelo veliko diskusijo med kritiko in občinstvom. V Ameriki je namreč veliko

različnih skupin, ki hočejo priti na plano s svojimi dejavnostmi, pa naj bodo to nadlegovane ali posiljene ženske, črnici, homoseksualci, emigranti... Mnogi pravijo, da to ni umetnost, ampak socialno delo. Ta znamenita kritičarka je torej naredila mejo, to je tisto, kar jaz mislim, da je umetnost, je rekla, vse ostalo pa je socialno delo. Tako je postala pomočnica tistim, ki so se čutili

Billov sedanji ljubimec Bjorn Amelan, sicer vodja projektov v skupini, ni bil navdušen nad pogrevanjem nečesa, kar je bilo. Omenil je le, da se mu zdijo vse stvari, ki jih je Bill poudaril, pomembne za tiste, ki se soočajo z boleznijo, in dodal: "Pomembne pa so tudi za vse tiste, katerih bolezen ni del življenja. Soočenje s smrtjo tistih, ki so trenutno bolni, ni nič drugega, kot soočanje vseh nas, ki bomo tudi enkrat umrli. To je naša skupna usoda."

Bjorn bi raje govoril o plesu, ki smo ga tisti večer šele pričakovali, a si presenečenja nisem hotel vzeti. Billa sem povprašal o Evripidovih *Bakhantkah*, ki jih ima v mislih kot nov projekt. Ves se je razživel: "Jo, res je, gledališko glasbeno verzijo *Bakhantk* pripravljam, naslovil pa sem jo *Odpravili smo se zgodaj in vidljivost je bila slaba. Pri-poveduje o potovanju moje generacije, o potovanju do konca 20. stoletja, ki se mu z vso duhovno utrujenostjo približujemo. Kdor pozna zgodbo Bakhantk, ta ve, da je njihov bog zelo atraktiven, mlad lepotec. Kaznuje ljudi, ki vanj ne verjamejo in si tako ne zaslužijo, kar jim je dal. Mogoče je preveč krut. Z vodo in ognjem pobija nedolžne ljudi. Mogoče je to bog, ki je v HIV virusu, ker ubija ljudi, ki si želijo živeti. Evripidov bog je absolutno lep in zapeljiv in je nad našimi moralnimi sodbami. Ta je bog zemlje in vode, vina in krvi, mleka in sperme. Krut je in lep hkrati. To je resnica življenja. To je tisto, zaradi česar mislim, da mora biti umetnost hkrati lepa in strašna."*

Bill T. Jones bo radosti in tragediji ponudil roko in ju popeljal skupaj po isti poti. Praznik bo spremenil v pogreb in pogreb v praznik. Do takrat pa bo odgovarjal še za umetniško podobo operne hiše v Lyonu, kjer je letos postal hišni koreograf. Z njegovo novo koreografijo bo obogaten tudi venezuelski piesalec Jose Navas, ki je lansko leto gostoval na našem *Exodosu*. Proste večere bo preživljal v dvoje in medtem, ko bo Bjorn pripravljat večerjo, bo brskal po knjigah Roberta Calassa in poslušal Mozarta. Ko bosta prižgala sveče, pa bodo toplino njunega doma napolnili glasovi Dinah Washington ali Sarah Vaughan. Od nekdanjega minimalistično zastavljenega plesa, ki je pod vplivom tragičnih doživetij in življenjskih izkušenj postajal vse bolj militanten, saj je izraženo senzualnost vse pogosteje spreminjal v divji bes, se je zdaj znova znašel na umirjenem začetku, hkrati pa tudi na vrhu ustvarjalnih moči.

Se je res umiril? "Samo v umetniškem smislu," se zasmije Bill T. Jones.

GUSTI LEBEN

obvezne zavzeti svoje stališče o tem. Kot primer je uporabila evropske romantične skladatelje. Predvsem Schuberta, o katerem je rekla, da je bil preveč zaposlen s pisanjem glasbe, da bi se lahko pritoževal še nad umiranjem. Obdobje, v katerem živimo, je šibko, z zanjo napačnimi vrednotami, zato pa jih v svojih kritikah kar vse po vrsti zavrta."

Arlene Croce je ugotovila, da Jonesovi nastopajoči nimajo nobenih možnosti. Samo bolni so lahko. Z njimi naj bi prekorčil mejo med realnostjo in teatrom ter ustoličil "victim art". Jones ji ugovarja in pravi, da so se gledalci dobro zavedali, da gledajo ples in ne mogoče dokumentarec: "Predstava *Still / Here* me je izčrpala. Uspela je v vseh pogledih. Bilo je res lepo delo. Ljudi je napeljala k razmišljanju in občutenju. Ko pa je bila končana, sem se spraševal, kaj bom počel sedaj. Ali bom naredil *Still / Here* 2? Ne, v *Still / Here* sem namučil nekaj survajverjev, da pa bi lahko sam preživel z gotovostjo in strahom, sem se moral nasloniti na realizem in biti pripravljen na spremembe. Živeti moraš v tem trenutku in ceniti majhne stvari. Ko je bilo delo končano, sem si rekel, Bill, še vedno si živ, nisi mrtev, kaj torej lahko narediš zdaj. Naredi tisto, kar želiš. Ljubim ples, ljubim gib, ljubim glasbo. To je tisto, kar počnem z vsem srcem. Vse drugo bi bilo laž. Vesel sem, da sem živ in se vsakemu gibu lahko predam s polno intenziteto. Ta je tudi del plesnih enot, predstavljenih v *Ljubljani*."

> Ko je DV8 - *Physical Theatre*

letos februarja drugič gostoval pri nas, nam je Lloyd Newson s svojim novim *Bound To Please* projektom zameglil oči. Ne samo s plesom, tudi z jezikom je oznanjal, da sodobnemu plesu obrača hrbet. Ker je ob koncu tisočletja že vse pokazal, se ispraznil in postal čisti nesmisel. Gledalce je ves čas svaril, naj ne nasedajo zabavi, kajti za ples, ki skuša ugajati, je namen že vnaprej izgubljen. Ne, ni se zabrisala meja med plesom in gledalcem, saj je bila vedno le en sam prepad, ki mu ni konca. In da se ne boste še kdaj naslajali ob lepoti plešoćih teles, ker so to le zelo varljive podobe, saj konkretna telesa prinašalcev teh slik v resnici sploh niso tako lepa, mlada, v glavnem homoseksualna... kot jih imamo možnost občudovati pred seboj, ampak so le plod naše fantazije. V resnici so to stara in grda, naše pozornosti nevredna telesa, njihov gib pa se izgublja nekje na poti med koreografovimi željami in gledalčevimi pričakovanji. V takšno razmišljanje ga je očitno privedla slepa ulica lastne ustvarjalnosti. Če bo le našel izhod iz nje, bi bilo mnogo boljše, ko bi še naprej govoril le s plesom, katerega besede so gibi, razlage pa prepustil kritičnim teoretikom, še boljše, gledalčevim občutkom. V svoji pretirani zagledanosti vase je najbrž že pozabil, komu predstave sploh namenja. Ko si bo publika zaželela, da bi pred njimi v vsej svoji lepoti ponovno ozivel Vaclav

DV8: BOUND TO PLEASE

foto: Thomas Gray

Nižinski, bo zanj že prepozno. Kajti ni ples, da bi mu kopal jamo, lahko pa ples postane grobar.

DEREK JARMAN

filmski režiser, slikar in pisatelj. S strani *Sisters of Perpetual Indulgence*, nekakšnega združenja gejevskih nun, proglašen za svetnika. Leta 1994 je umrl za aidsom. 22. decembra 1986 je izvedel, da je HIV pozitiven. "Življenje je postalo en sam problem. Resitev sem poiskal tako, da sem svoj telesni jaz zapri v neko školjko. Gledal sem, kako življenje teče mimo mene, kako se ljudje ljubijo, medtem ko sam nisem bil več del tega življenja. Živel sem v neki drugi deželi, v nikogaršnji deželi. To so bila težka leta."

V avtobiografski knjigi *At Your Own Risk*, ki se bere kot Oporoka svetnika, Derek Jarman razglablja o svojih filmih, vodi nas v zelo osebne poglede svojega miselnega sveta in doživljanja, hkrati pa odslikava družbeno moralno podobo človeštva zadnjega petdesetletja.

Kot "posledica" povsem vsakdanjih zakoncev sem prisel na svet 31. januarja 1942, ob pol osmih zjutraj, v kraju Northwood, Middlesex. Prvih 25 let življenja sem preživel kot kriminalc, drugih 25 let pa kot državljani drugega razreda, za katerega enakost in človekove pravice niso veljale. Otroka nisem smel posvojiti, če bi pa sam imel svojega otroka, bi mi odvzeli skrbništvo nad njim. Polnoletnost pri enaindvajsetih pomeni: brez pravice dedovanja, nobene pravice zblizanja z ljubljnim človekom, nobene pravice do neznosti na javnem mestu, nobene pravice do nebremenjene in sproščujoče vzgoje, nobenega zakonskega priznavanja moje zveze, nobene pravice do poroke. Vse te prejemitve so neopazno posegle v mojo svobodo in me oropale življenja. Ker pa si ne znamo predstavljati, da bi vse skupaj lahko bilo tudi drugače, se voz ali manj sprjaznimo s takšnim življenjem. V starem Rimu bi se lahko oženil z moškim, toda tako kot vsi naši ideali, ki so poniknili kot strahovi lastnih senc, je tudi ljubezen v poznejšem času bila dovoljena le v zakonit. Ker se

tako nismo smeli poročati, se tudi zaljubljeni nismo mogli in ker se nismo mogli zaljubljeni, tudi ljubljani nismo bili. Greh prebivalcev Sodome je bil v njihovem pomanjkljivem gostoljubju - odrekli so ga božjim angelom in zato bili kaznovani. Mit o seksualni razbrdanosti je pravzaprav - mit. Pomanjkljivo gostoljubje, ki ga doživljamo v tej družbi, povzroča resnično Sodomo človeštva. Heteroseksualni svet, ki sam na ruševinah romantične ljubezni pleše svoj monogamni ples, se čudi, ko se konfrontira z našim pluralizmom. Mi smo Angeli, ki plešemo na šivankini konici. Knjiga, ki jo pišem, gotovo ne bo na policah nobene šolske knjižnice. Mladim bodo dejali, da ni "normalna". Starejša generacija kot steber družbe, raje gleda, kako mladi umirajo, kot pa da bi jim privoščila srečo. Sicer pa kako lahko mladi odprto in brez zadržkov govorijo o svoji seksualnosti, ko pa se polnoletnost prične šele z 21-imi ali 18-imi leti? Številni zelo mladi in prestrašeni fantje, okuženi z aidsom, so mi zaupali svoje težave, ker niso imeli nikogar, s komer bi se lahko pogovorili. Ne družba ne družina jih nista razumeli. Vsi oni in jaz smo se morali pod grozečo temino oblakov in cenzure bojevati za golo življenje. Nihče ni bil pripravljen deliti z nami naše nesreče, nam izkazati razumevanje. Razumevanja ni na receptu za zdravila, vendar je za nas prav tako pomembno kot infuzija v bolnici. Dojemite vendar, da je SEKSUALNOST tako neskončna kot morje. Dojemite že, da vaša MORALA ni zakon. Dojemite, da smo mi in vi IDENTIČNI. Dojemite že, da šteje samo naša ODLOČITEV, ker se odločamo za varen, varnejši ali nevaren seks, in da vi nimate nobene pravice do NAŠEGA seksualnega življenja. Seksualna razmerja, pa naj bodo takšna ali drugačna, so v Buckinghamski palači čisto v redu in luštna, vendar v parku nasproti so že svinjarija. Na kliniki za kožne bolezni mi je nekoč neki bolničar pofafal kurca in dejal: "Zdaj si bom dal injekcijo, toda splačalo se je." V *Guardianu* je bila objavljena moja fotografija, na kateri poljubljam moškega, pod njo pa je pisalo: "Poljub mrtveca?" Če me že tako ugleden časopis vidi takega, kaj lahko šele pričakujem od rumenega tiska? Recimo: Jaz ga poljubim. On reče: "Naj ti ga pofafam - tvoj kurac je kurac mrtveca." "Jaz bi te raje pofukal." "Prav." FUK MRTVECA - kakšna senzacija za rumeni tisk. Leta 1836 je bila ukinjena smrtna kazen za med-moški analni odnos, sledila ji je dosmrtna ječa. Leta 1885 je bila z znanim amandmajem La Bouchere kriminalizirana vsa homoseksualna dejavnost, tako javna kot zasebna, kar je pripeljalo do številnih sodnih procesov. Eden najbolj znanih in razvpitih iz tistega časa je bil proces proti Oscarju Wildu. Šele leta 1967 so ta zakon ukinili. Verbalna gonja in fizično nasilje nad homoseksualci sta v Angliji institucionalizirana v vseh porah življenja.

Preteklost se v zgodovino vedno povezuje z nekim mitom. Za mojo generacijo je ta mit bila vojna. Starejša generacija nam je pripovedovala, kako je bilo za časa vojne, kako je bilo s tedanjimi seksualnimi izkušnjami. Bil je čas pomanjkanja. Vojaki in mornarji so bili pripravljani za nekaj desetakov preživeti noč s komerkoli. Nešteto je zgodb o mornarjih in oficirjih. Slednji so imeli svoje pube, v katere si prišel le, če si bil premožen in srednjih let. Mnogo let pozneje sem v Rimu spoznal moža, ki je z bližnjo kasarno sklenil nekakšen aranžman in vsake toliko časa je od tam naročil 4 - 5 rekrutov. Katerega si boš izbral, Derek? Ostal sem odprtih ust. Italija je pač

preprosto takšna. Na Ischii se mi je skupina rekrutov prepustila z žrebom. Mlad deček, ki sem ga dobil na "loteriji", mi je pozneje pripovedoval, da bo kmalu šel domov, kjer ga čaka nevesta. Celo v osemdesetih letih so znani številni škandali iz oficirskih krogov. Zgodb o dečkih, imenovanih *bum boys*, ki so bili kot *call boy* posredovani privilegiranim slojem družbe, torej homoseksualcem, ki niso bili nikjer vidni, je nič koliko. Znana žrtev škandala iz tega časa je Harold Macmillan. Med vojsko in callboyji je bila vselej povezava. Churchill je dejal: "V mornarici imajo rum, upori in homoseksualnost tradicijo." Vojska je bila vedno 'topla', vsaj najvišji v njej. Aleksander Veliki, Julij Cezar, Richard Levjesrčni, Friderik Veliki, Gordon, Kitchener, Tunizijski Earl, Lord Alexander itd.

Nekega poletja sem pri 23-ih preživel dopust na Rhodosu v Grčiji. Sedel sem na pomolu in opazoval okolico. Mlad oficir v bleščeči belini in v spremstvu mornarja se je ustavil ob meni, me vprašal od kod sem in če bi želel poslušati pravo grško glasbo. Povabila sta me v stanovanje in spustila ploščo z glasbo buzuki. Medtem ko naju je mornar stregel, je odplesal tudi striptiz, potem pa diskretno postavil špansko steno. Pofukal sem oficirja, ki je hotel vedeti, ali imajo vsi angleški frajerji takšne kurce. Nato smo skupaj odšli v bar, kjer so mornarji objeti plesali med seboj ter pogledovali po meni. Vso noč bi najraje preživel z njimi, toda moral sem se vrniti v YMCA. Med evropskimi deželami je Anglija najbolj nazadnjaška glede homoseksualnosti. Ironija je v tem, ker je Isaac Newton, ustanovitelj moderne fizike, bil homoseksualec in kot tak svoje jabolko delil s kakšnim dečkom. Anglijo je povozil čas, preostali svet pa jo je že zdavnaj prehitel. Byron je, potem ko je 14 let preživel v tej deželi, zgubil zaupanje v njeno demokracijo in jo zapustil.

Ko smo se leta 1946 z družino preselili v Italijo, se je moj dom čez noč spremenil. Davide, fant iz soseščine, je veliko časa posvečal prav meni. Jezul me je s svojim motorjem, s čolnom po jezeru, me nosil štuporamo v hribe... Davide je bil moja prva velika ljubezen, hkrati pa moja velika skrivnost. Oh, ko bi taka idila lahko trajala v neskončnost. Prve seksualne izkušnje so že same po sebi nekaj naključnega. Freddy mi je pripovedoval, kako je hodil v šolo mimo moškega stranišča skozi neki park. Nekega dne ga ustavi policist: "Kaj pa ti počneš tu, fant?" Postal je rdeč v obraz in se mrmrajoče opravičeval. Policaj mu je vzel šolsko torbo in mu dejal, naj ga naslednji dan po šoli počaka na postajališču, nakar mu bo torbo vrnil. Naslednji dan je Freddy ves trepetajoč prišel, policaj pa ga je v civilu čakal v avtu. "Vstopi." Odpeljal ga je domov, ga pofukal in mu vrnil torbo. Mnogo let pozneje, ko mi je Freddy pripovedoval to zgodbo, je dejal, da je bil ta dogodek nekaj najbolj razburjivega v življenju.

Življenje v internatu v petdesetih letih: "Sem gojenec, 23 cm, jutri ob štirih se dobiva tukaj." Življenje učencev v svetu za obzidjem, ki ga je zgradila hetero družba. V "zaporu". Na ta način bi nas radi "omehčali". Ni drog, ni kraje, ni fuka, zapor je sanjski svet hetero družbe, puščava njenih lastnih zablod. "Heteroseksualnost ni normalna, je le zelo razširjena." Grafiti so kracasti poskusi lastnega seksualnega samoosvobajanja. Na zidovju stranišča so žalostni ostanki izgubljene, nekoč velike ljubezni. Orožje v tem sistemu so zvonovi. Vseh vrst jih je, za šolske ure, inšpekcije, za čevlje, hlače, ovratnike, lase... za telovadbo,

za tek, za hojo na mestu, za šolanje karakterja, za službovanje starejšim gojencem... Lahko takšno vzgojo imenujemo "normalno"? Za vse to so morali naši starši celo plačevati. Pri svojih devetih letih sem se popolnoma zavedal svoje seksualne usmerjenosti. To kaže na nesmisel polnoletnosti pri 21-ih ali 18-ih letih, hkrati pa na zablod govorenja o zapeljevanju ali pervertiranju mladoletnikov. Povsem naravno se mi je zdelo, da sem poskusil pofukati svojega posteljnega sosedo, nakar se je nad mano utrgalo nebo; zasačila naju je direktorjeva žena in naju razdvojila kot dva psa. Od tega trenutka dalje sem vse otroštvo in mladost hrepenel po moškem, ki bi prišel pome in me rešil pred "dušebrižnim nasiljem" družbe. Mojemu šolskemu prijatelju Robinu se je zgodilo nekaj podobnega, na svoj 15. rojstni dan je doživel divjo afero. Jan mi je pripovedoval, da je rekel svoji mami, da je homo, ko mu je bilo 5 let. Jimmy pa je povedal Michaelu, kako se je kot dvanajstleten potikal po avtobusni postaji v upanju, da mu ga bo kak tip "zašibal".

Ne spominjam se, da bi kadarkoli v angleškem časopisu izšel članek, ki me ne bi prikazal v seksualno negativni luči. Samo nekaj primerov časopisnega pisanja iz petdesetih let: Ti perverznejši so grožnja naši mladini, To je greh proti bogu in človeštvu, Edino zdravilo proti njim so stroge kazni, kombinirane z zdravljenjem, V nebo vpijoče je, koliko mladih ima zaradi teh perverznih hudictev trajne posledice, Ti pervertiti so pošastne biološke zgube... Takšno permanentno žigosanje homoseksualcev je privedlo do številnih travm in tragičnih dogodkov. Zgolj en primer. Lesley Smith, 22-letni gasilec, in njegov štiri leta starejši ljubljani prijatelj Robert. Robert je priskrbel orožje, ustrelil sebe in prijatelja. V prvih letih petdesetih je bila sprožena prava gonja proti homoseksualcem, podprta zlasti z McCarthyjem. Prišlo je do številnih sodnih procesov. Eden bolj tragičnih je bil Alan Turing, matematik, ki je odkril skrivno kodo nacistov ter tako dal velik prispevek k zmagi v drugi svetovni vojni. Prisilili so ga v "zdravljenje", ki bi ga naredilo impotentnega, dobil je prsi ter pri 41-ih naredil samomor. Štirideset let pozneje se še vedno bojujemo za isto stvar. Že petdeset let živim v tej deželi kot neenakopraven član družbe, obkrožen s sovraštvom. Po ljubezenskih poteh se lahko sprehajajo le heteroseksualci. Hetiči sekajo drevesa in okrasno grmičevje, da bi razbili naš kruzinko. Po parkih in ulicah lovijo naše prijatelje in jih zapirajo. Pred davnimi leti, ko sem se po premieri svojega filma *Sebastiane* vračal domov, sem padel v naročje bandi, ki je bila na lovu na pedre. Spletu srečnih okoliščin gre zahvala, da sem se rešil. Če heteroseksualec ne bo uspelo, da bi iztrebili "nas", bodo to gotovo storili z naravo. Gre za to, da si povrnemo našo seksualnost, ki nam jo oni stalno dezinficirajo in jo poskušajo tkati v svojo malomeščansko moralo. Kdaj bodo vsi ti "skrbniki" dojeli, da smo s polno odgovornostjo zmorni sprejemati odločitve o svoji seksualnosti. Vsak sprejema svoje odločitve sam in nihče drug v njegovem imenu. Vsak je odgovoren le pred svojo vestjo. Zakaj bi bila neka ODLOČITEV, ki je bila storjena zgolj zaradi njega samega, slabša od tiste odločitve, ko te vpokličejo v vojno umirati za neko ideologijo? "Lov na čarovnice" in "mzlo zaširanje" sta le dva od številnih primerov nenehne gonje proti homoseksualcem. Nas seks bi radi izključili kot centralno kurjavo. Za vsakim grmom prezijo le na to, kako se bodo

vrgli na gola moška telesa, jih odvlekli v svoja posvečena zaklonišča ter nad njimi v imenu zakona in reda izvajali svoje perverzности.

V petdesetih letih ni bilo nobene seksualne izobrazbe, pa še danes je tako. Občasno se je v šoli prikazal kak ostareli zdravnik in s svojim projektorjem spominjal na Čarovnika iz Oza. Pri 13-tih letih so bile moje seksualne fantazije na desmetrski dolžini spricanja sperme. Še tisto malo, kar je prišlo v šolo, je bilo hetero usmerjeno, kdor ima pa probleme, naj se obrne na dr. Mathewsa. Nekega fanta so vrgli iz šole, ker je svojemu šolskemu prijatelju napisal ljubezensko pismo. Prav tako se doma ni nikoli govorilo o seksu. Starši so mi nekoč podtaknili nekakšen seksualni priručnik z ogabnimi fotkami. Takoj sem ga zažgal. Kako starši seksualno vzgajajo svoje otroke, se je pokazalo v intervjujih ob aids infekcijah. "Ah, veste, moja hčerka ima šele 13 let." Toda pri 13-tih letih je že večina spolno aktivnih. Starostna meja bi se morala spustiti na 14 let, ali pa bi jo morali sploh ukiniti, probleme pa reševati čisto individualno. Mnogo fantov laže o svojih letih, saj bi bilo sicer prenevarno spati z moškimi. To potrjuje pismo šestnajstletnika, ki pravi: "Pojem otroštva je problematičen. Seksualno živim že od 12. leta, toda kot otrok sem brezpraven. S 13 leti sem na veliko zapeleval fante v svoji šoli."

Zakaj toliko govorim o seksu? Zato, ker o njem noče nihče govoriti. Vsi se sprenevedajo. Toda govoriti o seksu je **POTREBNO**, kajti le tako se človek lahko definira v okolju in življenju, ki ga živi. Prav zato sem tudi posnel *Sebastiana*. Mladim fantom sem želel sporočiti, da obstaja še ena opcija življenja, tistega življenja, pred katerim si družba in starši zatiskajo oči. Z mnogimi mladimi fanti sem se pogovarjal o njihovih seksualnih izkušnjah. Eno je gotovo. Vsi tisti, ki so imeli pri 14-ih ali 15-ih letih to srečo, da so doživeli izkušnjo s starejšim moškim, so imeli pozneje neproblematično seksualno življenje. Če se ozremo k starogrški tradiciji, so tako moški kot ženske svoj spol uvajali v spolno življenje in jim tako pomagali odkrivati pot v odraslost. Povsem prepričan sem, da taki odnosi ne morejo spremeniti "naravnega nagnjenja", ki nam ga podari narava. Edino, kar lahko koga uniči, je neprestana grožnja v imenu morale, ki spodkopava temelje človekove svobode. Ko sem bil še mlad, je bilo težko živeti kar v en dan, biti brez preteklosti, zato sem prišel z avtobiografskimi zapisi. Intervjuji v *Gay Sunshinu*, kjer so moški pripovedovali o svojem seksualnem življenju, so bili v sedemdesetih neznanosko pomembni. Imelo me je, da bi vse, kar sem zabeležil o sebi, poslal tja. Prijatelj Nicho-

las mi je leta 1982 svetoval, naj pišem. Do tega trenutka homoseksualnih avtobiografij skorajda ni bilo, razen kakih zapiskov v časopisu. To praznino bi bilo potrebno zapolniti, sem si dejal. Želel sem odkriti sebe, najti svoj jaz, v knjigi, ki jo bom napisal in nato prebiral. Svoj JAZ sem v svoje filme prinesel s teksti. Naša cenzura je pošastna. Saj smo v večnem pošastnem strahu, da bi sebe razkrili. Tega ne želimo. To stoletje se izteka z besedo "gay". Nikoli je nisem maral. Vedno sem imel občutek, da zavaja z nekim lažnim optimizmom. Vsi ti izrazi, gay, queer, homoseksualec, so omejeni. Najraje bi, da bi kar izginili. Morali bi se odločiti za pojem, pa tudi kje in kako ga bomo uporabljali. Kako bi bilo recimo s "same sex relationship"? Vsi moški so v bistvu homoseksualci, vendar nekateri pozneje postanejo heteroseksualni, kar je v bistvu tragikomično, ker moški s tem zapade v seksualno defenzivo, kar pa je enako idealu rase čistosti. Po Kinseyu je imelo vsaj 50% moških v življenju kako homoseksualno izkušnjo in to predvsem v mladosti. To nikakor ne drži več, kajti vse več moških spoznava "pravo resnico" o sebi šele v letih, ko že imajo otroke in so poročeni. Da bi kompenzirali ta življenjski manjko, se združujejo v izključno moška združenja. Je to tista prava moškost? So to mišice? V *Dancing Ledgu* velja pravilo, da dokler nisi pofukan in pri tem ne uživaš, ne moreš govoriti o moškosti. Spolnost je lahko tudi neke vrste ujetništvo. Pri številnih heteroseksualcih, ki jih srečujem, spoznavam, da so ljubezen doživeli le na pol. Čeprav sem sam že zelo zgodaj vedel, "kam sodim", sem bil tedaj izoliran, nikogar nisem imel, ki bi me podprl. Eden mojih šolskih prijateljev je imel srečo, da se je zapletel v večletno zvezo z nekim učiteljem. Danes je poročen in oče štirih otrok. Hetero svet mi je nasilno ukradel najlepša leta. Zapiral me je v internate in to, da se tam dogajajo "vesele stvari", je le mit, resnica je precej drugačna. Če se zavedaš sebe, je veliko težje, strah te je, težje se odločiš za poseg v svoje seksualno jedro; pri drugih fantih je lažje, to počnejo bolj sproščeno, brez občutka slabe vesti ali krivde. Ves čas sem bil brezumno zaljubljen. Zatekel sem se k slikarstvu in v njem iskal tolažbo. Postal sem uspešen slikar in prejel številne nagrade. Drugi so mi bili nevoščljivi. Psihološki pritiski in nasilno usmerjanje v heteroseksualnost so me naredili takega kot sem. Takšne in podobne peklenske težave, ki smo jih tedaj imeli, se zdijo danes smešne in nerazumljive. To je bila vsekakor tiranija, ki v drugačni obliki traja še danes. O teh rečeh govoriti s starši je bila utopija, oče pa je sploh bil strah in trepet družine. Tolažbe v veri nisem mogel iskati, ker so bili starši ateisti. Pozneje, ko sem študiral, sem predelal tudi zgodovino cerkve. Hotel sem dognati, zakaj se cerkev izmika življenju. Iz istega razloga je Pasolini posnel *Prvi evangelij* že generaciji pred mano. On se je soočal s še večjo represijo. Prav iz tega boja izhajajo njegova dela.

Leta 1984 je bilo v neki anketi med homoseksualnimi mladoletniki v Londonu ugotovljeno: 38% se jih počuti osamljene, 32% je izpostavljenih verbalnim napadom, 19% pa jih je bilo fizično napadenih. Kot otrok sem sodil v vse tri kategorije. Ali je potem sploh čudno, da 30% vseh samomorov odpade na to skupino? Kot 18-letnik sem dočkal šestdeseta leta. King's College v Londonu. Poleg tega,

da ni bilo nikjer organiziranega homoseksualnega življenja, torej nobene opore, se je po mojih žilah pretakal strah, strah, da bi pogledal kogarkoli in se mu približal. Težko se je bilo znajti v takem represivnem svetu, kakor da bi v megli iskali pravo pot. Čeprav je življenje postalo bolj sproščeno, so bile naše aktivnosti še naprej ilegalne. Tako je bilo vse do konca desetletja. Še danes se spominjam, kakšna so bila tedaj moja srečanja z moškimi. To so bila navadno srečanja v enosobnih stanovanjih, nabita s frustracijami. Šele ob koncu šestdesetih, ko so Američani s svojim "Hi, let's fuck!" prišli konkretno k stvari, so se razmere izboljšale. Ko sem leta 1964 pričel študirati umetnost, je bilo moje življenje en sam kaos. Pri 21-tih sem moral obračunati s preteklim obdobjem, če sem hotel še kaj potegniti iz svojega življenja. Tako kot večina sem se moral razbremeniti enaindvajsetletne psihofizične torture heteroseksualnega sveta. Svet se je začel počasi prebujati iz dolgega spanja in bili smo prva generacija, na katero je posijal žarek upanja. Z nekdajnimi in novimi prijatelji sem se počasi razbremenjeval psihološkega balasta, ki mi ga je dolga leta nalagala heteroseksualna družba. Pripravili so me do tega, da sem si na glas priznal to, česar sem se zavedal že od devetega leta. Ob neki priložnosti, na neki zabavi, kjer sem moral prenočiti, je nenadoma smuknil k meni v posteljo neki Kanadčan mojih let. Zgodilo se je vse tako hitro, da so vse moje zavore popustile. Vse dotlej sem homoseksualnost povezoval zgolj s starejšimi moškimi, nikoli pa z mladeniči mojih let. Ko sem se zjutraj prebudil, ga ni bilo več, pa tudi naslednje dni ne. To me je privedlo do tega, da sem izgubil razodnost in moji prijatelji so bili prisiljeni, da mi ga privedejo nazaj.

Kako je bilo s homoseksualnostjo v zgodovini? Z medvrstičnim branjem raznih avtorjev sem poskušal razbrati prostor zase, za svojo eksistenco. Je zahodna civilizacija topla?

Renesansa je to zagotovo. Medici, Michelangelo, Botticelli, Caravaggio, Shakespeare, Marlowe, Bacon... Če odmislimo Čajkovskega in njegovo afero z mladim plemičem, za katero je našel rešitev v samomoru, je bilo v glasbenem svetu manj "topline", razen v Angliji, ki je bila vselej "topla". Pisatelji kot Whitman, Wilde, Gide, Proust, James... Po prvem letu študija sem zbral še nekaj duš, ki so mi pomagale pri razsvetljevanju. V šestdesetih je bilo kar nekaj pomembnih umetnikov, ki so prispevali v zakladnico homoseksualne kulture. Kaj je to pomenilo za nas, ki smo se počasi osvobajali spon? Priključili smo se undergroundu. To je bilo nekaj prepovedanega. Pozneje v osemdesetih se je informativna podlaga drastično povečala. Tako sta recimo Jimmy Sommerville in Andy Bell vsposbudila kakega mladeniča, ki se še ni ozavestil, pojavili so se številni romani gejevskih založb... Seveda pri tem tudi stare moralne dogme budno ostajajo na preži, kar se s pojavom aidsa še podkrepi.

Leta 1964 me je pot zanesla v Ameriko. Manhattan je bil tedaj še pravo pristanišče. To je bil resnični *Querelle*. Ladje, mornarji, tovornjaki. Vse je bilo tako pretresljivo in razburljivo. Zdaj se je vse spremenilo. Kje lahko človek še doživi tako ozračje? Nekega dne, ko sem se peljal s taksijem, je z menoj sedel neki duhovnik, katerega naslov mi je dal prijatelj. Med vožnjo mi je segel v hlače. To se mi je zgodilo prvič in iztirilo me je. V njegovem misijonu, kjer sem tisti večer prespal, so me poskušali hkrati pofukati kar trije duhovniki, vendar se nisem pustil, ker nisem imel tovrstnih izkušenj. Njihova sperma je špricala po meni z vseh strani. Tako sem spoznal New York. Čez nekaj časa sem se preselil v San Francisco. Ko sem štopal proti jugu, me je pobral neki motorist in me odpeljal v Monterey na rock koncert, kjer je pela Joan Baez. Med publiko je bil tudi Bob Dylan. To so bila zame velika doživetja. Vrnil sem se v New York, kjer sem se znašel na neki gejevski zabavi, na kateri sem z nekim črncem prvič v življenju doživel pravi in popolni seks. V Anglijo sem se vrnil kot pravi homoseksualec. Sledila so leta "učjenja". Razstave, zabave, noči, spanja v številnih posteljah... Nočno in družabno življenje je potekalo v številnih pubih in klubih. *Gigolo* je bil priljubljen klub s plesiščem, vendar se med plesom ni bilo dovoljeno dotikati. Možakar na vratih je skrbno pazil na moralno in če je kaj zaslutil, je takoj zavpil: "Hej, fantje, saj poznate pravila!" V ozadju pa je bil prostor, kjer so imeli fantje odpete hlače in tam je lastnik zatisnil oko. Toda racije so bile pogoste in moral si biti previden. Če nisi imel kam, si se odpravil v *Biograph*, kino, kjer so predvajali filme na slabem glasu. V kinu si lahko počel še kaj več, roko si lahko položil svojemu sosedu med noge, vendar si moral biti pazljiv, saj so v kino hodili tudi heticji, pa tudi redarji so hiteli okoli s svojimi žepnimi svetilkami. O kaki pravi subkulturi ne moremo govoriti, ker je še ni bilo. Bilo je nekaj "tetk", ki so si upale barvati lase in se oblačiti po svoje, vendar so mene zanimali tipi. Bona eek, dear - lepo te je videti! Vada the riahs - poglej si te lase! Poleg takega skrivnostnega sporazumevanja so bili naši zunanji razpoznavni znaki stil oblačenja, robček v zadnjem hlačnem žepu, prstan na mezinco in podobno. Nič ni moglo biti razburljivejše od zasledovanja koga, ki si mu sledil do doma, z nemimi pogledi in razburljivimi mislimi, kako mu boš slekel jeans, ga strastno poljubljal, mu vzel kurca v usta, odkril teto-

važo, njegovo strast, divji smeh, stopnjevano vzburjenje pred orgazmom... Tudi King's Road se je tedaj radikalno spremenil. Nekoč ulica umetnikov to tedaj ni bila več. Je pa zaživel *Gigolo* in vsa najbolj znana imena z londonske homo scene so vsaj enkrat v življenju stopila vanj. In kaj je človek lahko še počel, če že ni zahajal v klube in bare? Privatne zabave, ki so jih prirejali režiserji in igralci, so bile dobrodošla sprememba. Najbolj nore zabave je prirejal Tony Richardson. Nekoč me je povabil k sebi v hišo v južni Franciji. Vsi mladi slikarji so bili tam. David Hockney je fotografiral gole dečke ob bazenu. *Evening Chronicle* je leta 1965 poročal: V zatemnjeni sobi na stolu sedi homoseksualec, pred platnom, na katerem je slika lepega golega fanta in gledalca v tem trenutku doleti elektrošok. Ko ta mine, se slika fanta zamenja s sliko ženske, ki jo spremlja prijeten občutek. To je bil le eden od načinov "zdravljenja" homoseksualcev. Nekoč sem prišel do spoznanja, da je heteroseksualnost nekakšno abnormarno psihopatsko stanje, v katerem moški in ženske trpijo, za svoja čustva in občutke pa ne najdejo pravega ventila, zato se združijo v neko prekleto zvezo, v kateri pa manjka topline in človeškega sočustvovanja.

Bil sem mlad in nesamozavesten. Niti nisem izgledal slabo, vendar se nisem maral. Prišel sem iz internata, kjer sem bil izpostavljen torturi in sem bil zato zelo introvertiran. Pred svetom sem prikrižal resnico, zgradil sem obzidje za obrambo pred svetom. Tega se v življenju nisem nikoli znebil. Ko sem leta 1960 prišel v London, sem bil popolni analfabet v seksu. Nisem se zavedal svoje mladosti. Mladi se sicer ne zavedajo svojega največjega bogastva - mladostne naravne privlačnosti, kajti skoraj ni mladega človeka, ki bi v teh letih ne bil privlačen. Žal se tega zavedajo

sem stopil iz avtobusa, sem opazil tipa, ki je gledal izložbo. Bil je lep in poželjiv. Opazil je, da ga gledam. "Kaj pa imaš tu za videt, prekleti otrok," mi je zavpil. Bil sem šokiran, urno sem se obrnil in strahoma odšel proti domu. Začutil sem, da me spremlja po nasprotni strani ulice. Zažvižgal mi je. Nisem se upal obrniti. Ko mi je zažvižgal drugič, je bila želja močnejša od strahu. Obrnil sem se in tip mi je zaklical, naj pridem k njemu. Ko sem se mu približal, sem obstal v spoštljivi razdalji, za vsak primer. "Imaš problem, si peder, ali kaj?" Pritrdil sem mu. "Rad bi se s teboj pogovarjal," je dejal. Bal sem se ga, rekel sem mu, naj si poišče drugega. "Ne, ne, rad bi govoril s teboj." Privolil sem, nakar sva hodila skupaj okrog gledališča. Razmišljal sem, ali naj ga povabim k sebi, Karla ni bilo doma. Mu lahko zaupam? Nenadoma me je vprašal, ali imam doma kaj revij? Pritrdil sem, čeprav so bile Karlove. On je bil nor na rugbyjaše in nogometajaše. Povabil sem ga v stanovanje, mu dal nekaj revij in odšel kuhat kavo. Še preden sva uspela popiti prvi požirek, je že imel slečene hlače. Pofukal sem ga čez celo sobo. Potem mi je dejal: "Česa takega nisem še nikoli počel." Rekel je, da ravnokar piše neke zgodbe. Bil je zares lep tip, toda ko sem mu dal naslov, rekoč, da bi rad prebral njegove zgodbe, sem vedel, da ga ne bom nikoli več videl.

4. julija 1967 je *Daily Mirror* zapisal: Po celonočnih osebnih konfrontacijah in razpravah v parlamentu so goreči nasprotniki reforme homoseksualne kazenske zakonodaje morali popustiti. Ob 5.50 zjutraj se je v državi začela družbena revolucija.

Nikoli mi ni prišlo na misel, da bi se spustil v trajnejšo vezo, niti mi ni prišlo na pamet, da si to želi kdo drug. Takšne veze so me spominjale na odnose, ki so jih gojili prijatelji mojih

redki, vsi ostali pa so značilno nesamozavestni. Kar si želim, je generacija, ki bi se kmalu zavedela same sebe in ji ne bi bilo treba skozi peklo, kakršnega smo dali skozi mi. Imel sem srečo, da sem spoznal skupino ljudi, ki si je prizadevala, da bi se nekaj spremenilo. Eno najbolj razburljivih noči sem doživel, ko sem se nekoč pozno ponoči vračal domov. Nisem še imel svojega stanovanja, živel sem pri Karlu, nasproti Shattisbury Theatra. Ko

staršev. So imeli ti odnosi sploh kakšen smisel? Takšne odnose sem hranil za pozneje. Ne rečem, da se nisem zaljubljal, toda iskal sem avanture. Vsi smo se poznali med seboj, vsi smo tudi spali med seboj, živeli smo kot penetracija ne kot družina. Prijatelj mi je nekoč povedal zelo nenavadno zgodbo. Neki mlad fant mu je predstavil svoje brate in očeta. Oče se je ljubil s sinovi, sinovi so se ljubili med seboj in seveda, povabili so tudi njega in nje-

govega prijatelja. Vikend so vsi skupaj preživel na ogromni skupni postelji in bili presrečni. Heterosi vedno mislijo, da si ga le šibamo v usta ali kam drugam in nič drugega. To je res, vendar, ko si ga šibamo, si izmenjujemo tudi misli, spoznavamo nove prijatelje, nove ideje. Če se ozrem nazaj, vidim, da so bila ta prijateljstva zelo življenjska. Če bi še enkrat živel, bi do potankosti še enkrat živel enako. Če so bila petdeseta leta pritiskov, preganjanj in laznosti, so bila šestdeseta osvobajajoča, uspešno smo se uprli starim moralnim dogmam, celo bolniki nismo bili več, kar je leta 1972 potrdila ameriška psihiatrija. Celotna mlada generacija je na hetero represije odgovorila z veliko orgijo. Homoseksualnost ni bila nikoli spoštovana, čeprav so se pod plaščem pritiskov mnogi sprijaznili z življenjem, predvsem etabrirani sloji. *Stonewall* je bil upor v letu 1969, ki se je zgodil v New Yorku. V naši zavesti je zbudil pravo revolucijo. All naj danes tiste, ki so se borili za nas na Christopher Streetu, izdamo samo zato, ker so naši etabrirani predstavniki v parlamentu zatajili? Ali še zastopajo naše interese? V najslabši obliki nas hočejo integrirati v angleško hetero družbo. Ne prenesajo nobene kritike, mit o homoseksualni enotnosti pa udejanjajo preko svojih *Gay Community*. Ne zavedajo

se, da je naše življenje en sam pluralizem, vsak orgazem sam po sebi pa je osvoboditev za sebe. Koliko se je v kratkem času zgodilo, koliko spremenilo. Konec šestdesetih sem plesal na zabavi, ki sem jo sam priredil z motom: Živeti pomeni plesati, plesati pomeni živeti. Ali je bil to moto za naslednje desetletje? Sedemdeseta smo začeli z *GLF - Gay Liberation Front* je bila ustanovljena leta 1970. Prepričan sem, da ne potrebujemo kake posebne politične akcije, da bi spremenili svet. To lahko najbolje stori vsak posameznik v svoji sobi. Celo GLF se je včasih predstavljala tako grozno kot Leonardova *Zadnja večerja*. Mnogokrat, ko sem prisostvoval debatam, sem se počutil, kot da sedim na šivankini konici. Protesti so bili vse glasnejši in vse se je vedno vračalo na eno in isto - coming out in gay pride. Vedel sem, da naša situacija ni najboljša, toda nisem vedel zakaj, še manj pa, kaj bi bilo potrebno storiti. Še vedno sem prepričan, da je vsaka seksualna osvoboditev možna le, če je osebna. Najprej je treba nekaj storiti, šele potem pridigati. GLF je leta 1971 razglasil znani manifest, ki zadeva homoseksualce v zvezi z družino, šolo, cerkvi, mediji in jezikom, ki je bil še posebno strupen, saj se je z njim poskušalo dotolči homoseksualno samozavest.

Ko sem leta 1970 snemal prvi kratki film na super 8, sem spoznal, da so angleški filmski studiji ledeno heteroseksualni in da se v svet, ki sem ga skušal pozabiti, ne mislim vračati. Moje življenje je postajalo kozmopolitsko, moji moški pa niso bili več Angleži. Povsem nekozmpopolitsko pa je bilo obnašanje prodajalke na ženskem oddelku Derry & Toms na Kensingtonu, ko sem si hotel kupiti plavalno čepico. Vpila je name, da takšni kot sem jaz, nimajo kaj iskati tu, in da čepica ni za prodajo, čeprav je bila na njej cena. Šele s posredovanjem direktorja sem dosegel, kar sem hotel, čeprav sem stvar potreboval za nov film *Kena Russela*, v katerem sem sodeloval. Tudi sicer nisem imel nič proti ženskim oblačilom, celo rad sem se oblačil vanje. Dve leti pozneje sem celo zmagal na izvolitvi alternativne miss sveta. Drugače pa je družba "lepo skrbela za spolno vzgojo in izobrazbo" in v enem takih priročnikov, ki je povsem hetero obarvan, vas "lepo poučijo o homoseksualnih praktikah". *Gay Abandon* je o moškem seksu poročal malce drugače. Kar zadeva droge, je bilo teh povsod dovolj, celo moja mama je imela doma steklenico Mandraxa in mi ga je ponujala, češ da bom bolje spal. Lahko zatrdim, da mi ni škodoval, pa tudi "osvobodil" me ni. Nekoč, ko sva s prijateljem prišla na letališče, se je pri njem sprožil alarm. Bila je prava panika. Našli so nekaj acida in porno revije. Moral se je sleci in vzrok za alarm je bil metalni obroček na njegovem penisu. Pričakovala sva najhujše, vendar so nama naslednji dan vrnili stvari in nama zaželeli srečno pot. Najdaljši čas, ki sem ga preživel v Ameriki, so bili štirje meseci poleti 1974. Bilo je kot v sanjah o osvobojenem seksu. V pristaniščih, kopalniščih, barih, savnah, na Fire Islandu, kjer sem spal pod milim nebom, sem spoznaval nove ljudi. Vse skupaj je bilo močnejše od vsake droge. Vse je bilo tako preprosto in težko primerljivo s čimerkoli v "civiliziranem svetu". Imel sem prijatelja, ki je stanoval na Christopher Street, v prvem nadstropju, nasproti neke javne telefonske govornice. Zaval se je s tem, da je opazoval kruzing na ulici in če mu je bil kak tip všeč, je telefoniral v govornico in skoraj vsak je dvignil slušalko. Prišel je s telefonskim seksom in pripravil tipa do tega, da si ga je zdrkal pred njim, ne da bi oni vedel, kdo ga je pripravil do tega. *Continental Baths* je bil najrazburljivši klub v New Yorku. Tukaj si lahko videl vse tiste, ki so imeli ime in položaj. Videl si orgije, ki so se dogajale neprekinjeno na raznih mestih te hiše. Življenje v njej ni nikoli zamrlo, čeprav je bilo vse skupaj lahko tudi zelo utrudljivo. Nihče ne more biti hkrati znan in homoseksualen. Michelangelo, Leonardo, Shakespeare, vsi so bili zatajeni. Hollywood si je v *The Agony and the Ecstasy* izmislil hetero afero za Michelangela in potreboval dobrih 40 let za "toplega" Cezarja v *Spartacusu*. Po premieri mojega filma *Sebastian* leta 1976 je *Gay News* zapisal: To je velik in nenavaden film, pravi temeljni kamen v zgodovini homoseksualne produkcije. To je bil prvi film, v katerem homoseksualnost ni predstavljena kot problem. Šele po 10-ih letih so ga prikazali na TV, z opozorilom, erekcijo so izrezali, *mother-fucker* pa zamenjali z *mother's boy*. V svojih filmih sem želel govoriti o življenju tukaj in zdaj. To je bila minimalna želja. Seveda sem si želel prikazati resnični tuk, to bi me zadovoljilo, toda do tedaj tudi o romantičnem poljubu dveh moških na platnu ni bilo sledu. Filmi kot sta *Sebastian* in *Edward II.*, so tudi del buja in bodo kot taki še dolgo prikazovani. Zato je

zame pomemben tudi *Salò*, kjer Pasolini prikazuje svojo nesrečo. Filme bi lahko snemal v hollywoodski maniri, toda potem to ne bi bil jaz, raje ostajam na obrobju, vedoč, da sem prispeval k stvari, ki je tega vredna. 2. novembra 1975 je Pasolini umrl nasilne smrti. To se je zgodilo v zavetju plašča italijanskega pravosodja. Hetero svet nam je umoril pesnika, pisatelja, zgodovinarja, filmskega ustvarjalca, toda bil je le ena od številnih žrtev; Wilde, Marlowe, Caravaggio, Čajkovski, vsi umorjeni. To verigo smrti je potrebno pretrgati. *Gay News* je 31. maja 1979 poročal: Več kot 4000 homoseksualcev je zavzelo mestno hišo - razbijali so vse naokoli. Istega dne je bil oproščen Dan White, policaj in dvakratni morilec. Njegovi žrtvi, politična nasprotnika Harvey Milk, mestni poslanec, in George Moscone, mestni župan, sicer pa oba homoseksualca, sta pod njegovimi streli padla novembra. *Gay News* gre zahvala, da nasilje nad homoseksualci ni ostajalo več prikrito. Toda preklinjanje tistih, ki so si upali "ljubezen imenovati s pravim imenom", je bilo v polnem zamahu. Človek se vpraša: Ali so bila sedemdeseta prava leta za ljubezen? Snemal sem filme zunaj establishmenta, gradil življenje zunaj hetero sveta, boril sem se proti omejitvam... Postrigel sem se na krtačko, snel uhane, oblekel usnjeno jakno in oborožen s popersko odkorakal v noč. Sedemdeseta so bila naša leta, kljub vsem udarcem. Bil sem srečen.

Začetek osemdesetih je bil optimističen. Seks med dvema tipoma ni bil več zločin. Vse se je spremenilo s prihodom HIV-a. Nobenemu ne privoščim, da bi to ponovno doživel. Mnogi so pogledovali proč in niso želeli videti, kaj se dogaja. Toda res je, da je v tem desetletju umrlo več mladih fantov kot v celi vietnamski vojni. Po sifilisu ni bila nobena bolezen tako obsojana in stigmatizirana kot aids, ki naj bi se širil samo med homoseksualci. Ko sem se 22. decembra 1986 sam soočil z dejstvom, da sem HIV pozitiven, je postalo življenje en sam problem. Mir in tolažbo sem iskal na samotnih mestih, v temnih nočeh, opazoval sem luno, letala... Za ves cirkus okoli aidsa je bilo značilno le eno - v podzavest množic so ga vcepili kot zgolj homoseksualno stvar. Prvo poročilo o tej skrivnostni boleznii je prišlo 28. maja 1982. Kaj se je potem dogajalo, vemo skoraj vsi, saj smo bili del tega časa. Morda bi omenil zanimivost v zvezi s testiranjem mladih fantov nekje v Angliji, kjer je zdravnik tistim, za katere je vedel, da so geji, napisal lažen pozitiven rezultat.

Medtem ko so liberalni heteroseksualci bogateli in obenem prespali čas "železne lady", smo bili geji prisiljeni ostati na barikadah. Samo v Angliji je bilo mogoče, da je kak provincialen policaj držal moralne pridige in bil obenem predlagan za red viteza. Koliko jih je naredilo samomor? Koliko jih je bilo do smrti pretepenih? Koliko je bilo organiziranih napadov? Koliko jih je izgubilo družine, delovna mesta? Predstavljam si, da te ne pustijo k tvojemu umirajočemu najdražjemu prijatelju, in to družina, ki ga je dolga leta zatajevala, končno pa izgubiš še stanovanje, ker je bilo napisano na njegovo ime.

"Kaj si počel v vojni, Daddy?" "Svojo moškost sem dokazoval tako, da sem 'razbijal' homoseksualce." Taki in podobni naslovi so bili na naslovnica tiska, *The Sun*, *News of the World*, *People*, *Daily Mail*, *Daily Mirror*, *Star*, *Daily Express*... K sreči smo lahko drugo stran poslušali oziroma prebirali v gejevskem tisku. Virus je "osvojil" svet. Kot avanturist, ki pre-

maguje vse ovire. Mene je dosegel. Tudi mnoge mojih prijateljev. Nekateri so izginili kar čez noč, ne da bi človek prav vedel, kaj se je zgodilo. Sam se smrti ne bojim, bojim se umiranja. Za bolečine so zdravila, za družbeno ignoranco jih ni. Sama bolezen ni tisto najhujše, pač pa institucionalizacija zdravljenja. Organiziranih struktur sem se vedno izogibal, celo pubov nisem maral, tja sem hodil zgolj zaradi moških. Ko sem snemal *Sebastiana*, mi je neki Italijan dejal: "Derek, umrl boš nasilne smrti." Vedno sem bil prepričan, da od hetero sveta nimamo kaj pričakovati. Oni so nas umorili, aktivno, pa tudi z ravnodušnostjo. Sam se ne bojim, da bi mi kdo lahko kaj vzel, določene stvari bi mogoče pogrešal. Delal bi naprej, to je moje življenje. Če ne bi snemal filmov, bi pisal, če ne bi pisal, bi slikal... sicer pa bi si poiskal kaj novega. Če bi jutri umrl, ne bi nič ostalo za oporoko, saj so filmi minljiva stvar. Upam, da se bodo moški še naprej zaljubljali v moške, ženske v ženske in da ostalim pri tem ne bo uspelo nič spremeniti. Imel bi državni pogreb in udeleženci bi bili goli, lepi, mladi in zagoreli fantje, vsa ta procesija pa bi se pomikala skozi cel London. Spodnji dom parlamenta bi spremenil v dark room s fanti pod 21 let. Toda zgodilo se je vse kaj drugega. Leta 1990 sem zbolel in moja tortura se je začela v St. Mary's Hospital. Nobenih skrivnosti nisem nikoli mogel obdržati zase. Moje življenje je bilo igra z odprtimi kartami. V angleškem tisku sem postal največkrat omenjani umetnik, toda za to, da je situacija še naprej tako zafrustrirana, je krivo dejstvo, da sem še vedno živ. Izjava o moji boleznii je bila politično dejanje. Vsa moja dejavnost in integriteta sta bili postavljeni pod vprašaj. Prepričan sem, da sem v tem trenutku storil vse, kar je v moči posameznika. Film *The Garden* so proglasili za elegijo. Sam sem se tako tudi počutil. Spraševal sem se, če bom še doživel naslednje leto in se tega veselil. Že pred dvema leti sem uredil vse potrebno, vse svoje delo pa prepustil filmskemu arhivu. Ko sem pol leta preživel v bolnici, sem spoznal vse parametre zdravljenja. Nisem se ubadal z alternativno medicino. To lahko človek počne, ko je še zdrav, ko pa dobiš TBC ali vročino do 40 stopinj, se tedne dolgo potiš, izgubiš 20 kilogramov, ti kaki lističi potočnice ne bodo dosti

pomagali. Nikoli nisem pomislil, kakšne posledice me bodo doletele zaradi objave moje bolezni. Kot mnogi med nami v osemdesetih, sem tudi sam tiščal glavo v pesek. Ko sem leta 1982 pisal *Dancing Ledge*, sem govoril o nekih teorijah, med drugim tudi, da je previdnost boljša kot abstinenca. Bilo mi je nepojmljivo, da naslednje generacije ne bi živele polnega življenja, seks je bil zame osvoboditev, pred cenzuro in pred petletnim laganjem samemu sebi. Čeprav sem imel z nešteto problemov, je bil največji ta, da me je obdajalo obzidje. Moje ustnice so bile razprte, toda moje telo je bilo v ječi. Ko sem se zopet prikazal na Hamstead Heathu, sem bil zopet tisti stari "bad boy". Dokler sem na svojih plečih nosil breme cele generacije, so me sprejemali. "Saj ni tako slab človek, čeprav ima aids." Toda nekaj še vedno ni bilo v redu. Ljudje homoseksualcu še vedno niso mogli iskreno pogledati v obraz. Na Heath sem redno zahajal. To je kraj, ki je skoz in skoz topel, živi pa od seksa. "Love me tender, fuck me too." Strah me je zgolj pred samim seboj. Vsak je odgovoren le pred sabo. Ne bi smeli pozabiti, da se je moja generacija okužila, ker ni ničesar vedela, naslednja pa se bo, ker ji ne bomo povedali. Med ducat fantov, ki so postopali okrog, mi je padel v oči izredno privlačen mladenič. Bil je neverjetno seksi. Približal sem se mu in ga ogovoril. Objela sva se, dal sem mu kondom in pofukal me je veličastno. "To je bilo nekaj najlepšega, kar sem doživel po dolgem času," sem dejal. "Vem," je odgovoril.

Pravzaprav ni mala stvar, če si proglašen za svetnika in to še za časa svojega življenja. Zato sem stvar sprejel dokaj resno in dostojanstveno, saj sem končno prvi "topli" svetnik Kenta po Thomasu Canterburyju, ki ga je leta 1170 umoril njegov ljubimec.

Utrujen sem. Vidim le še nejasno, moje telo kloni pod težo dneva, vendar če vas bom zdaj zapustil, naj to ne bo brez petja. Kot priča tega žalostnega časa in prostora, v katerem živim, sem moral o njem pisati, vendar ne zato, da bi vaš nasmeh prekrila senca - berite o trpljenju tega sveta, vendar ko boste odložili knjigo, se ljubite. Prizadevajte si za takšno prihodnost, v kateri se boste brezskrbno ljubili, kajti zvezde bodo vedno premagale še tako temo.

FRENK FIDLER

vitan mal NEDELJE NEKEGA

(odlomek iz mladinske pripovedi, Prešernova družba, 1996)

Med drugim televizijskim dnevnikom se je Rok izgovoril na svojo zaspanost. Toliko da ga ni pobralo od zdehanja. Voščil je staremu lahko noč. Namesto da bi jo mahnil v sobo, se je splazil v vežo, kjer je skoraj neslišno odklenil Evgenu vrata.

Nalašč sta izvedla akcijo na skrivaj. Rokova mama najbrž ne bi nasprotovala Evgenovemu prenočevanju, hotela pa bi vedeti, zakaj in čemu. Potem bi Roka opozorila, naj ne bo preveč zaupljiv do Evgena, saj fant ne pozna prave vzgoje in bi ga lahko napeljal na kakšne neumnosti... Skratka, z vednostjo staršev bi vso stvar samo otežila...

V sobi je Rok zlezal v pižamo.

Bratovo posteljo sta pustila pri miru.

"Nočem, da bi se moj pametni brat usajal!" Evgen je zbrcl z nog kopalke in pripomnil, da je doma vaje spati gol.

"Če te moti, povej," je bil vljuden.

Roku je bilo vseeno. Ni se sramoval svoje golote, čemu bi se potem prijateljeval!

Pod rjuho se je Evgenu razvezal jezik. Nič več se ni vračal k izbruhu svojega morebitnega novega očima. Ta se je najbrž zdaj prepiral z njegovo materjo, kako je kriv sinovega pobega...

Bolj od domačih problemov ga je skrbelo, če jim bo uspelo nabrati dovolj denarja za izpolnitev načrtov. Mogoče bi morali v vse skupaj vpreči tudi odrasle? Seveda tiste, ki imajo zanje vsaj malo poslušala.

"Mogoče bi se nas usmilil Vidakovičev Mile?"

"Mile?" je Rok prvič zaslišal za to ime.

"To je tisti, o katerem sem ti pravil lansko leto," ga je skušal spomniti Evgen.

Neuspešno.

"Si pa res pozabljen... Hodil je z mojo mamo. Z menoj je bil ves čas prijazen, da ne rečem sladak. Ko sva bila enkrat sama, me je povabil za mizo. Hotel je, da mu sedem v naročje..."

Zdaj se je Rok spomnil fantove pripovedi. Na soline je prišel precej razburjen. Rekel je, da ga je neki dedec otipaval. Najprej ga je hvalil, kako je lepo ogorel od sonca, potem pa mu je segel za kopalke. Obljubil mu je tristo tolarjev, če se mu pusti božati.

"Ja, zdaj se spominjam," je rekel Rok. "Ušel si mu..."

Evgen se je skrivnostno nasmehnil in odkimal.

"Bil sem radoveden, kaj hoče od mene. Tako lepo je znal božati. Segel mi je pod kopalke, takrat pa je začel sopsti kot lokomotiva. S tako silo me je zagrabil, da me je zbolelo po vsem telesu. Šele potem sem ušel. Zvečer sem našel pod blazino tri stotake, njega pa ni bilo več. Mama, ki ni vedela, za kaj gre, je pretakala solze..."

"Takrat si rekel, da si mu takoj pobegnili," se je Rok spominjal prijateljve pripovedi.

"Že mogoče... Bal sem se, da bi me imel za toplega bratca."

"Pa ti je bilo res lepo? Mislim na začetku?" je vprašal svetlolasec.

Evgen ni odgovoril. Zato pa se je začela tresti postelja.

Rok je pomislil na potres. Pred očmi so se mu zvrstili prizori rušenja zidov in strešnih tramov. Kazali so jih na televiziji... Že je videl, kako reševalci vlačijo izpod ruševin njegovo in Evgenovo truplo... Srce mu je začelo hitreje utripati.

Ampak potres ne traja tako dolgo! Tudi stene ne škripljejo in svetilka na stropu miruje! Očka in marna v sosednjem prostoru nista dvignila panike - torej se trese samo postelja.

Z levico se je dokopal do toplega prijateljvega telesa. Zadel je ob njegovo otrdelo stebelce in takoj vedel, za kaj gre.

"Bova skupaj?" je vprašal Evgen.

Mislil je na ponovitev tistega, kar sta počela v kabini mestnega kopaljšča.

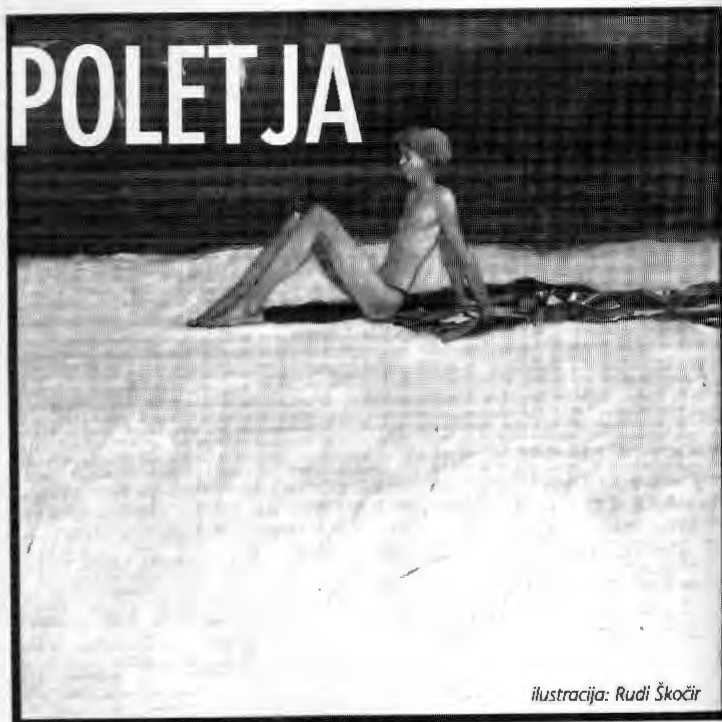
Roku tokrat ni bilo do igračkjanja. Psihično se je pripravil na spanec...

"Se mi ne ljubi," je odgovoril.

"Kakor želiš," se je vdal Evgen.

(S knjižnega trga)

Nedelje nekega poletja, kot je naslov mladinske pripovedi **Vitana Mala**, v resnici niso le nedelje, ampak vsi dnevi v počitniških tednih dvanajstletni-

ilustracija: Rudi Škočir

ka Roka. S prijatelji lahko iz dneva v dan počne najljubše stvari: otroci sklenejo, da bodo ustanovili muzej morskih skrivnosti; zanj potrebujejo potapljaško obleko, zato zbirajo denar zanjo, in na pol podrti hiško na solinah - končno si jo pridobijo po nekaj neprijetnih soočenjih s srednješolsko klapo. Najbolj nepričakovano pa se zaplete prav med vrstniki - Evgen, ki ga pisatelj označi kot problematičnega otroka iz neurejenega družinskega okolja, prvi najdeni eksponat bodočega muzeja ukrade in proda pravemu muzeju, zato da tudi on lahko prispeva svoj delež v skupno blagajno. Po naključju ga Rok kmalu odkrije. Ko ga spodbuja, naj odkrito prizna svoje dejanje, Evgen zvali krivdo nanj in izda njuno prijateljstvo.

Zunanje dogajanje pripovedi, ki jo je mladinski pisatelj in soscenarist priljubljenih *Sreče na vrvi* in *Poletja v školjki* razdelil na pet poglavij in jih poimenoval po dnevih, je dopolnjeno še z eno plastjo. Tretjeosebna pripoved v pretekliku z vmesnimi dialogi, kot jo doživlja glavni protagonist Rok, je tudi zgodnje soočenje s spolnostjo: od radovednega opazovanja deklet in žensk na plaži, pospremljenega s komentarji, polnimi dovtipov, do spolnih fantazij, izkušenj s homoseksualnostjo in samozadovoljevanjem in ob koncu spoznanja o tem, kaj je več od "preskromnega zaupanja" oziroma "preplitkega prijateljstva", ki ju Rok čuti do ljubke deklice. Nič drugega kot ljubezen! In kaj vse ljubezen ni, kot mu pojasni deklica iz družbe. Petek in vsi drugi dnevi pa postanejo nedelje tudi zaradi vzajemnega čustva.

Vitan Mal si je za dogajanje svoje zadnje pripovedi, ki jo je z ilustracijami dopolnil akademski slikar **Rudi Škočir**, torej izbral Slovensko primorje, za akterje pa šestdesetletne na pragu pubertete. Prepad med realno percepcijo dvanajstletnika in vsem tistim, kar jim pisatelj nalaga v zvezi s spolnostjo, pa je več kot očiten, mestoma nemotiviran, če ne celo neumesten. Roku na primer po eni strani vdahne povsem otroški značaj sočutnega, občutljivega, hitro cmeravega, telesno še precej nerazvitega fantiča, po drugi strani pa ga z lahkoto vtakne v kopaljško kabino, kjer ob misli na deklico s prijateljem masturbira. Tudi njihov jezik je tu in tam okoren in nerealen. Družinsko okolje otrok pisatelj v zgodbi skorajda povsem zanemari, kot da so vsi tako kot problematični Evgen od jutra do večera prepuščeni sami sebi. Starejšega Rokovega brata imamo nemara priložnost spoznati zgolj zato, ker do skrajnosti tipizirano dopolnjuje omenjeni svet spolnosti. In tudi če zanemarimo starostno prehitvevanje spolnega samozavedanja, nas preobrat v zgodbi - Rokovo spoznanje ljubezni - še ne more prepričati, da bi se nad knjigo navdušili, saj ni uravnotežen s preostalim dogajanjem, ki prevladuje in zasenči tisto, kar bi v resnici moralo izzveneti v končno sporočilo. Prav tu pa se zbudi bojazn: bo knjiga *Nedelje nekega poletja* za mlade bralce res leposlovna literatura o tem, kaj ljubezen je, ali pa bo "popularna pornografska" literatura za višjo stopnjo osnovnošolcev? Z večjim čutom za poglobljeno psihologizacijo likov in obravnavo tako občutljivega področja bi bil Malov poskus lahko dragocen in hvalevreden izziv, tako pa ostaja nedodelana literatura s prevelikimi ambicijami.

MARJANA LAVRIČ

SPRE- NEVEDANJE angelih BRANETA MOZETIČA

Kako lahko prideš do esence ljubezni? Le tako, da jo fizično izničiš ali pa jo negiraš. Če storiš slednje, prideš do eteričnega larpurlartizma, ki je umrl zaradi jetike in sifilisa s poslednjimi neoromantiki in je z zagledanostjo v sanjske podobe zafrustriral s spolno slo nabite generacije mladostnikov ter v njih zadušil zdravo animaličnost, ki je postala greh in hkrati mik. Brane Mozetič je izbral prvo pot. Dosledno in skrajno. Šele ko je nabesedil vse, kar se zaradi ljubezni telesnega da, ali pa igre le-te početi, je ostala nenapisana, a do skrajnih meja opisana ljubezen v absolutnem pomenu. Kot nekaj, kar je v svoji vsakdanji banalnosti nedosegljivo in prav zato absolutno, ter penetracijo, ki je zgolj sla. In sla biva le zato, da se poteši in mine. Ljubezen pa ostane, tudi če se fizično izniči. Fizična smrt je celo nuja, da se pokaže esenca ljubezni v vsej svoji luči, vsemu, čemur se reče življenje navkljub. V vsej svoji nežnosti in krutosti, posedovanju in razdajanju. Ko telo ni zgolj objekt, temveč orodje in pot. Na zadnji strani knjige se nujno vprašaj, če si do zdaj že sploh ljubil. Če v sebi nosiš dovolj poguma za to nerazsodno čustvo, iz katerega se rojeva in umira ta svet. In svet je vse, kar se zgodi. Ne bi bil tak, če se ne bi zgodili Mozetičevi Angeli.

Menim, da umetnost to ni, če ni katarzična. In toliko bolj je umetniška, kolikor bolj je katarza nemogoča. In Angeli so nam pokazali, da katarze v ljubezni ni. Je le čas in transformacija v nekaj, kar se, kljub želji, ni nikoli končalo. Preprosto zato, ker je zmanjkalo strani v knjigi in ker rešitve ni. In čeprav avtor v odlomku, ki sem vam ga izbral, osebno zanika katarzo zaradi spolne usmerjenosti in le-to prekletstvo nalaga partnerju, ker naj bi ga avtor intelektualno prerastel, imam občutek, da gre tudi za bivanjsko katarzo, ki je zaradi staršev, kot pravi, prav tako za vedno neočiščena in je prekletstvo, ki ga emocionalno ni mogoče nikoli preseči. Morda pa le jaz, kot ljubitelj nasprotnega spola, vidim tako in to za homoseksualce ne obstaja ali pa je greh.

Ker menim, da pišem za pravo populacijo, mi same zgodbe verjetno ni potrebno predstavljati. Je pa spretno in odlično napisana zgodba, ki se lahko prilaga širnemu spektru bralstva. Bere se lahko kot kriminalna zgodba ali erotični roman. Predvsem, pa sem jo osebno doživel kot čudovito ljubezensko zgodbo, saj nisem bil obremenjen z erotiko, ki bi v meni, drugače stimuliranem, budila slo. In ta te zna zadržati, da ne stopiš skozi naslednja vrata, v dimenzije romana, ki sem jih opisal na začetku.

Zgradba romana je izredno spretno zastavljena in zaokrožena celota. Občutek imam le, da se Mozetič ni poglobil v del zgodbe, ki ga predstavlja 'izpraševalka', ki postaja skozi roman vse bolj sogovornica. Kajti namenil ji je arhetipsko izrabljen primer odnosa med moškim in žensko v zakonu, ki se prav tako konča z ubojem. Vendar ne v imenu in zaradi ljubezni, temveč svobode. Morda pa je bilo to namerno in za šalo, ter malo zares, sprejemam to kot diskriminacijo 'različnospolno' usmerjenih.

Knjiga je avtobiografija, ker drugače ne bi bila taka, kot je, in ni, ker kot takšna ne bi mogla nastati. Konec koncev pa za neopravljive to sploh ni pomembno. To je popolna ljubezenska zgodba, ki jo morate prebrati. Vesel sem, ker verjamem v absolutnost in hkrati subjektivnost ljubezni. Tako lahko upam, da bom še kdaj dočkal roman, ki bo segel tako globoko in odšel tako daleč, da nas bo do obisti prestrašil s spoznanjem: če ljubiš, ni rešitve in ne vrnitve.

TOMAŽ LETNAR

Neko noč sva se peljala skozi park, v katerem so se zbirali pedri. V katerem je on tolikokrat postavil, da bi koga našel, da bi se s kom poseksal. Ali kar tako, ali za denar, kako ugodnost, ali zato, da bi se hvalil... Nič koliko razlogov. Ali izgovorov. In postal je strašno nestrpen. Motilo ga je to mesto. Ali kot slab spomin, ali pa tudi kot raja. To grmovje se mi je prikazalo kot podoba neke mladosti, h kateri se človek kar naprej rad vrača. Kot da bi rad ostal mlad. In kot nek iluzoren, nestvaren svet, ki je včasih sicer grob, pa vendar tako neobvezujoč. Sem so zašli tipi, ki so bili v vsakdanjem, dnevnem življenju povsem normalni, kot so oni temu rekli. Sploh niso bili pedri ali geji. Lahko da so imeli družine, ali pa so bili pač samski. Nič več. Ponoč pa so se zapodili med sence, ki so vselej nekaj nerealnega, sanjskega, in se predajali seksu s tipi. Niso kaj dosti govorili, sploh pa ne o tem. Morda se niso niti poljubljali, saj bi to pomenilo, da imajo radi moške. Edino mesto njihovega zanimanja je bilo med nogami. Drkali so se, najpogosteje kar tam, v temi. Morda so kdaj tudi fukali. To je bilo njihovo skrito življenje. Ki so se ga po eni strani sramovali, po drugi pa jih je zaradi tajanstvenosti vedno znova privlačilo. Tudi zaradi nevarnosti. Bilo je drugačno od vsakdanjega enoličnega življenja, ki jih je dolgočasilo. Pa čeprav je bil ta dolgčas predvsem v njihovih glavah in so bili ti nočni izleti samo mašila. Mašila, ki so se jih seveda spet naveličali, pa hlastali po novih. Po novih tipih, po novih mestih, po novih parkih, vedno po nečem novem, ki naj bi jih rešilo pred lastno praznino. In Jan ni bil kaj dosti drugačen. Tako tavanje in postavanje, čakanje na novosti, je bilo dosti lažje, kot pa dnevno spopadanje s čustvi, z obveznostmi, z mano ali s kom drugim. Tam je lahko nekako lebdel nad tlemi, se predajal varljivim podobam in sanjal, kako je poželjiv, zanimiv, zabaven, postaven, lep, kako je vendar brez problemov, kako mu je vendar lepo... čeprav je bila resnica daleč od tega, morda na povsem nasprotnem koncu. Še huje, njegovo nelagodje, ko je tako gledal v temo, z grozo in z nostalgijo obenem, me je spomnilo na storije, ki so mu kdaj usle. Na tisto skrčenje človeka na golo telo, ali samo na mednožje, ki ga obdeluje kak tujec, povsem neznano bitje, ti pa si tam objekt, zavržen pes, ničvredna kurba, ker si res umazan, ker te natepava v rit, ker si nisi zaslužil nič drugega, ker si slab, ker si peder, kar je nekaj najbolj umazanega na svetu in sam sebe sovražiš in zaničuješ vse pedre in kolneš svoje starše, ker so te takega rodili, in bi najraje tam stal, da te pošuka cela četa, ker za nič drugega nisi, kot da se plaziš v temi, valjaš po blatu, da te suvajo in če imaš srečo se pretepezo kaki pretepači; ki so se prišli v temo znašat nad pedri. Veliko kazen. Ki si jo sam zadajaš. Vse to je bilo v tej grozi in v tej nostalgiji. In jaz nisem nič štel. Ker sem bil samo peder. Tako kot on. In sem bil prav tako umazan. Še huje, celo rad sem imel tipa, tega še skrival nisem, torej sem bil najbolj umazan med vsemi. In moje telo ni bilo za nič drugega, kot da se ga tepe, brca, preklinja, fuka, niti s kurci ne, pač pa s palicami, steklenicami, pištolami... In če sem ga pobožal, se je zdrzil. Kajti to je bilo posvečeno mesto, kjer ni bilo mesta za pederska čustva. Tu je bil peder kletvica. Najhujša, zadnja. Vedel sem, da ne sodim tja. In da tu niti ni prostora zame. Jan je ta prostor izgubil. Zaradi virusa. Pa tudi zaradi mene. In verjetno me je tudi zaradi tega rahlo sovražil. Drugih razlogov za sovraštvo je bilo cel kup. Od odvisnosti do občutkov manj- ali kar ničvrednosti. In sovražil me je vedno bolj. To je bilo očitno. Če se je sprva bal, da se okužim, mu je počasi postajalo vseeno, potem pa si je to na skrivaj celo želel. Ker bi me tako spravil na nič. Postal bi mu enak. Tako si je vsaj mislil. V prah bi me zmllel. Kot on bi se sušil. Kot on bi bil izključen. Preklet. In ni računaj, da si sam tega ne delam. Da se nisem prekel kot peder. Kot se je recimo on. In da se tudi v tem primeru ne bi. Da bi se njegove želje nekako izjalovile. In da bom svetil, tudi če me utopi v blatu. Mogoče je kaj takega celo slutil. In tudi zato me je sovražil. Blazno, a potajeno. Njegov odnos do mene je bil povsem zmešan. In s časom je postajal tak vedno bolj.

metka mencin čeplak

METKA MENCIN ČEPLAK - NEKOČ JE BILA V ZSMS IN POTEM V STRANKI LDS, DANES JE NA FAKULTETI ZA DRUŽBENE VEDE - OSTAJA PA NEOMAJNA BORKA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE, ZA PRAVICE MANJŠIN, ZA PRAVICE ISTOSPOLNO USMERJENIH. ČEPRAV SAMA NI BILA NIKOLI ČLANICA ŠKUCOVH SEKCIJ, JE ZASTOPALA NJIHOVE INTERESE V PARLAMENTU IN V JAVNOSTI. PRAVICE LEZBIJK IN GEJEV RAZUME Z VIDIKA SPOŠTOVANJA ČLOVEKOVH PRAVIC, HOMOSEKSUALNOST PA TUDI KOT POLITIČNO PREPRIČANJE.

Ali segajo začetki tvoje dejavnosti v obdobje pobude za zakonsko spremembo glede istospolnih skupnosti?

Pravzaprav se je začelo leta 1991, ko se je sprejemala nova slovenska ustava. Takrat se je v skupščini prvič govorilo o istospolni usmerjenosti in o istospolnih partnerskih skupnostih oziroma o enakosti v pravicah ne glede na spolno usmerjenost. To je bil tisti ustavni člen, ki govori o enakosti v pravicah, in takrat smo nekateri poskušali doseči, da bi v členu eksplicitno zapisali tudi enakost v pravicah, ne glede na spolno usmerjenost. Razprava o tem je bila pravzaprav simptomatična. Problem je bil ta, da prave razprave sploh ni bilo. Diskusija se je reducirala na primernost izraza spolna usmerjenost - to je zelo podobno tistemu, kar je sprožil Vatikan na ženski konferenci v Pekingu. V skupščini pa so spraševali, kaj naj bi pomenila spolna usmerjenost, ali vključuje tudi pedofilijo ipd. Seveda je pojem kljub pojasnjevanju ostal problematičen. V ustavnih komisiji so v neki fazi v obrazložitvi oziroma v odgovoru na to zahtevo zapisali, da sintagma druge osebne okoliščine vključuje tudi spolno usmerjenost. Na to se je seveda možno sklicevati, že zato, ker nikjer ne piše, da sintagma druge osebne okoliščine ne vključuje tudi spolne usmerjenosti. To je bil prvi tak poskus ustavne spremembe, ki pa je bil neuspešen. Jaz sem takrat dejstvo, da se je diskusija omejila na vprašanje primernosti izraza spolna usmerjenost, napačno interpretirala kot dober znak, češ, da gre v Sloveniji za tako civilizacijsko raven, da si ljudje ne upajo več glasno oporekati enakosti v pravicah ne glede na spolno usmerjenost. Pozneje mi je postalo žal, da se ljudi ni provociralo, da bi izrekli to, kar je bilo skrito za ugovori. Jasno je, da je šlo za sprenevedanje. Če ljudi ne prisiliš v to, da izrečejo prave razloge, potem enostavno nimaš več možnosti za nadaljevanje diskusije.

V SLOVENIJI SO I

Če se prav spomnim, so v Uradu za žensko politiko vzporedno tekle priprave novele zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. Tako naj bi dosegli tudi možnost zakonske zveze med osebama istega spola.

Ali se je takrat govorilo prav o zakonski zvezi istospolnih partnerk/partnerjev?

Da, zato ker je pri nas tudi zunajzakonska partnerska skupnost na neki način izpeljana iz zakonske. To pomeni, da mora biti za obe vrsti skupnosti izpolnjen isti pogoj. Ker pa za zakonsko skupnost piše, da je to skupnost moškega in ženske, velja enako tudi za zunajzakonsko skupnost.

Mislím, da se je hkrati spreminjal tudi kazenski zakonik. Zelo velik dosežek je, da se je eksplicitno zapisalo, da je prepovedana diskriminacija glede na spolno usmerjenost. To je bil edini materialen rezultat; kar se tiče zakonodaje, imamo zdaj v rokah dober argument. Očitno pa je zelo negotova usoda novele zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih.

Prej si me vprašala, ali smo štartali prav z zakonsko zvezo. Vseskozi smo poskušali doseči to, da se z istim zakonom obravnava tako istospolne kot raznospolne partnerske skupnosti, že zato, da ne pride do segregacije niti na tej simbolni ravni, ampak je obravnava enakovredna. Zato smo tudi nasprotovali temu, da bi sprejemali nov zakon o registriranih partnerstvih. To bi že pomenilo, da ne gre za isto stvar, da nekaj obravnavamo drugače.

Na Konferenci ILGA za Vzhodno in Jugovzhodno Evropo, ki je potekala leta 1996 v Ljubljani, je belgijska pravničnica Ria Convents podobno govorila, da je treba začeti z zakonsko zvezo, skratka, zahtevati enake pravice brez odstopanj.

Seveda. Sicer je videti, da si toliko drugačen, da ne moreš zahtevati istega kot tisti, ki so "enaki". V tem primeru gre za drugačno obravnavanje neke družbene skupine. Pravzaprav je ta predlog zakona zelo kratek. Mislím, da gre za spremembo samo treh členov, ki se jih da zelo elegantno in hitro sprejeti. Zanimivi - in seveda indikativni - so ugovori proti sedanjí obravnavi teh sprememb. Eden od ugovorov je maksimalističen: zakonodajo o zakonski zvezi in družinskih razmerjih je treba tako in tako spremeniti, zato je čakajmo do revizije celotnega zakona. Seveda ne vemo, kdaj se bo to zgodilo in nihče nam ne zagotavlja, da se bodo ti predlogi ob reviziji tudi upoštevali. Res pa je, da je ta zakonodaja problematična tudi v marsikateri drugi točki in tudi problem, o katerem govoriva, je istega izvora. Skratka, pri nas se zakonska zveza še zmeraj povezuje s prokreacijo. Cilj zakonske zveze je ustvarjanje družine in že zato je istospolna zveza izključena. Zato izpadejo iz zakona tudi regulacije drugačnih oblik družinskih skupnosti. Ostaja odprto vprašanje, kaj so družine, ki niso skupnost staršev in njihovih bioloških otrok. Podatki pa kažejo, da je vse več drugačnih družin - od enostarševske družine do tega, da je eden od staršev samo biološki starš, do posvojenih otrok, itn. Obstoječi zakon teh številnih drugačnih oblik ne upošteva. Seveda je treba spremeniti zakonodajo, vendar je treba stvari spremeniti že v izhodišču, to pomeni, da se zakonska zveza ne obravnava več kot zveza, katere cilj je ustvarjanje družina in biološka prokreacija, ampak se obravnava kot urejanje razmerja med člani skupnosti, med osebama, ki skleneta zakonsko zvezo in drugimi, ki v tej skupnosti živijo, otroci.

Ali so bila to stališča LDS? Si se ti s to problematiko srečala v stranki ali drugod? Kako si sploh postala dejavna na tem področju?

Povod za moje intenzivnejše razmišljanje o tem je bila resolucija v programu za Portoroški kongres leta 1989. V programskih zahtevah je bila tudi zahteva po odpravi diskriminacije zaradi spolne usmerjenosti. Mene pa je že ves čas najbolj zanimalo vprašanje človekovih pravic. Jasno mi je bilo, da se moraš vprašanja spolne usmerjenosti lotiti z vidika spoštovanja človekovih pravic. Potem sem začela sodelovati tudi pri pripravah predloga za spremembo zakona o zakonski

KRITERIJI TUJOSTI JASNO IZDELANI

skupnosti in družinskih razmerjih. Takrat smo veliko razmišljali o tem, katera je tista pot, ki bi najhitreje vodila k spremembi zakona. Ugotovili smo tudi, da takih zahtev ni smiselno vezati na eno stranko - že zaradi strankarskih bojov in prestižnih političnih iger -, zato smo poskušali zadevo uveljavljati prek nekega drugega organa. Urad za žensko politiko je takoj pokazal zanimanje. Sodelovala pa sta tudi člana skupine Yoldashimm in nekateri člani in članice gejevske skupnosti.

Kot vemo, to tematiko zdaj povezuješ tudi s svojim raziskovalnim in študijskim delom. V mislih imam knjigo Predah za študentsko mladino, ki vključuje tudi vprašanje spolne usmerjenosti.

Žal mi je, ker je tega zelo malo. Na temelju manjšega števila vprašanj o spolni usmerjenosti je težko delati analizo. Zdi se mi pa, da so rezultati naše raziskave pokazali natančno to, da stvari postanejo problematične, če se o njih molči oziroma se o njih govori na čisto specifičen način. Mene je to tudi osebno zanimalo, ker sem pri delu s študentkami in študenti opazila nekaj, kar pravzaprav zveni optimistično. Na vajah, ki jih imam, sem dala študentkam in študentom tudi možnost obravnave teme enakosti v pravicah ne glede na spolno usmerjenost. Pripravila sem tudi nekaj literature, tudi lezbični zbornik L, ki je izšel v zbirki Lambda pri Založbi Škuc. V spominu mi je ostala študentka, ki mi je rekla, da s spolno drugačnostjo sicer ni nič narobe, vendar pa nasprotuje temu, da bi lezbijke in geji skrbeli za otroke. Po ustnem nastopu, na katerega se je pripravila z literaturo, ki sem jo priporočila, pa je rekla: "Ko sem prebrala ta besedila, se mi je odprl čisto drug svet. Zdaj ne bi več rekla tega, kar sem izjavila predtem. Zdaj bi znala oporekati vsakemu, ki nasprotuje enakosti v pravicah ne glede na spolno usmerjenost, ker imam argumente zoper diskriminacijo." Tako vidiš, da se v resnici da nekaj storiti, čeprav moraš iste argumente nenehno ponavljati in čeprav se ti zdi, da ne poveš nič novega. V resnici pa učinek obstaja in je vredno to početi.

To je res. Kar naprej navezujemo stike z drugimi ljudmi in ne moremo pojasniti vsega enkrat za zmeraj. - Ali lahko poveš, kaj pravzaprav počneš na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani?

Vaje, ki sem jih omenjala, imam pri socialni psihologiji. Dosti se ukvarjamo z marginaliziranimi družbenimi skupinami oziroma z družbenimi skupinami, ki se jim odreka enake pravice ali, bolje, enake možnosti, ne glede na to, ali je tega kriva zakonodaja ali praksa vsakdanjega življenja.

Ti si se javno ukvarjala s pravicami istospolno usmerjenih. Ali si kdaj doživela, da so ljudje mislili, da si tudi sama lezbijka?

Jaz tega ne vem.

Mogoče se ti nisi ubadala s tem. Nekatere lezbijke in geji pa so bili zelo presenečeni, zakaj to počneš - in se spravljaš ob dober glas-, če sama nisi lezbijka.

Tega nisem čutila. Čutila pa sem nekaj drugega - v tistih bitkah za pravico do abortusa so nekateri govorili, da ne maram otrok. Nisem pa slišala, da bi bila tudi sama lezbijka, in moram reči, da se s tem tudi nikoli nisem obremenjevala. Zame to ni pomembno - če me imajo za lezbijko, pa naj me imajo. Všeč pa mi je izjava Tomaža Mastnaka, ki je nekoč rekel, da je po političnem prepričanju homoseksualec.

Enkrat pa sem res pričakovala neposredno vprašanje in sicer v televizijskem pogovoru na Kanalu A. Bila sem v oddaji Saše Gerdej z naslovom Un pa to. Gost je bil tudi Tomaž Domicelj, ki je imel zelo fašistoidna stališča. Pričakovala sem, da me bo vprašal, ali sem lezbijka. Imela sem pripravljen odgovor in mi je zelo žal, da me tega ni vprašal.

Zdaj imaš priložnost, da poveš ta odgovor, ki ga ni slišal. Odgovorila bi mu, da bi si on mislil svoje, ne glede na to, kaj jaz rečem. Zato se mi zdi nerelevantno in nesmiselno odgovarjati na to vprašanje v razmerah, ko govorimo o pravicah v enakosti. Nikoli pa me ni bilo strah javno govoriti o tem.

Praviš, da te nikoli ni bilo strah. Tvoja izkušnja govori o tem, da človek lahko marsikaj počne, če nima strahu. Žal pa ga mnogo homoseksualcev ima. Nenehno razmišljajo o tem, kaj vse bi se jim lahko zgodilo, če bi se razkrili. V takem primeru si zelo pozoren na take stvari in jih nekako sam sprožaš.

Res je, sama nisem imela nobenih problemov, ker nisem imela razlogov, da bi karkoli opažala oziroma iskala negativne odzive. Nisem ocenjevala reakcij drugih, ker se mi je ves čas zdelo zelo samoumevno, da se ukvarjam s temi pravicami v enakosti. Tako kot sem zagovarjala pravice priseljenc in priseljencev ali pravice begunk in beguncev, sem zagovarjala tudi pravice lezbijk in gejev. Če pa ti že sam sebe stigmatiziraš in pričakuješ negativne odzive ... to je bistvo stigme. Stigme ni, dokler je sam ne sprejmeš.

Ali lahko ob knjigi Predah za študentsko mladino primerjaš stališča študentske in srednješolske populacije?

Če primerjam ti raziskavi vrednostnih in življenjskih usmeritev dijaške in študentske mladine, lahko na hitro rečem, da je študentska mladina pokazala več tolerantnosti. Uporabila sem izraz toleranca, čeprav se mi zdi problematičen. Raje bom rekla, da so študenti in študentke pokazali manj odpora do vseh skupin, ki so v naši družbi marginalizirane. Več kot dve tretjini dijaške populacije je odgovorilo, da noče imeti nikakršnih stikov z istospolno usmerjenimi ljudmi; ta podatek je res grozljiv. Vendar pa tudi več kot četrtina anketirane študentske populacije odgovarja enako. Moram pa reči, da razlike med anketiranimi ženskami in moškimi niso enoznačne. Vendar bi na temelju zbranih odgovorov težko rekla, da so ženske strpnejše od moških.

Strpnost se pogosto kaže na drugi ravni, na ravni spolne razlike - heteroseksualni moški bolj sprejemajo lezbijke, heteroseksualne ženske pa so strpnejše do gejev.

To gotovo drži. Neprijetno me je presenetil tudi podatek, da skoraj četrtina študentske populacije ne bi branila pravic in osebne integritete istospolno usmerjenih, če bi bili priča kršitvam teh pravic - pa čeprav tako dejanje zanje ne bi imelo negativnih posledic. Tukaj spet opažamo podobne range kakor pri socialni distanci: istospolna usmerjenost je vedno na vrhu lestvice tistih skupin, ki jih anketirani odklanjajo. Lestvica je bila taka, da so bili na vrhu Romi, sledijo pa jim istospolno usmerjeni in osebe z virusom HIV oziroma z aidsom. Ta lestvica je bila podobna v raziskavah dijaške in študentske populacije in mislim, da tudi v javnomnenjskih raziskavah. To pomeni, da imamo v Sloveniji kriterije tujosti jasno izdelane!

Raziskava srednješolske mladine je bila opravljena kmalu po vojni v Sloveniji, zato je sovraštvo do Srbov manj preseženo. Šokanten je pa podatek, da so bili homoseksualci enako nezaželeni.

Zanimivo pa je, da je imela dijaška populacija tudi zelo negativistično stališče do Judov. Ob takih podatkih vidiš, da je sovraštvo do drugačnosti nekaj, česar ne moreš pojasnjevati z izključno racionalnimi argumenti. Pojasnjevanje osebnih izkušenj z racionalnimi argumenti je zmeraj nevarno, saj ne gre za to, v resnici stvari potekajo na simbolni ravni. V vsaki družbi obstajajo tujci - vsaka oblast potrebuje Jude. Na ta pojav je treba kar naprej opozarjati, ne verjamem pa, da ga je mogoče izkoreniniti. Gotovo pa so na določenih ravneh možne nekatere spremembe odnosov in diskurzov v zvezi s tem. Čeprav tako delo ni nikoli dokončano, ga je vredno opravljati in se truditi. Sicer pa človeška družba tako in tako nikoli ni pravična.

SUZANA TRATNIK

Kate Bornstejn

rubrika

SPOLNA IZOBČENKA: O

MOSKIH, ŽENSKAH IN NAS OSTALIH (odlomek)

PRVE STVARI NAJPREJ

Nenehno poskušam poenotiti svoje življenje. Nenehno poskušam povezati vse dele v celoto. Posledica tega je, da je moja identiteta postala moje telo, ki je postalo moj modni slog, ki je postal moj slog pisanja. Potem tisto, kar sem napisala, izvajam na odru in se tako trudim poenotiti svoje življenje, in to je, za modo, postala moja identiteta.

"1" TRANSSEKSUALNI SLOG Nekaj modnih nasvetov

Ljudje so me začeli spraševati o modi. To mi je všeč! Mogoče mislijo, da mi je zdravnik med operativno spremembo genitalij prišil nekaj smisla za modo.

Modo razumem kot razglasitev ali manifestacijo identitete, torej, vse dokler bodo pomembne identitete, bo pomembna tudi moda. Zveza med modo in identiteto postaja res zanimiva, vsekakor za ljudi, ki ne ustrezajo jasnim, kulturno priznanim identiteta - ljudje kot sem jaz. Moja identiteta transseksualne lezbijke, katere ljubimka se spreminja v moškega, se manifestira v moji modni držbi; moja identiteta in modni slog temeljita na kolažu. Saj veste - nekaj od tu, nekaj od tam. Nekakšna zadeva odrežite-in-zalepite.

In tak je slog pričujoče knjige. Mislim, da je to transseksualni slog. Vidim ga lahko v delu Susan Stryker, Sandy Stone, Davida Harrisona ... seznam je vse daljši.

Toda potreba po jasni identiteti in potreba po pripadnosti neki skupini ljudi s podobno identiteto - to sta vodilni sili v naši kulturi in to je najbolj očitno na področjih spola in seksualnosti. Od tod jasna ločnica med moško in žensko modno držbo, med queerovsko in heteroseksualno modo.

Vendar v mojem primeru ni vse tako jasno. Ne identificiram se niti kot moški niti kot ženska in zdaj, ko je moja ljubimka v procesu spremembe spola, se je pokazalo, da nisem ne heteroseksualka ne lezbijka. Kot rezultat tega življenja na mejah sem ugotovila, da bolj ko moja identiteta postaja fluidna in moja potreba po pripadnosti moškemu, ženskemu, gejevskemu ali heteroseksualnim kampom manj izrazita, tem igrivejši in manj gospodovalen postaja tudi moj modni slog - kot tudi slog samo-izražanja.

Ali bo identifikacija s transseksualnim slogom pisanja omogočila tudi identifikacijo s transseksualno izkušnjo?

Vsakdo, ki se spozna na modo, vam bo povedal, da je operativna beseda pridati! Tako se oblačim zjutraj. Tako stopim iz enega življenjskega obdobja v drugo - najprej preskusim pritikline. In to je tudi del sloga pričujoče knjige: tu in tam sem dodala nekaj pritiklin, da bi ga malce začinila. Dobrodošli na moji stezi!

PREBIRANJE SEMEN

Čisto prva naloga, ki jo je morala Psiha opraviti v svojem iskanju ponovne združitve z ljubimcem Erosom, je bilo prebiranje polne sobe semen po vrstah. Kot pravi mit, so semena prekrivala tla in napolnila sobo skoraj do stropa. Prvih trideset let življenja sem preživela v prebiranju kulturnih semen spola in spolnosti.

"2" TEŽJI DEL

Roman je mrtev, zato nima smisla pisati izmišljenih zgodb. Poglejte Francoze, ki nočejo, in Američane, ki ne morejo. Poglejte mene, ki ne bi smel, četudi samo zato, ker živim povsem zunaj izkušnje običajnega človeka ... zunaj, in vendarle v celoti relevantno, kajti jaz sem nova ženska, katere osupljiva zgodovina je dražljiva spojina vulgarnih sanj in kot nož ostrih realnosti (ali bom kdaj osvobojen tope, dolgotrajne bolečine, ki je moja posebna slava, z velikim veseljem plačana cena za to, da sem Myra Breckinridge, ki jo je moški lahko imel samo pod njenimi ... mojimi pogoji!)

-Gore Vidal, Myra Breckinridge, 1974

Težji del je pomenil prebiranje vsega. Težji del je pomenil dobro preučiti vse druge in njihove poglede na svet, ki so bili zelo drugačni od tega, kako sem jaz gledala na svet!

Nekateri transseksualci se strinjajo z mojim pogledom na svet in kar nekaj jih je resnično jeznih, ker pišem te stvari. Vsak transseksualec, ki ga poznam, je šel skozi proces spremembe spola iz drugačnih vzrokov, zato obstaja toliko resničnih izkušenj spola kot je ljudi, ki mislijo, da imajo spol.

Vem, da nisem moški - vsaj to mi je zelo jasno - in prišla sem do zaključka, da najbrž tudi ženska nisem, vsaj ne taka, ki bi ustrezala človekovim pravilom za to stvar. Težava je ta, da živimo v svetu, ki vztraja pri tem, da smo ali eno ali drugo - v svetu, ki se ne obremenjuje s tem, da bi nam natančno povedal, kaj je eno ali drugo.

Ko sem bila otrok, se mi je zdelo, da vsi drugi vedo, da so fantje ali dekleta ali moški ali ženske. To je nekaj, česar sama nisem nikoli vedela; ne tedaj, ne zdaj. Nikoli nisem rekla odraslim: "Počakaj malo - kaj pa je na meni takega, da misliš, da sem fantek?" Kot otrok sem preprosto ugotovila, da sem jaz norec; da sem jaz tista, ki ima v resnici neko resno poškodbo.

Moja netradicionalna spolna identiteta je bila v vsem življenju moja največja skrivnost in najgloblja sramota. Ni šlo za to, da ne bi hotela govoriti o tem; šlo je le za to, da v tej kulturi nisem nikoli videla ničesar, kar bi me opogumilo, da bi smela spregovoriti o svojih občutkih ob tem, da sem bila napačnega spola. Ko sem odraščala, so bili ljudje, ki so živeli kot drugi spol, potisnjeni v skrivanje, globoko, v najtemnejše luknje, ki so jih našli. Tisti, ki so se razkrili, so bili ali preučevani pod mikroskopom, zasmehovani v tabloidih,

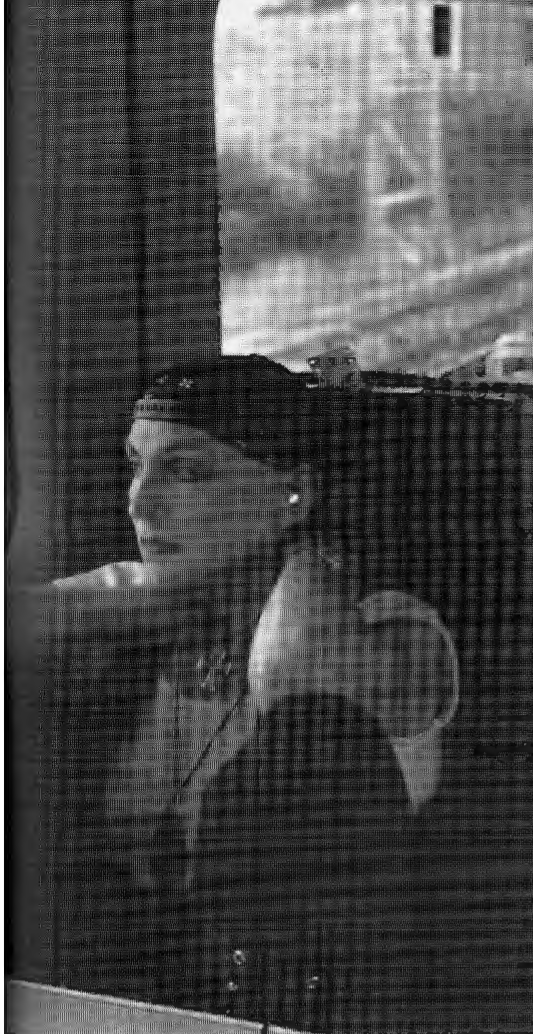

Foto: Della Grace

vprašal: "No, ali si fant ali dekle?" S tistimi ljudmi sva bili sosedi že več kot dve leti.

"Sem dekle, ki je nekoč bilo fant," sem odgovorila. Bila je navdušena nad odgovorom in mi rekla, da sem bila videti zelo lepa na televiziji. Zahvalila sem se ji, nasmehnila sva se in šli vsaka svojemu dnevu naproti. Všeč mi je, da otroci tako neposredno sprašujejo.

Odrasli ne sprašujejo. Odrasli se bojijo vprašati: "Kaj si?", zato vprašamo: "Kaj počneš?" ... v upanju, da bomo dobili namig o nekogaršnji identiteti - zdi se, kot da bi bila spolna identiteta neizrekljiva stvar v naši kulturi, podobno kakor so v nekih drugih kulturah neizrekljiva imena. Potem zaradi istih razlogov težko neposredno vprašamo: "Kakšen seks ti je všeč?" Če gre za delo, lahko sprašujemo. Če gre za spolnost in spol, pa naj bi diskretno opazovali in sami prišli do zaključkov.

Namesto neposrednega spraševanja odrasli iščejo posredne poti za odgovore na vprašanja o meni in mojih ljudeh. Tako početje je branje transseksualne in transvestitske pornografije, ki so jo, glede na večji del njene vsebine, napisali ljudje, ki niso nikoli srečali nobenega od nas, so pa gotovo fantazirali o nas.

Obstaja zajeten čudovit underground erotični žanr. Mogoče ste videli kakšne naslove, krasni so, kot so: **On je njena sestra!** (Ste dojeli?) ali **Transvestitska poroka** ali **Transvestitska zanka**. Moja najljubša sta bila **Ujet v zanko** in **Prisilili so ga k uživanju!**

Prebiranje teh zgodb se je pokazalo za priročno, ko sem se preživljala z delom na seks telefonu, kajti mnogi moški, ki so klicali, so se hoteli preoblačiti v ženske ali pa so hoteli vedeti, kaj pomeni biti ženska, ki seksa z žensko - tipi se zanimajo za take stvari. Hočejo vedeti, "kaj počnejo lesbijke med sabo". To je res žalostno vprašanje: pokaže, kako malo v resnici razmišljajo o tem, kaj zadovolji žensko.

Obstaja še druga velika skupina ljudi, ki jim je zelo všeč dvoumnost spola, to jih vzburja. Spominjam se skupine mornarjev med občinstvom na šovu *Geraldo*. Potem ko je bilo napovedano, kdo in kaj sem, so me nenehno gledali, nenehno so hoteli nekaj. Kar čutila sem, kako njihove oči potujejo gor in dol po mojem kirurško grajenem, hormonsko zaobljenem ženskem telesu. V čem je draž? Kaj je tisto, kar na seksualno nejasnem, drugospolnem telesu tako razvneva ljudi? Vem, da bi jaz najraje pobegnila!

Zvečine ljudje previdno opazujejo in ne sprašujejo, in v današnjem svetu je veliko priložnosti za opazovanje ljudi kot sem jaz. Gledanost televizijskih šovov se zelo poveča, ko v sušnih mesecih predvajajo transseksualce in tiste, ki se preoblačijo v drugi spol. Potem obstajajo še transvestitski šovi in spektakli žensk, ki posnemajo moške - čeprav smo s tem začeli za lastno zabavo in veselje, se zdi, da njihova velika priljubljenost kar naprej raste; najbrž je bil eden od teh šovov tudi v vašem ali bližnjem mestu. Skeči, kot je "To je Pat" (skeč temelji na osebi, katere spol ni jasen) na *Sobotni noči v živo* so zelo priljubljeni. O tem bom povedala več pozneje.

Če se ozrem na pretekli geto transvestitskih barov in stoječih zbirališč, tako tedanja pop glasba kot filmi odsevajo moj transseksualni obraz. Naj bežno pogledam, če hočete, nekatera najbolj sijoča božanstva v naših kulturnih nebesih. Ko to pišem, nekatere moje prijatelje zelo zanima, ali bo Michael Jackson (poleg vseh drugih stvari) v resnici postal Diana Ross. Slišala sem o stavah na spol enega od Madonninih ljubimcev v nekem videu. In zakaj je *Igra solz* bila taka filmska uspešnica? Zanimivo je, da lahko sprašujemo o transseksualnih temah, če obstaja neka razdalja med nami in osebo, o kateri sprašujemo - samo neposredno ne moremo spraševati.

Zdaj se veliko piše o spolu. Redno berem časopisne članke, kolumne, strokovne knjige, predmoderne in postmoderne. Berem, gledam in poslušam vse oglase in reklame. Iz reklamnih oglasov se lahko veliko naučiš o spolu. Gledala sem tudi televizijske šove, poslušala oddaje v živo in preletavala elektronske novice. Ko sem bila zelo mlada, ko sem odrasčala v 50-ih, sem brala medicinska besedila, požirala tabloide in kopicila pornografijo - ker sem se zelo zanimala zase in moje ljudi. Vendar me je bilo strah, tresla sem se od strahu pred tem, kar bi lahko res našla.

Veste, bila sem osamljen in prestrašen majhen debel otrok, ki je čutil, da je z njim nekaj strašno narobe, zato ker se ni počutil, kot da je tistega spola. Ki mu je bil pripisan. Čutila sem, da je z mano nekaj narobe, nekaj bolnega in sprevrženega v sebi, nekaj zelo zelo slabega v sebi. In vse, kar sem prebrala, je to potrjevalo.

Možnost, ki jo je zgrešila večina besedil do pred nekaj let nazaj, in to dobesedno vsi različni javni mediji, je bila ta, da kultura mogoče ne ustvarja preprosto vlog za ljudi naravnim spolom, ampak da lahko v resnici *ustvarja* ljudi s spolom. Z drugimi besedami, kultura lahko ustvarja spol.

Prevedla SUZANA TRATNIK

Kate Bornstein: *Gender Outlaw, On Men, Women and the Rest of Us*. Vintage Books, New York 1995.

Pred izidom pri založbi ŠKUC-Lambda

Kate Bornstein (rojena Albert Herman Bornstein), je pisateljica, esejistka in igralka. Živi in ustvarja v Kaliforniji. Poleg *Gender Outlaw* je napisala še tri drame: *Hidden: A Gender*, *The Opposite Sex Is Neither in Virtually Yours*.

ali spremenjeni v eksotiko porno čtiva, zato se je splačalo skrivati se. Splačalo se je lagati. To je bil verjetno najbolj boleč del: laganje prijateljem in družini in ljubimcem ali ljubimkam, pretvarjanje, da si nekaj drugega. Proces spremembe spola ni najlažja stvar na svetu, a sem se odločila zanj, ker sem bila tako utrujena od vseh laži in skrivnosti.

Bila je nenavadna laž. Bila je laž v dejanju - vedno sem igrala nekaj, kar so vsi mislili, da sem. Sprašujem se, kako bi bilo, če bi mi kdo pristopil in me bolj prijazno vprašal: "No, otrok, kaj misliš, da si: fant ali dekle?" Kako bi bilo, če se ne bi bala klofute zaradi napačnega odgovora? Veste, "spremembe spola" niso nikoli bile primerna tema pogovorov - ne za jedilno mizo, ne v garderobni omari, ne ob priložnostnem kosilu v polni restavraciji.

Danes poskušam olajšati stvari za ljudi, ki sprašujejo. Povem jim, da me ni nikoli prizadelo iskreno vprašanje in to je res: prizadene me kruto mnenje, ne vprašanje. Toda ljudje še vedno težko sprašujejo; mogoče je to povezano z lepim vedenjem ali z oznakami. Zdi se, kakor da bi se ljudje nagonsko izogibali poizvedovanja in narave nekogaršnjega - mojega - spola. Zdi se, kakor da bi potrebovali neko posebno ozračje. Tako kot so moja dnevna soba, ali oddaje na televiziji, ali predavalnica na univerzi. Če ne govoriš in ne sprašuješ, se "lepo vedeš", in to je žalostno. Toda otroci še vedno sprašujejo.

Dva dni potem, ko sva moja ljubimka in jaz nastopili v šovu *The Donahue*, me je obiskal sosedov petletni otrok in me

LEZBIJKA V STISKI

Priročnik za reševanje neprijetnih situacij

Doslej smo se že ukvarjale s pravili zapeljevanja in avanturizma. Natrosili smo vam veliko nasvetov in namigov o tem, kakšne vrste lezbijk hodijo po svetu, in kako jim pristopiti (in katerih se izogibati). Vendar - vsaj po vaših pismih sodeč - osvajanje in štrikanje nekako obvladate. Bolj pa vas muči, kako se obnašati v nekaterih situacijah, ki so še posebej nerodne. Ja, dolgo sem premišljevala in naposled prišla do sklepa, da se ravno lezbijke najdemo v zelo čudnih družabnih situacijah. Tukaj nikakor ne mislim problemov, ki se pojavijo v heteroseksualnem okolju - zvečine imamo vsaj tukaj dostojanstvo in trdo kožo. Torej se s coming-outom in podobnimi začetnimi travmami ne bomo ukvarjale.

V pričujočem besedilu bomo govorile predvsem o neugodju, ki ga izkusimo zato, da bi lahko bile s tistimi, s katerimi se najbolje počutimo - z lezbijkami, seveda. **Kakšne so neprijetne lezbične situacije in kako jih rešujemo?** Če se še tako trudimo živeti umirjeno in se na kilometre izogibamo težavam ... ne pomaga prav dosti, kajti drama nas slej ko prej lopne po glavi. Bolje se je pripraviti prej!

Preden se lotimo konkretnih primerov, naj vam zaupam dve temeljni vodili za reševanje neprijetnih situacij. Do tega spoznanja sem prišla preko veliko življenjskih napak in poskusov. **Prvič, poskušajte obdržati smisel za humor -vsaj sčepce.** **Drugič, v vsaki situaciji ohranite stil, bodite dame (ali gospodje) - se tako divje dejanje je mogoče izpeljati s stilom.** Če vam bo to uspelo, vam bo na koncu lažje, ostali bodo manj neprijetni spomini.

Zdaj pa sledijo razvpiti in najpogostejši primeri neprijetnih lezbičnih situacij. (Govorimo samo o lezbijkah, vendar sem prepričana, da se zelo podobne reči dogajajo tudi bratom gejem.) Za vsak neprijeten položaj sta navedeni dve rešitvi oziroma dva možna izida: prva reakcija je tista butasta, ki si je nikakor ne želimo dopustiti, druga pa je tista bolj elegantna, manj travmatična in "pravilnejša".

Primer številka 1

Ste v nekem klubu. Pojavi se vaša zadnja bivša, ki je še niste prebolele/preživele. S sabo ima seveda novo punco. *Stare, butaste rešitev:*

- tečete v sekret in se razjočete, morda tudi butate z glavo ob zid;

- napijete se, zmerjate in nazadnje vse pobruhate;

- prisilite se v to, da toliko časa gledate vašo bivšo z novo punco, dokler vas ne zadane kap.

(Opomba: nekatere naredijo vse tri napake hkrati in v istem večeru!)

Nova, boljša rešitev:

Kaj, hudiča, sploh rinete tja, kjer lahko srečate bivšo?! Raje ostanite doma, pojdite v kino ali pa na kakšen drug plac. Res je lezbičnih placov premalo, pa tudi ne boste mogle spoznati kakšne druge, če se boste zaprle med štiri stene. No, ja, niste še povsem zrele za iskanje naslednje velike ljubezni. Avanture pa si je včasih bolje privoščiti kje drugje - ne tam, kjer vas vsi poznajo. Če vam bo to kaj pomagalo pri pozabljanju - če ne, je drama lahko samo še večja ...

Okej, ve ste torej že v klubu in zdaj vas je treba nekako rešiti. Najbrž ste v svoji neumnosti mislile, da ste se že tako razvile, da se lahko spoprimate z vašim gorjem. (Mimogrede - če se spravljate v tvegano situacijo, ni v tem prav nič "razvitega!") Torej, vi ste tam in ona je tam. Kaj zdaj? Še vedno lahko odidete. Nihče vas ne drži. Ali pa stopite na povsem drug konec kluba in se obdate s prijatelji(cami). Prijatelji bodo razumeli, da ste v stiski in vam bodo priskočili na pomoč. Vendar zdaj ni trenutek za razprave in nakladanje o tem, kako ste prizadete - to lahko počnete kadarkoli, samo ne takrat in ne tam, lepo prosim. V istem trenutku je najbolje vse zavreči: nič vas ne briga, vse zanikajte, zmenite se s sabo, da se ne boste prepustile čustvom, dokler ne boste na varnem. Ona za vas ne obstaja. Morda imate še posebno smolo, in sicer: vaša bivša bi se na vsak način rada pogovarjala z vami ali vam pristopila. Ne nasadajte na te finte! Mislite samo nase - ve zdaj njene bližine prav nič ne potrebujete. Ne pustite se ji posrkati. Lahko ji direktno poveste, da zdaj pogovor ne pride v poštev in da ji boste že same sporočile ali pokazale, kdaj in kje se boste hotele pogovarjati. Omenite, da ste precej zasedene, tam nekje do leta 2000.

Model, ki je vreden vsega prezira, pa je *bedna "zmagovalka"*. Torej vse tiste, ki ste vaši bivši zlomile srce in imate zdaj novo punco in veselo življenje - kako lepo za vas! Zdaj pa dvignite vaše srečne riti in spokajte drugam za nekaj časa; ne naslajajte se in pustite vaši bivši vsaj nekaj duševnega miru.

Primer številka 2

Vaša punca hoče, da kar naprej preživljata čas z njenimi prijatelji, ravno s tistimi, ki vam grejo strašno na živce.

Stara, običajna rešitev:

Trudite se ustreči (berite: mučite se) in zato preživljate dolge ure z ljudmi, ki jih ne marate, vse za to, da bi ustregle vaši dragi. Več časa boste napravile z njenimi prijatelji, ki jih ne prenesete, več zamere in jeze se bo nabralo. Enkrat boste preveč popustljive, drugič pa preveč trmoglave. Kmalu se boste začele s partnerko spuščati v neumne prepire in se očrnilo v očeh njenih prijateljev. Tega pa res ne rabite.

Nova, boljša rešitev:

Povejte partnerki, da spoštujete njeno željo po druženju, osebno pa vam je ljubše, če ste čim manj zraven. To seveda ne pomeni, da jih ne sme več videti ali da se jim ve ne boste nikoli pridružile. Zmenita se za manj skupinskih aktivnosti, počitnice raje preživljajta v dvoje, ali pa počnite kaj drugega v času, ko je ona s svojo družbo. Saj smo vendar odrasli ljudje, a ne? Bojimo se, da je ta rešitev poenostavljena. Vaša prijateljica bo najbrž hotela natančno vedeti, kaj vas moti pri njenih prijateljih. Samo amaterka bi padla v to past! Nikar ne hitite razlagati, da se vam zdijo neumni, primitivni ali dolgočasni. Pravi odgovor je tak: "Nič narobe s tvojimi prijatelji ali z mano. Imamo pač drugačne interese in drugačne poglede. Veliko mi je do tebe in nočem težav v najini zvezi."

Mogoče vam bo vrnila z napadom na vaše prijatelje. Mirno ji povejte, da nihče ni popoln in da torej ni nič narobe, če ima vsaka nekaj prijateljev samo zase.

Primer številka 3

Srečate žensko, ki vam zbuja slabo vest. No, po domače povedano, nekoč ste jo zajebele.

Rešitev, stara kot mati zemlja:

Lahko se ji izognete, čim jo vidite. Zbežite na vrat na nos. Delate se, da je ne vidite. Stečete na drugo stran ceste in živite tako, da se nenehno ozirate čez ramo, pripravljene na umik. Ja, drage moje, to lahko traja leta in leta.

Preprosta rešitev:

Opravičite se ji. Ja, prav ste prebrale; recite, da vam je žal, ker ste se obnašale kot koze (ali še kaj hujšega). Storite to čimprej, sicer bo prepozno in se bosta obe navadili na to (sovražno) situacijo. Mogoče ne bo sprejela opravičila, mogoče vas bo zmerjala. Pa nič hudega. Prvič: navsezadnje ste si to zaslužile. Drugič: po opravičilu vam bo odleglo. Tretjič: ne boste preživele življenja kot Salman Rushdie.

Primer številka 4

Vaša najboljša frendica hodi s punco, ki se vam zdi totalen idiot.

Nedopustna rešitev:

Seveda vas srbi jezik. A tukaj ni pogajanj - prav nobene pravice nimate, da bi vtikale svoj nos v njene ljubezni. Nič ne boste dosegle, če ji boste naštevale napake njene drage - pa če so še tako grozne in še tako resnične. Prijateljica vas pač ne bo poslušala. Zelo verjetno je, da se bo še bolj navezala na svojo ljubezen in vse manj na vas. Gotovo bo partnerki povedala, kakšno je vaše cenjeno mnenje o njej.

No, če je pa toliko naivna, da bo res hotela vaše mnenje o njeni ljubezni, smete kaj reči, če le znate biti taktne. A nikoli ne obsojajte, navrzite samo, da vas kakšna stvar pri njeni dragi "malce skrbi". Če bo vaša frendica sama izrazila kakšne dvome, bodite povsem dobra poslušalka in kvečjemu prikimajte, sicer bo nazadnje mislila (in to celo verjela), da ji vsiljujete slabo mnenje o njeni partnerki.

Primer številka 5

Vaša prijateljica ali ljubica nima pojma o lezbištvu. Čisto nič ne ve. Ko sta skupaj v lezbični ali gejevski družbi, non-stop blebeta neumnosti in neslanosti. Najraje bi ji zaprle usta, če bi le vedele, kako. Včasih vam kar para živce. No, če ve izgubite živce, ona ne bo zato nič hitreje v devetdesetih. Mislim, da preprosto ni pametnega ali previdnega načina, kako nekomu povedati, da se mora izobraziti. Mogoče ji lahko podtaknete Lesbo ali Revolver - a ne pričakujte čudežev ...

Želim vam veliko neugodnih situacij, saj jih zdaj znate reševati. Če pa ste se kdaj znašle v še bolj neprijetnih položajih, no, to bi pa res rada vedela.

CVETA L. HAMER

PECANJE

Glavni element pecanja je spogledovanje. Ko hodiš po ulici, se običajno ne spogleduješ z vsemi mimoidočimi, razen če ti lip je všeč. Če ti ne vrne pogleda, hitro pogledaš stran. Če pa ti tip vrne pogled in se vajina pogleda za trenutek "zakleneta", so šanse, da je zainteresiran zate, velike!

Če si upaš, ga lahko enostavno ustaviš in se začneš pogovarjati. Če si bolj zadržan, se malo ustaviš in preveriš, kaj ponujajo v bližnji izložbi, in če se tudi on ustavi pred izložbo, ga malce pobaraš: "Kaj nimajo v tej trgovini vedno tako zanimive gospodinske aparate!" Upam, da se v takih situacijah znajdeš in da si izviren.

Nekateri bi te po kratkem pogovoru že kar povabili k sebi v stanovanje na hiter seks. Priporočljivo pa je, da greš prej kam na kavo, da vidita s kom imata opravka. Če ob kavi ugotoviš, da ti tip v bistvu sploh ni všeč, se še vedno lahko posloviš. "V pralnem stroju me čaka perilo, ki ga moram obesiti" ali pa: "Joj, kako pozno je že, moram iti." Takšna laž je družbeno sprejemljiva in nihče ti ne bo zameril.

Kje pecati

Nekatere institucije so bile ustanovljene v ta namen. Na primer gejevski bari, savne, diskoteke. Tipi bodo pecali povsod, kjer se

geji zbirajo, najsibo to gejevska pride parada ali pa lokalni gejevski bar.

Vsak urbani center ima območja, ki po definiciji niso gejevska, so pa vseeno dobra lovišča. Pogosto so to parki, knjižnice, javna stranišča, avtobusne ali železniške postaje, počivališča ob avtocesti, ipd. Večina teh prostorov postane prava za pecanje ponoči, zato ker mrak omogoča zasebnost, hitro pa tudi slišimo koga, ki se približuje.

Tipa lahko spoznaš v bistvu kjerkoli, samo verjetnosti so različne.

ZAČETEK

(Vprašanje ali komentar namenjen tujcu, z namenom začeti pogovor ali pa še kaj)

Za dober začetek je najbolje biti spontan, ne pa imeti na zalogi naučenih fraz in postopkov iz priročnikov. Ampak naj te to ne skrbi preveč. Celo najbolj klisejski nagovor zažge, če je tip zainteresiran. Če pa tip ni zainteresiran, si lahko še tako pameten in ti jezik teče kot namazan, pa ne bo nobenega uspeha.

Najbolje je, da vprašaš kaj takega, da ti mora odgovoriti z malo daljšim stavkom in ne samo z eno besedico. "Imaš uro?" je

lahko vprašati, ni pa tudi dober začetek, ker če je tip bolj sramežljive narave, ti bo le odgovoril in šel naprej, ker ne bo vedel, ali te to res zanima ali pa si hotel kaj več.

Bojje je reči kaj pozitivnega ali pa vsaj nevtralnega: "V tem disku se pa res nič ne dogaja." V najslabšem primeru te bo tip imel za kroničnega depresivca.

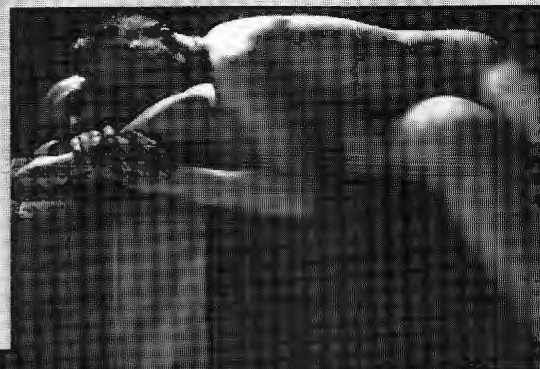
Nasveti spodaj si ne zaslužijo nobene nagrade za svojo izvirnost, ampak izvirnost

lahko sledi pozneje. Ti nasveti so mišljeni samo kot pomoč za začetek. Prilagodi jih situaciji in sebi.

V baru ali disku:

- "Prihajaš pogosto sem?" Začetki so ponavadi klišejski in to je OK. Konkretno ta je tako klišejski, da če ga že uporabiš, ga uporabi v šali oziroma tako, da tip ne bo imel občutka, da si domišljaš, da si originalen.

- "Živjo, moje ime je Andrej." Zakaj ne bi

bil direkten, če sta se pred tem spogledovala in če misliš, da je tip zainteresiran zate.

- "Te lahko povabim na pijačo?"

- "Gledal sem te in zdiš se mi zanimiv."

- "Kako ti je všeč glasba (prostor)?"

- "Gledal sem te kako plešeš. Dober si."

- "A si bil ti zadnjič tukaj s Sebastjanom Novakom?" Ni pomembno, če si ga res videl z njim ali pa celo, če ta oseba sploh obstaja.

Na fitnessu:

- "Mi lahko pomagaš z utežmi?"

- "Ali veš, kako deluje ta naprava za trebušne mišice?"

- "Rad bi imel bicepse kot ti. Mi lahko svetuješ, kaj naj naredim?"

V trgovini:

- "Ta zelenjava je videti zanimiva. Si jo kdaj poskusil?"

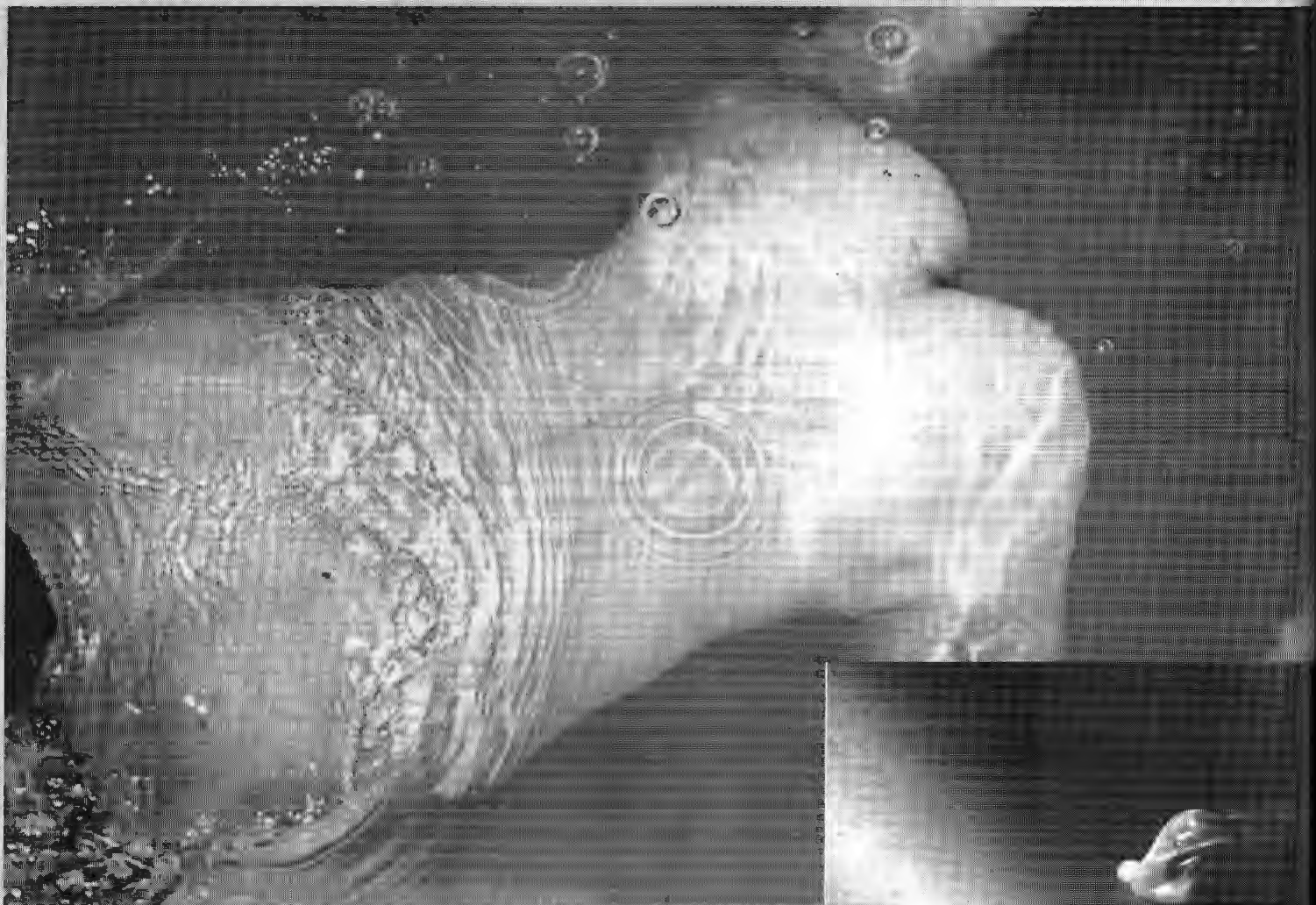
- "Oprosti, ali veš kje prodajajo kreme za telo?"

V različnih situacijah:

- "Živjo, prihajam iz Črnomlja. Mi lahko svetuješ, kam ahko grem lven. Rad bi spoznal nove ljudi."

- "Živjo, kaj se nisva midva srečala zadnjič na zabavi pri Tini? Kako koristna je ta Tina!"

Če te nagovori: Marsikdo ni prebral naših

nasvetov, tako da te bo ogovoril z vprašanjam, ki bo zahtevalo, odgovor da ali ne. Ti moraš poskrbeti, da se bo pogovor začel in nadaljeval. Seveda, če ti je tip všeč. Ne odgovori samo z eno besedo. Razširi in sprašuj naprej. Če se po tem ne razvije debata, to verjetno pomeni, da kemija med vama ni prava.

KOPALIŠČA IN SAVNE

Že v času starih Rimljanov so moški obiskovali kopališča, vendar večinoma ne zaradi tega, da bi se okopali. Ob koncu prejšnjega stoletja je skoraj vsako večje evropsko in ameriško mesto imelo kako kopališče, v katerem so se zbirali geji.

Gejevska kopališča so se začela širiti po drugi svetovni vojni, razcvet pa so doživela v sedemdesetih letih. Anonimen seks brez obveznosti je bil dober razlog za obisk kopališča. Čeprav je bila glavna funkcija gejevskih kopališč seks, so nekatera postala tudi prostor za druženje. Zaradi pojava aidsa so mnoga kopališča zaprli. Kopališča so zaprle lokalne oblasti zaradi strahu pred epidemijo ali pa so propadla sama od sebe, ker ni bilo obiska. Vendar so kljub vsemu nekatera preživela.

Najboljši način, kako najti gejevsko

kopališče, je gejevski vodič (npr. Spartacus) ali pa obvestila v lokalnih gejevskih časopisih, ali pa vprašamo nekoga, ki pozna lokalno sceno.

Kaj lahko pričakuješ v kopališču? Na izbiri imaš kabino ali omarico. Kabine so malo dražje, ponujajo pa več zasebnosti. Ko si že v kabini, se slečeš in čakaš na pravega, ki ga lahko povabiš k sebi. Če pa hočeš v kruzino, si ovij brisačo okoli pasu in se začni sprehajati.

V kopališčih ne pričakuj, da boš spoznal koga za vezo, kajti tipi hodijo sem zaradi anonimnega, brezosebenega seksa.

Če ti bo kdo všeč, se mu kar pogumno približaj in začni pogovor. Karkoli boš rekel, bo verjetno sprejeto kot namig ("Iščes družbo?", "Ti je dolgčas?",...). Kratko, ampak jasno. Kopališča imajo ponavadi tudi bar, tako da se lahko gresta pogovarjat ali pa tam celo koga spoznaš. Ne seksaj na javnih mestih v kopališču, razen če je očitno, da jo to tam običajno. Sobe za orgije so bile včasih običaj, danes pa so redkost.

Nekateri tipi hočejo seksati z nekaj partnerji v enem večeru. Če tip, s katerim si, noče končati s tabo, si tega ne ženi k sru. Verjetno hoče ostati dovolj svež za seks s kom drugim, preden se odpravi domov.

Večina kopališč ima pravila, ki zahtevajo varen seks. Čeprav kopališča slovijo po tem, da v njih poteka seks s tveganjem, so možnosti za varen seks enake kot doma.

PLAŽE

Večina velikih plaž ima tudi gejevski predel, vendar je samo v turističnih gejevskih loviščih ta plaža takoj opazna. Npr., plaže na Ibizu ali na Mikonosu.

Toda na plažah, katerih obiskovalci so pretežno heteroseksualne narave, je gejevske predele težko najti. Ponavadi je treba z glavne plaže hoditi kakih petnajst minut ali pa celo uro. Npr., plaža v Sistianni pri Trstu. Smisel oddaljenosti gejevske plaže je zasebnost, ki omogoča večjo sproščenost in pa seveda dogajanje. To ni zaradi tega, ker bi vsi seksali kar na plaži, temveč zaradi tega, da se ne bi pojavili provokatorji, ki bi sproščeno vzdušje zmotili.

Geji na plažah so ponavadi mlajši in pogosto bolj atletske postave kot običajne. Nekateri pridejo na plažo bolj zato, da pokažejo prelestno telesce in mednožno premoženje. Drugi uporabljajo plažo za socializacijo. Nekateri iščejo seks, ki pa ponavadi poteka kar med drevjem ali v grmovju.

KLUBI JACK OFF

S pojavom aidsa so se v večjih mestih pojavile institucije, katerim se pravi klub jack off oziroma klub za drkanje. Ob vstopu plačas vstopnino ali kupiš člansko izkaznico, se slečeš, pustiš oblačila v omarici in se pridružiš zabavi. Pravila v klubih so različna. Splošno pravilo pa je, da je prepovedan penetranten seks, tudi s kondomom.

Pričakovanja udeležencev se razlikujejo od kluba do kluba. Drkaš samega sebe ali pa ponudiš prosto roko sosedu. Skromnost v klubu ni vrlina. Če te je sram in pričakuješ brisačo okoli pasu, si izbral napačen kraj za večerno zabavo. Edina oblačila, ki jih lahko imaš, so kak obroček za penis in podobni dodatki.

Trend na zabavah jack off je predvsem zabava, ne pa zunanji videz, kot je velikokrat v barih. Na zabave lahko pridejo različni profili ljudi. Na primer starejši in mlajši tipi, bolj debeli, suhi, privlačni, manj privlačni itn. Verjetno bodo tam tudi tipi, ki ti bodo všeč. Zna se zgoditi, da so ti všeč tipi, katere bi v barih ali diskotekah spregledal ali pa jih označil za "ni moj tip". Partije in klube jack off je včasih težko najti. Nekateri oglašujejo v gej časopisih, za druge lahko zveš samo od znancev.

NEKOGA DRUGEGA SANJE

Morala bi se veseliti z njo. Takrat, ko je odšla, in zdaj, ko je odhajala od nje. A ni mogla, kar zapeklo jo je, tam pri srcu. Kakor da bi se nož ostro podrsal po utripajoči mehkoobi. Obstala je kot vkopana, le solze so ji pronicale iz oči, ko je videla, s kakšno neučakanostjo je Zila pograbila torbo. Zazdela se ji je tako daleč, da je ni hotela pogledati v obraz. Požrla je solze skozi oči in rahlo privzdignila roko, češ, pojdi, jaz ne morem več, ne premagam več te ljubezni. Zila je začela nerazumljivo momljati, a Olja je samo zaznala, kako je obrnila glavo, da so ji dolgi lasje neenakomerno popadali po ramenih. Vedela je, da Zili ni vseeno, da ji je vsaj malo žal, a bilo je predaleč in preboleče nazaj, da bi lahko nadaljevali tam, kjer sploh nista končali. Privzdignila je glavo v pozdrav in stopila na vlak. Olja je stisnila ozeble roke od strahu v pest in se odpravila proti mestu. Še vedno jo je skelelo pri srcu, še vedno je čutila, kako se nož vztrajno brusi ob njene rdeče razbijanje. Ni vse tako lepo, kot se zdi, si je zatrjevala. Utopljala se je v množici, kjer ni nikogar videla, samo Zilin obraz se ji je vedno znova bliskal pred očmi. Prej si je ni upala vprašati, zakaj je hotela videti njo, Oljo, zdaj pa se je bala poiskati odgovor sama pri sebi. Nenadoma je začutila v sebi še nekoga, kako se oživlja. Mogoče je to tista ženska, ki jo vsak dan znova zagledam v ogledalu in onemim, si je poskušala razložiti ta nenaden prihod. To je njena igra, ne moja, se je hotela potolažiti, zato je stopila do izložbe in se zazrla vanjo. Bil je bel, srepeč pogled, ki je kar grozil iz zaprašenega stekla...

Pogledala je Zilo, ki je končno odprla oči po večurnem mižanju, se udobno namestila, se zavozljala med njene noge s svojimi in ji omenila sanje. Ona pa se je samo lahko sklonila nad njo in jo vlažno poljubila na ustnice, kot da bi že vedela zanje. Kot da bi slišala rjuhe jokati od sreče, se ji je še bolj zameglilo od nenapovedane strasti. Prijela jo je z obema rokama za boke in jo začela nežno gladiti po stegnih. Tisto mehko vmes je kar samo vabilo in se vonjalo od odprtosti. Zila je položila roko na puhtečo, brbotajočo sredino in se ji še siloviteje prisestljala na jezik. Olja se je ulegla na hrbet in Zila se je zakopala med njene sočne vrele. Srkala je s celim obrazom, kot da bi hlatala za zrakom na dnu morske gladine. Olja jo je božala po lasih in njun ples je postajal vedno bolj ritmičen, požrtan, vase srkajoč. Olja se je premikala vedno hitreje, tako zaneseno, z občutkom veslanja na morski gladini in zraven hropela z glasom lačne živali. In bili sta lačni, resnično lačni ljubljenja, dotikanja, drgnjenja... Zila se je potapljala v to prgišče naslade in vonjala izcedke poslanske njej. Olja je prišla do vrhunca in se stresala v krčih. Je bilo to njuno slovo ali samo Zilin zmagoviti odhod? Zila se je dokopala do njenega vratu in ga začela ljubkovati. Pod njenim popkom pa je kar klicalo, naraščalo v izbruh in klicalo po nežnih ustnicah. Oljo je, kot bi mignil, zajel val Ziline želje, zato je položila roko na vročično kipenje in ga začela dražiti s svojimi premiki. Vedno bližje se je približevala jezercu, zdaj že vrelemu, nedotaknjenemu, hlastajočemu... S svojimi prsti je igrala kot po klavirskih tipkah, zanesljivo, ubrano, išoč pravo melodijo. Zila je zaprla oči in se prepuščala njuni glasbi, nevidni, a slišni znotraj njiju. Našobila je ustnice v poljub in vsa željna čakala, pričakovala, spuščala komaj slišne krike ugodja, ovite v zadovoljno omamo. Sunkovito je trznila z boki in globoko izdihnila, ko jo je zajel val naslade, izliva, ki jo je oplazil po vsem telesu. Olja se je povabila na njene ustnice in jih poljubljala, se zagrebla vanje s svojimi, zraven pa je vseskozi čutila vroče in mokro telo, prepojeno s tekočinami. Zdaj, zdaj bo konec, je v mislih tarnala sama pri sebi. Čutila je, da je bilo to njuno zadnje ljubljenje, kar jima bo ostalo skupnega. Zaprla je oči in si poskušala vklesati ta spomin vase, da ga bo lahko za vedno izrabljala v svojih mislih.

Darina

DIŠAL JE PO LJUBEZNI

*...I wish I could go back to the very first
day I saw you
Should've made my move when you
looked in my eyes
'Cause by now I know that you'd feel
the way that I do
And I'd whisper these words as you'd
lie here by my side...*
CELINE DION (I love you, CD Falling into you)

Poletni dan se bliža koncu, ura je primerna za obisk postelje, vendar pa le v prijetni družbi prijatelja. Za osamljeno poležavanje in spanec je še prezgodaj. Zunaj je temno, le snop žarkov iz mojega okna riše podobe na drevesih, ki stojijo bližje hiši. To mi daje občutek topline in neke domačnosti. Kot da bi bil sam v svojem svetu, sam in osamljen. Edino družbo mi delajo spomini, ki so še vedno sveži, vendar pa bledijo iz dneva v dan. Vedno manj jih še ostane v meni. Vedno več pa se jih umakne tekočim dogodkom brez pomena, dogodkom brez čustev. Tako ostane v moji glavi samo delček vsega, samo še kakšna beseda, pogled na del telesa, ali pa samo še vonj. Njegov vonj. Nikoli ga ne bom pozabil. Že ko sem ga samo povohal, so se mi naježile dlake po celem telesu, ko pa sem začutil njegovo sapo na mojem vratu, se mi je zmešalo. Bil sem in sem še ves njegov.

Spoznala sva se nenačrtovano in brez kakšnih dramatičnih dogodkov. Bil je bolnik na enem od oddelkov Kliničnega centra, jaz pa sem med drugim veliko časa preživel ob njegovi postelji kot dijak pri opravljanju svoje prakse. Opazil sem ga že takoj prvi dan med jutranjim obhodom sob. Prišel sem do njegove postelje in se zasmrnel v list, ki je bil obešen na njem. "Peter. Hm, lepo ime," sem si mislil in pogledal proti njemu. Spogledal sem se z njegovimi modrimi očmi, ki so strmele vame skozi pramen svetlih, na čelo padajočih las. Bil je lep. Droben, še čisto otroški. Ležal je na postelji, pokrit s prevleko, izpod katere je gledal del njegove noge. Od daleč sem slišal sestro, ki je pripovedovala vse stvari, ki so bile povezane z njim. Njegova poškodba, operacija in šport, pri katerem se je poškodoval.

Ko sem slišal slednje, sem ga hudomušno pogledal in rekel: "A, snowboard?!"

Medlo se mi je nasmehnil in nič drugega. Tekom dneva sem velikokrat prišel k njemu v sobo, samo da bi ga videl in nič drugega. Čez čas sva se pričela pogovarjati in začel sem dobivati od njega podatke, ki sem si jih v trenutku zapomnil. Vse o njem me je zanimalo, pa čeprav bi bilo to za koga drugega nepomembna malenkost. Vedno več sva si zaupala in vedno več časa sva bila skupaj. Bilo je prelepo, vendar pa so dnevi tekli dalje in fant je bil iz dneva v dan živahnejši in bolj zdrav. Nato pa je napočil čas odpusta in ni ga bilo več. V zadnjem trenutku sem od njega dobil njegovo telefonsko številko in obenem povabilo v kino. V meni je takoj nekaj vzplamtelo in ponovno začelo živeti dalje. Upanje in obenem ljubezen, ki je vzklila tako hitro in tako močno. Zanj je bilo potrebnih samo nekaj dni, lahko pa bi celo rekel, da je bil usoden že samo tisti prvi pogled.

Ko sem naslednji dan stopil k telefonu in zavrtel njegovo telefonsko številko, me je stiskalo v prsih, še huje pa je bilo ponovno se z njim pogovarjati v čisto drugačnih okoliščinah, kot sva jih bila vajena prej. Bilo je drugače, vendar pa vseeno lepo. Skupaj sva šla v kino gledat film Ko jagenički obmolknejo in se zabavala. Nič bistvenega se ni dogajalo, pa čeprav sem jaz želel več, vsaj stisk roke, poljub... Dobil pa sem le bežne dolike noge ter dolg pogled, ki je obljubljal ogromno. Vsekakor pa je najino druženje minilo prehitro, saj sem hotel biti z njim večno. Slovo od njega me je namreč ponovno pahnilo v samoto mojega doma. V monotonijo bednega življenja ter v hrepenenje po ljubezni.

Videvala sva se enkrat na teden in sicer ob petkih popoldne in si ogledala vse filme, ki so bili na voljo. Vsak obisk kina naju je bolj zbližal, jaz pa sem bil vedno bolj zaljubljen vanj. Sčasoma sva prišla tako daleč, da sva obisk kina končala pri njem doma, kjer sva se zabavala v njegovi sobi, se premetavala po postelji, se grabila za mednožje ter si pihala v usta, tako da sva imela ustnice čisto blizu skupaj. Ločila jih je le najina sapa ter vonj po njem. Blazno sem užival v dotikanju njegovega potnega telesa, ki je tako lepo dišalo. Roke je imel vedno tako prijetno tople in vlažne ter zmožne odpiranja moje zadrgе, še bolj pa svoje. In ni nama pre-

foto: Stanley Sellar

ostalo drugega, kot da sva nekega dne končala na tleh njegove dnevne sobe, s hlačami preko kolen. Opazoval sem njegovega in si predstavljal, kako ga prijemam s svojimi prsti, ga drgnem ob svoje telo ter mu gledam v njegove prelepe oči. Vendar pa takrat tega nisem naredil, pač pa sem se sklonil nanj in z usti objel njegov uhelj in ga pričel nežno ljubkovati. Bilo mu je prijetno, tako da sva naslednji petek šla še dlje in nato še dlje. Lepega dne sva tako ležala na postelji njegovih staršev in se ponovno nekaj prerivala ter z dotiki vzburla drug drugega in drug drugemu s telesa trgala obleko. Ob tem sva se grizljala, se božala in srkala vse tako pridobljene občutke vase. Šele sedaj mi je jasno, da sva se bala prehitrega konca in sva vse stvari shranjevala za spomine. Vendar pa je bilo tokrat drugače. V zagonu sem mu rekel, da ga bom enostavno "dal dol" in rekel je, da naj ga kar. Z obrazom sem se približal njegovemu in pogledal proti njegovim ustnicam. Ponovno sem čutil njegovo sapo na svojem obrazu ter okamenel. Enostavno sem užival v tem trenutku, ki je bil prelep. Vedel sem namreč, da mi je to prelepo bitje na razpolago. Trenutek je trajal večno, vendar pa je bil zanj predolg. Prekinil ga je on, saj se je izvil iz mojega objema in me obtožujoče in razočarano pogledal. Razumel sem vsebino tega pogleda, s katerim je hotel povedati eno. Da ga nočem. Vendar pa sploh ni bilo tako. Hotel sem ga namreč imeti, vendar pa si ga nisem upal vzeti. Bil je preveč popoln.

Vso zadevo je potem dokončal sam, z lastnimi rokami in to pred mojimi očmi. Jaz pa sem se oblekel in odšel proti glavni postaji. Ko sem tako sedel na vlaku proti Kamniku, sem skrivoma vohal svojo roko, na kateri je bila še vedno njegova prijetno dišeča slina. Bil sem še vedno ves njegov, vendar pa sem se zavedal, da sem ga ravno ta dan izgubil. In še res je bilo. Najini petki so bili vedno redkejši, na koncu pa je ostalo samo še pri telefonskih pogovorih, ki pa so tudi bili samo še ena sama muka. Med nama je bilo namreč toliko stvari nerešenih, toliko besed neizgovorjenih ter toliko čustev in želja neizživetih, da enostavno nisva več mogla vsega prenašati. Šla sva vsak svojo pot, pot življenja, ki naju je za trenutek približala drug drugemu ter naju hip zatem ponovno ločila. Pogosto vzamem slušalko v roko in zavrtim njegovo telefonsko številko. Telefon na drugi strani pa le zvoni in zvoni. Ko pa se kdo oglasi, nimam besed, da bi kaj rekel. Vendar pa sem si enkrat le drznil in začel še enega od mnogih pogovorov z njim, a to ni bil več moj mali Peter, pač pa čisto drug človek, ki ga več ne poznam. Čas naju je pohodil, jaz pa še vedno lovim neizpolnjene želje ter spomine, ki mi polzijo skozi prste. Še vedno ga namreč ljubim in verjetno ga vedno bom, saj je bil moj prvi fant, ki sem ga resnično ljubil in ga ljubim še sedaj.

*...So today, I finally find the courage
deep inside
Just to walk right up to your door
But my body can't move when I finally
get to it
Just like a thousand times before...*
CELINE DION (I love you)

foto: Stanley Steklar

LE POGLED MI NAKLONI...

Počasi sem drsel po gladki površini, se z dlanmi sprehajal po ozkih vdolbinah stene in medtem požiral mlačno vodo, ki mi je drsela po telesu. Oči sem imel zaprte in mislil nate, ki si mi ukradel dušo in srce. Videl sem te že velikokrat, vendar pa nikoli spoznal. Kljub temu pa si me že nešteto krat vzela. Vzel si moje telo z vsakim gibom, z vsakim pogledom, z vsako kretnjo.

Kaj bo šele, ko se me boš prvič dotaknil?

Slike preteklega konca tedna so se mi tako podile po glavi, vendar pa je podoba zbledela. Bila je že vsa obrabljena, vendar pa je čustvo ostalo nespremenjeno. Hrepenenje ne zamre.

Ko sem tako stal pod slapom dobrih kapljic, sem se spraševal, kakšen je tvoj poljub, kakšen dotik, ki ga ukrade droben trenutek?

Vendar pa odgovorov ni bilo in vedel sem, da jih niti ne potrebujem, saj me od tebe ločujejo le drobni trenutki. Ponovno sem se namreč odpravil tja, saj je napočil še en konec tedna. Še sedem dni je moralo umreti, da je moja ljubezen ponovno oživila.

Voda je postajala vedno bolj hladna, tako da sem bil prisiljen stopiti iz kabine na hladan zrak, kjer sem si z brisačo obrisal telo in v ogledalu ujel svoj pogled.

Ali tako ti vidiš mene?

Ob lastnem vprašanju sem se zdrznil in odhital proti kuhinji, kjer sem si natočil kozarec pijače, ki sem jo med urejevanjem počasi srkal. Hotel sem biti popoln, brez pomanjkljivosti. Popoln zate. Na koncu sem samo še postavil prazen kozarec v lijak in odhital. Ključ v ključavnici se je obrnil, konji so zarohneli in se porazgubili v zvoku glasbe. Odhital sem proti tebi, ljubi, proti tvojemu pogledu, proti ukradenemu dotiku golih rok.

Ne spominim se več poti, ne spominim se več redarjev in ne spominim se več ljudi na plesišču, ko sem te zagledal. Stal si in opazoval ljudi okoli sebe ter srkal pijačo. Moj pogled je božal tvojo postavo, drsel po nežnih potezah tvojega obraza in se končno srečal s tvojim pogledom. Telo je vzvalovilo po ritmu glasbe, ki so jo spremljale močne luči in moja duša je odšla k tebi, pogled pa je sledil vsakemu najmanjšemu premiku tvojega oboževanega telesa. Bližal si se mi, me od blizu pogledal in se usedel na klopi blizu mene. Jaz pa sem le plesal dalje. Nisem se upal pogledati proti tebi, nisem se te upal ogovoriti. Le živel sem v tvoji prisotnosti in molil, da se

to nikoli ne spremeni. Vendar pa si čez nekaj časa vstal in odšel. V trenutku sem bil sam, dušo si namreč odnesel s sabo. Ostalo je le moje telo, brez mene. Oči so pričele švigati po tujih obrazih, po tujih objemih in po tujih srečih, vendar pa niso našle ničesar domačega. Niso našle tebe.

S tresočimi koraki sem premeril prostor in te ponovno ugledal. Bil si sam z menoj v bližini, kamor sem postavil še svoje telo, ki si mu ponovno pobegnil. Vedno sem bil počaščen s tvojo bližino, vedno zadovoljen z menoj, ko sem te videl ob tebi. Vendar pa je telo hotelo tebe, hotelo je tisto, kar je moja duša že dobila. Kljub vsemu trudu pa ti mojega telesa nisi hotel, ali pa si se samo igral z njim. Bil sem ti namreč odveč, saj si le bežal in bežal. Tako sem proti jutru ostal sam, naslonjen na polico na hodniku, in gledal v strop in bil sam s telesom brez duše, ki si mi jo zapeljal. Telo je bilo prazno in pogled zamegljen in izgubljen nekje v temi. Še vedno sem te ljubil, še vedno pogrešal tvojo bližino, ki sem jo sčasoma le pričel zaznavati. Nato sem na tleh zagledal tvojo senco, s koticom oči ujel tvoj pogled in mili obraz. Šel si mimo mene v hladno noč in mi vrnil mojo zaljubljeno dušo, naj trpi še en teden brez tebe.

Tekel sem za teboj ven na mraz, tekel za teboj na oster veter v temo, vendar brez učinka. Kljub trudu sem ostal sam in zaljubljen.

Duša se je ponovno vrnila v moje telo in pripovedovala zgodbo ljubezni, tako da je moje telo še bolj gorelo po tvoji bližini. Bila je vsa tvoja, vendar pa ti nisi hotel biti moj. Brez tebe sedaj sedim v samotni noči in mislim nate. Spomin na tvojo zunanost z vsakim trenutkom blede, vendar pa ga ne morem ovekovečiti. Pisalo drsi po grobem papirju in riše poteze človeka, ki naj bi bil ti, vendar to nikoli ni. Papir namreč nikoli ne pričara tvoje prisotnosti, nikoli ne zariše pravih potez, ki naj bi bile ti.

Dnevi švigajo dalje in umirajo v teku dnevnih dogodkov. Še en teden se bliža zatonu, še ena nedelja večeru. Te bom ponovno videl? Boš ponovno krut do mojega telesa, ali pa si ga boš ponovno le ogledal in ga vzela brez dotika? Hočem namreč samo eno besedo, le en globok pogled v moje oko in tvoj bom. Le en trenutek mi nakloni in tvoj bom za večno...

Brane K.

LJUBLJANA

ROZA DISCO, Kersnikova 4, Sun 10 pm - 4 am, gay and lesbian disco (every year closed in July and August)

CLUB TIFFANY, Masarykova 28, squat in ex barrack, every day after 8 pm, first gay and lesbian cafe in town

Sauna **ZLATI KLUB**, Recreational center Tivoli, the biggest sauna in town, popular among gays, though not gay

CRUISING

Parking place in the Tivoli park, at nights, in the cars

Beach by the river Sava, near Žagar's inn, bus lines 6 and 8

MARIBOR

THEATRICAL CAFE, Slomškov trg, by the theatre, pleasant but not strictly gay

Nudist beach on the "Maribor Island", city bus no.15

Sauna at public bath **PRISTAN** on the Lent

City park, in particular, the path past the Aquarium toward the Three Ponds, in the evening, caution!

CELJE

Railway station, in the evening

City park by the river Savinja, after the dark, across the bridge to the right side of the park, to benches around playground

Nudist beach by the river Savinja, out of the city, turn left behind the open pool and across the Ložnica, from then, it's 15 min walk

Sauna at Spa Laško, Zdraviliška road 4, mixed but worth a look

PIRAN

The nudist beach in Fiesa and in Strunjan

INFORMATION FOR GAY VISITORS:

GALFON - info line 1324-089
every day, 7pm - 10pm

ŠKUC MAGNUS, LL & ROZA KLUB

Kersnikova 4

SLO-1000 LJUBLJANA

fax +386 61 329 185

Založba ŠKUC Zbirka LAMBDA

Modra svetloba, antologija

Michel Foucault: Zgodovina seksualnosti, skrb zase

Ino Knabino: Ganimed in drugi, roman

Ciril Bergles: Ifrikija, pesmi

Nataša Velikonja: Abonma, pesmi

Hervé Guibert: Prijatelju, ki mi ni rešil življenja, roman

Rita Mae Brown: Granatno jabolko, roman

L-zbornik o lezbičnem gibanju na Slovenskem

Ciril Bergles: Razsežnost prosojnosti, pesmi

John Boswell: Krščanstvo, družbena toleranca in homoseksualnost

Zbornik po 10 letih gibanja

Leslie Feinberg: Stone Butch Blues, roman

Michel Foucault: Zgodovina seksualnosti, II. del

Kate Bornstein: Spolna izobčenka

Oglasi

Štiriindvajsetletni Italijan, študent v Milanu, visok 1,87m, lepo grajen, s kratkimi blond lasmi in zelenimi očmi, želi spoznati fante do 23 let. Pišete mu lahko tudi v angleščini in priložite fotografijo.

Fabrizio, P.O. Box 431/A, P.zza San Babila 4/d, Milano 20122, Italija

Homoseksualec, 37/185/90/12, išče prijatelja in poročene pare. Predvsem inia rad vojake in policajce. Odgovoril bo vsem.

Boban Kostadinović, Post Restant, 34000 Kragujevac, SR YU

Prijatelji, prijateljice!

Roza klub uvaja poseben servis za osebne stike. Ki bo deloval podobno kot druge agencije te vrste s to razliko, da bo ta servis hkrati, ne bo pridobitniški in bo zato tudi cenješi. Naše edino vodilo bo pomagati v osamljenosti in osebnih stikih z iskrajno primernimi prijatelji (prijateljic) in partnerke (partnerji)...

Kako se prijatelj (Prijatelj) prijamo polje, je izpolni ter pošli na naslov: **Roza klub, Kersnikova 4, Ljubljana, s pripisom Kontakti**. Članice (Roza klub), ki so plačale članarino, imajo vsakega servisa za tekace leto brezplačno, ostali prilžite stike. Da bi bila diskretnost zagotovljena, je postavljen sistem s sistemom šifriranih prijavi pod šifro dobis se zalepljena kuverta s svojimi nastovom... Šifrirano kuverta s svojimi podatki bomo odprli šele takrat, ko ti bomo našli primernega partnerja (primerno partnerko).

Kaj je prijavnina polje? To je imenik, ki vsebuje imena in druge podatke, občan pri podatke, kakšno partnerko (kakšnega partnerja) (partnerju) pa izpolni le isto, kar se ti zdi zalet partnerstvo ali prijave.

Prijavo polo lahko dobis v Revolverju, osebnost ali pisno vsevino. Vrhko uspeha pri iskanju svoje polovice...

ROZA KLUB - LJUBLJANA - KERSNIKOVA 4 - KONTAKT

MOJI PODATKI

KAKŠNEGA PARTNERJA SI ŽELIM

MOJI PODATKI

KAKŠNO PARTNERKO SI ŽELIM

stanost: _____	starost: _____	od _____ do _____	starost: _____	od _____ do _____
višina: _____	višina: _____	☐ veseno, ☐ od _____ do _____	višina: _____	☐ veseno, ☐ od _____ do _____
barva: _____	barva: _____	☐ veseno, ☐ od _____ do _____	barva: _____	☐ veseno, ☐ od _____ do _____
barba: _____	barba: _____	☐ veseno, ☐ od _____ do _____	barba: _____	☐ veseno, ☐ od _____ do _____
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne	bratje: _____	☐ veseno, ☐ da, ☐ ne
bratje: _____	bratje: _____	☐ veseno,		

galfon

**TELEFON
ZA LEZBIJKE
IN GEJE**

061-1324089

OD 19.00

DO 22.00

INFORMACIJE, NASVETI, PODPORA, POMOČ

GayTime R4

Roza disko, najtoplejši disko v deželi
vsako nedeljo od 22h do 4h

